

T.C
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

147382

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
DERSLERİNDE BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN
KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER VE OKUL YÖNETİCİLERİNİN BU
KONUDAKİ GÖRÜŞLERİ
(Denizli İl Örneği)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
GONCA KORUCU

147382

Tez Yöneticisi
Yrd. Doç. HACALET MOLLAOĞULLARI

OCAK 2004
MUĞLA

T.C
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
DERSLERİNDE BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN
KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER VE OKUL YÖNETİCİLERİNİN BU
KONUDAKİ GÖRÜŞLERİ
(Denizli İl Örneği)

GONCA KORUCU

Sosyal Bilimler Enstitüsünde

“Yüksek Lisans”

Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih:

Tezin Sözlü Savunma Tarihi:

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Hacı Mehmet MOLLAOĞULLARI

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Erdal ZORBA

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Süleyman CAN

Enstitü Müdürü: Prof. Dr. Nihal ÖREN

OCAK 2004

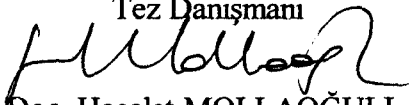
MUĞLA

TUTANAK

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünün 14.01.2004 tarih ve 24.0 sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Eğitim - Öğretim yönetmeliğinin 233. sayılı maddesine göre, beden eğitimi ve spor ana bilim dalı yüksek lisans öğrencisi Gonca Korucu'nun " **İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Güçlükler ve Okul Yöneticilerinin Bu Konudaki Görüşleri**" (Denizli İl Örneği) adlı tezi incelenmiş ve aday 23.01.2004 tarihinde saat 14:00 de jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 10.. dakikalık süre içerisinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan ana bilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin başarılı, olduğuna oybirliğiyle karar verildi.

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Hacı Mehmet MOLLAOĞULLARI

Prof. Dr. Erdal ZORBA

Üye

Üye

Yrd. Doç. Dr. Süleyman Can

Üye

Üye

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “ İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Güçlükler Ve Okul Yöneticilerinin Bu Konudaki Görüşleri” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Gonca KORUCU

YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN

MERKEZİMİZCE DOLDURULACAK

Soyadı : KORUCU

Adı : Gonca

TEZİN ADI

TÜRKÇE : İlköğretim okullarında beden eğitimi ve spor derslerinde beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükler ve okul yöneticilerinin bu konudaki görüşleri (Denizli il örneği).

Y:Dil : İngilizce

TEZİN TÜRÜ : Yüksek Lisans

Doktora

Sanatta Yeterlilik

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite : Muğla Üniversitesi

Fakülte : Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu

Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü

Diğer Kuruluşlar :

Tarih :

TEZ YAYINLANMIŞSA

Yayımlayan :

Basım Yeri :

Basım Tarihi :

ISBN :

TEZ YÖNETİCİSİNİN

Soyadı, Adı : MOLLAOĞULLARI, Hacalet

Ünvanı : Yrd.Doç.

TEZİN YAZILDIĞI DİL : TÜRKÇE

TEZİN SAYFA SAYISI :

TEZİN KONUSU (KONULAR)

1. -----
- 1.1. -----
- 1.2. -----
- 1.3. -----

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER

- 1.-----
2. -----
- 3.-----

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER

- 1.-----
2. -----
- 3.-----

1. Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum.
2. Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir.
3. Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir.

Yazarın İmzası

Tarih : 05/02/2004

ÖNSÖZ

Memleketimizin büyük kentlerinden en ücra köşelerine kadar dağılmış olan ilköğretim okullarında gerekli tüm yönetici ve öğretmenlere, özellikle beden eğitimi öğretmenine çocuklarımızın, gençlerimizin beden ve ruhen sağlıklı, mutlu, dengeli, kişilik sahibi, ahlaki değerlere sahip ve üretici vatandaşlar olarak yetişmeleri konusunda, ihmal edilmeyecek görevler ve sorumluluklar yüklenmektedir.

Beden eğitiminin amaçlarına ulaşmasında beden eğitimi öğretmeni, yönetici davranışları, tesis araç-gereç, öğrenciyi etkileyen faktörler gibi temel öğeler rol oynamaktadır. Çünkü ilköğretim çocuğunun bedensel, bilişsel ve sosyal gelişimleri açısından çok önemli olan beden eğitimi öğretiminin en iyi şekilde uygulanması gerekmektedir. Beden eğitimi dersinin amaçlarına uygun olarak yapılabilmesi açısından öğrencilerin beklentileri ve beden eğitimi öğretmenlerinin uygulamaya yönelik sorunları göz önüne alındığında ilköğretim okul müdürlerinin beden eğitimi dersine bakış açılarının genel bir değerlendirilmesi yapılması açısından araştırmaya gerek duyulmuştur.

"İlköğretim okullarında beden eğitimi ve spor derslerinde beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükler ve okul yöneticilerinin bu konudaki görüşleri" konulu bu araştırmada elde edilmiş olan verilerin, öğrencilerin daha iyi ortamlarda daha verimli şekilde ders görmelerini sağlayacak gelişmelere sebep olacağı düşünülmüştür. Beden eğitimi öğretmenlerinin sorunlarının giderilmesi durumunda öğrencilere ve dolayısıyla topluma çok daha faydalı olabileceklerdir. Beden eğitimi öğretmenin başarısında, okul müdürlerinin tutum ve davranışlarının önemi büyük olduğundan, çalışmada okul müdürlerinin ve beden eğitimi öğretmenlerinin görüş ve yorumlarına başvurularak karşılaşılan güçlüklerin çözümü için faydalı olabileceği inancındayım.

Bu çalışmamda bilgi ve birikimlerini paylaşan değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hacalet MOLLAOĞULLARI'na, bizlere çalışma hırısı ve arzusunu aşılayan değerli yüksek okul müdürüm Prof. Dr. Erdal ZORBA'ya, tezin düzenlenmesinde katkılarını ve yardımlarını esirgemeyen değerli arkadaşım Yrd. Doç. Fatih DİKBAŞ'a, ayrıca manevi desteğini hep hissettiğim Özgen AYTAN'a, yıllarca her zaman yanımda olan, sevgi ve şefkatini hiç esirgemeyen canım annem Ayşe KORUCU'ya ve aileme sonsuz teşekkür ve şükranlarımı sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER.....	II
ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	V
TABLolar LİSTESİ.....	VI
GRAFİKLER LİSTESİ.....	VIII
1.GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	3
1.1.1. Alt Problemler.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4.Sınırlılıklar.....	4
1.5. Varsayımlar.....	4
2.GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. Eğitimin Tanımı.....	5
2.2. Eğitimin Amaçları.....	6
2.2.1. Genel Amaçlar.....	7
2.3. İlköğretimde Eğitim Kavramı.....	10
2.3.1. İlköğretimin Önemi.....	10
2.3.2. İlköğretim Okullarının Amaçları.....	10
2.4. Beden Eğitimi ve Spor Kavramları.....	13
2.4.1. Beden Eğitimi Kavramı.....	13
2.4.2. Spor Kavramı.....	16
2.4.3. Beden Eğitimi ve Spor.....	19
2.5. Beden Eğitimi ve Sporun Tarihsel Gelişimi.....	20
2.6. Türkiye'de Beden Eğitimi'nin Doğuşu ve Gelişimi.....	24
2.7. Cumhuriyetten Bu Yana İlkokul Programlarında Beden Eğitimi.....	27
2.8. İlköğretimde Beden Eğitimi ve Spor.....	29
2.8.1. Beden Eğitiminin İlköğretimdeki Rolü.....	31

2.8.2. İlköğretim Dönemi Çocukları İçin Beden Eğitimi	
Dersinin Önemi.....	33
2.8.3. İlköğretimde Beden Eğitimi Dersinin Amaçları.....	35
2.8.3.1. İlköğretim Okulları Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programında Beden Eğitiminin Genel Amaçları.....	36
2.9. İlköğretimde Beden Eğitimi Dersini Etkileyen Öğeler.....	40
2.9.1. Beden eğitimi öğretmeni.....	40
2.9.1.1. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görevleri.....	44
2.9.2. Fiziki Ortam.....	46
2.9.3. Sosyal Ortam.....	47
2.9.4. Psikolojik Ortam.....	48
2.9.5. Okul Yöneticileri.....	48
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	54
3.1. Araştırmanın Modeli.....	54
3.2. Evren ve Örneklem.....	54
3.3. Veri Toplama Aracı.....	54
3.4. Anketin Uygulanması.....	56
3.5. Verilerin Çözümü.....	56
4. BULGULAR.....	57
4.1. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kişisel Değişkenler Açısından Dağılımları.....	57
4.2. Okul Yöneticilerinin Kişisel Değişkenler Açısından Dağılımları.....	73
4.3. Beden Eğitimi Öğretmenleri ve Okul Yöneticilerine Yöneltilen Bazı Sorular Arasında Korelasyon Analizi.....	80
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	88
ÖNERİLER.....	93
KAYNAKLAR.....	94
EKLER.....	100
ÖZGEÇMİŞ.....	110

ÖZET

Bu çalışmada Denizli il merkezindeki 60 ilköğretim okulundaki beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin görüşlerine dayalı olarak, ilköğretim okullarında beden eğitimi dersi uygulamalarında beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükleri ve okul yöneticilerinin bu konudaki tutumlarını ortaya koymak amaçlanmıştır.

Bu amaçla, beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin güçlüklerle ilgili fikirlerini ve çözüm önerilerini tespit etmek için bir anket çalışması uygulanmış ve elde edilen sonuçların frekans analizi yapılmıştır.

Araştırma, giriş, genel bilgiler, materyal ve yöntem, bulgular, sonuç ve öneriler olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde tezin konusu kısaca açıklanıp, tez sırasında yapılan çalışma ile ilgili genel bilgiler verilerek elde edilen sonuçlar ifade edilmektedir.

Genel bilgiler bölümünde Türkiye’de ve dünyada beden eğitimi öğretmenliği tarihi gelişimi hakkında bilgi verilmekte ve mesleki uygulamada karşılaşılan problemler ve uygulanan çözüm yöntemleri hakkında yapılmış araştırmalarla ilgili bilgiler verilmektedir.

Materyal ve yöntem bölümünde öğretmenlere ve okul yöneticilerine uygulanan anket soruları açıklanmakta ve anketin uygulandığı okullar, idareciler, ve öğretmenler ile ilgili genel bilgiler verilmektedir.

Bulgular bölümünde, anketlerin tamamlanmasından sonra her soru hakkında istatistiksel değerlendirme yapılmış ve grafikler oluşturulmuştur.

Sonuç ve öneriler bölümünde, beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin anket sorularına verdikleri cevaplar ve istatistik değerlendirmeler sonucunda, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri ifade edilmiştir. Çalışma sonucunda beden eğitimi öğretmenlerinin ne derecede ne gibi güçlüklerle karşılaştıkları ve okul yöneticilerinin bu konudaki ilgi ve tutumları ortaya konulmuştur. Birçok konuda görüş birliği olmasına rağmen beden eğitimi öğretmenleri ve okul yöneticilerinin bazı konularda farklı düşüncelerde oldukları belirlenmiştir. Ortak yöneltilen soruların korelasyon analizi ile görüş farklılıklarının veya uyumunun oranları tespit edilip çözüm önerileri sunulmuştur.

ABSTRACT

In this study, determination of the difficulties facing the physical education teachers in the application of physical education lesson applications in elementary schools and the behaviours of the school managers about this subject is aimed depending on the views of physical education teachers and school managers in elementary schools.

For this purpose, a survey study is applied to determine the views and solution suggestions of physical education teachers and school managers and frequency analysis is applied to the obtained results.

The research consists of five groups which are introduction, general knowledge, material and method, findings, results and suggestions.

In the introduction section, the subject of the thesis is briefly explained, general knowledge about the study made during the thesis is given and the obtained results are stated.

In the general knowledge section, knowledge about the historical development of physical education in Turkey and in the world is given and information about the studies made about problems faced in the professional application and the solution methods applied is presented.

The questions of the survey applied to the teachers and school managers are explained in the material and method section and general knowledge about the schools, managers and teachers to which the survey is applied is given.

As a result of the study, the degrees and types of difficulties facing the physical education teachers and the interests and behaviours of school managers about these subjects are evaluated. Though there is an agreement about many subjects, it was found that physical education teachers and school have different thoughts about some subjects. With the correlation analysis of the common questions, the rates of difference or harmony in views are determined and solution proposals are presented.

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Cinsiyet Durumları
- Tablo 4.2. Araştırmaya Katılan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Medeni Durumları
- Tablo 4.3. Araştırmaya Katılan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yaş Durumları
- Tablo 4.4. Araştırmaya Katılan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Eğitim Durumları
- Tablo 4.5. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Hizmet Yılları
- Tablo 4.6. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Buldukları Kurumdaki Hizmet Süreleri
- Tablo 4.7. Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi dersinin verimliliği üzerindeki etkenlere bakış açıları
- Tablo 4.8. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders Dışı Görevlerine İlişkin Bakış Açuları
- Tablo 4.9. Beden eğitimi öğretmenlerine göre, okul yöneticilerinin beden eğitimi dersine ve beden eğitimi öğretmenlerine yaklaşımı
- Tablo 4.10. Beden Eğitimi Öğretmenlerine Göre Öğrencilerin ve Velilerin Beden Eğitimi Dersine Bakış Açuları
- Tablo 4.11. Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Cinsiyet Durumları
- Tablo 4.12. Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Medeni Durumları
- Tablo 4.13. Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Yaş Durumları
- Tablo 4.14. Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Eğitim Durumları
- Tablo 4.15. Okul Yöneticilerinin Hizmet Yılları
- Tablo 4.16. Okul Yöneticilerinin İdareci Olarak Çalışma Yılları
- Tablo 4.17. Okul Yöneticilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Bakış Açuları
- Tablo 4.18. Okul Yöneticilerinin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görevlerine İlişkin Bakış Açuları
- Tablo 4.19. Okul Yöneticilerinin Beden Eğitimi Öğretmeninden Beklentisine İlişkin Bakış Açuları
- Tablo 4.20. Okul Yöneticilerinin Beden Eğitimi Dersi Verimliliği Üzerinde Rol Oynayan Görevlerine İlişkin Bakış Açuları
- Tablo 4.21. Araç Gereç Eksikliği Konusunda Fikir Karşılaştırması
- Tablo 4.22. Beden Eğitimi Dersi İçin Okul Yöneticilerinin İmkan Sağlaması Konusunda Fikir Karşılaştırması

Tablo 4.23. Beden Eğitimi Öğretmeninin Disiplin Sağlayıcı Otoriter Nitelik Taşınması
Konusunda Fikir Karşılaştırması

Tablo 4.24. Beden Eğitimi Öğretmeninin Ders Dışı Görev ve Sorumluluklarının Ağır
Gelmesi Konusunda Fikir Karşılaştırması

Tablo 4.25. Beden Eğitimi Ders Alanlarının Düzenlenmesi Konusundaki Görüşlerin
Karşılaştırılması

Tablo 4.26. Okul Müdürünün Tutum ve Davranışlarının Beden Eğitimi Dersi
Üzerindeki Etkisi Konusunda Görüşlerin Karşılaştırılması

Tablo 4.27. Okul Dışı Faaliyetlerin Okul Derslerini Etkilemesi Konusunda
Görüşlerin Karşılaştırılması

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 4.1. Araç Gereç Eksikliği Konusunda Fikir Karşılaştırması

Grafik 4.2. Beden Eğitimi Dersi İçin Okul Yöneticilerinin İmkan Sağlaması
Konusunda Fikir Karşılaştırması

Grafik 4.3. Beden Eğitimi Öğretmeninin Disiplin Sağlayıcı Otoriter Nitelik Taşması
Konusunda Fikir Karşılaştırması

Grafik 4.4. Beden Eğitimi Öğretmeninin Ders Dışı Görev ve Sorumluluklarının Ağır
Gelmesi Konusunda Fikir Karşılaştırması

Grafik 4.5. Beden Eğitimi Ders Alanlarının Düzenlenmesi Konusundaki Görüşlerin
Karşılaştırılması

Grafik 4.6. Okul Müdürünün Tutum ve Davranışlarının Beden Eğitimi Dersi
Üzerindeki Etkisi Konusunda Görüşlerin Karşılaştırılması

Grafik 4.7. Okul Dışı Faaliyetlerin Okul Derslerini Etkilemesi Konusunda Görüşlerin
Karşılaştırılması

1.GİRİŞ

Çağdaş eğitimin temel ilkelerinden birisi bireylerin fiziksel, duygusal ve toplumsal yönleri ile bir bütün olarak yetiştirilmesidir. Eğitimdeki amacın gerçekleşmesi, çağdaş anlayışa uygun olacak şekilde bireylerin zihinsel ve sosyal eğitimleri yanında fiziksel eğitimleri ile mümkündür.

Eğitim daima eğitilmesi gereken, kişinin gelecekteki davranışları, eğitimin hedefini oluşturmaktadır. Eğitimin sporla ilgili hedefi, eğitim ve öğretimde sportif faaliyetlerin niçin anlamlı ve önemli olduğu ve bu yolla spor yapanın davranışlarında hangi değişimlerin beklendiği sorusuna cevap bulabilmektir.

Beden Eğitimi ve Spor, insanların bedeni ve zihni yönlerden sağlıklı gelişmelerini sağlayan, bu alanda kazandıkları bilgi, beceri ve iyi alışkanlıklar yolu ile ahlaklı olmalarında büyük rol oynayan faaliyetlerdir. Yalnızca öğretim faaliyetleri kişinin çok yönlü gelişiminde yeterli olmadığı için Milli Eğitim sistemimizde Beden Eğitimi ve Spor faaliyetlerine ayrı bir önem ve değer verilmesi gerekmektedir.

Ülkemizde her tür ve her kademedeki okullarda eğitim gören milyonlarca öğrencinin Beden Eğitimi ve Spor yolu ile eğitimleri bugünkü eğitim anlayışının vazgeçilmez prensiplerinden biri olmaktadır. Bu durum, memleketimizin büyük kentlerinden en ücra köşelerine kadar dağılmış olan okullarda gerekli tüm yönetici ve öğretmenlere, özellikle beden eğitimi öğretmenine çocuklarımızın, gençlerimizin beden ve ruhen sağlıklı, mutlu, dengeli, kişilik sahibi, ahlaki değerlere sahip ve üretici vatandaşlar olarak yetişmeleri konusunda, ihmal edilmeyecek görevler ve sorumluluklar yüklemektedir (27).

Günümüzde beden eğitimi ve spor, yetişmekte olan nesillerin temel kaynağı olan insanın fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimini amaç edinen ve genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olarak görünen bilinçli ve planlı faaliyetlerdir. Sistemli beden eğitimi ve spor, faaliyetlerinin başlangıcından itibaren her toplum, kendi toplumsal ihtiyaç ve şartları doğrultusunda yukarı da belirtilen özelliklerin kazandırılmasına yönelik bir dizi amaç kategorileri belirlemekte ve onları yeni oluşan taleplere göre yeniden değerlendirmektedir (17,65).

Beden eğitimi ve spor eğitimine ilkokuldan düzenli ve amaçlı bir şekilde başlanmalı ki, çocuğun gelecek yıllarda yaşayacağı süreçte zihinsel ve bedensel alt yapısının ilk basamaklarını meydana getirmelidir. İleriki yaşlarda terk edilmeyen

yaşam biçimi, spor alışkanlıkları ve becerilerin temelini okul öncesi ve ilköğretim dönemi gibi erken dönemlerde kazandırmanın yararlı olduğu belirtilmektedir.

Bu anlamda ilköğretim okullarının tüm sınıflarında eğitim programı içine alınan beden eğitimi öğretimi büyük anlam taşımaktadır. Çünkü beden eğitimi, öğrencilerin okuldaki ve toplum içindeki manevi, ahlaki, kültürel, zihinsel ve bedensel gelişmelerini üst seviyeye çıkarmak ve öğrencileri ilerideki yaşamlarında fırsatlar, sorumluluklar ve deneyimler hazırlamak amacını taşımaktadır. (53,68)

Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçlarında ise fertleri beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişilik ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler yetiştirmek şeklinde olduğu görülmektedir. Okullarda yönetici ve öğretmenlerin temel görevi öğrencilere yukarıda belirtilen davranış ve becerileri kazanmaları için gerekli ortamı ve yardımı sağlamalarıdır. (8)

Genel eğitimin tamamlayıcısı olan beden eğitimi dersinin amaçlarına ulaşması genel eğitimin amaçlarına ulaşması ve ilköğretimde alınacak verimli sonuçlar açısından çok önemlidir. Beden eğitiminin amaçlarına ulaşmasında beden eğitimi öğretmeni, yönetici davranışları, tesis araç-gereç, öğrenciyi etkileyen faktörler gibi temel öğeler rol oynamaktadır. Çünkü ilköğretim çocuğunun bedensel, bilişsel ve sosyal gelişimleri açısından çok önemli olan beden eğitimi öğretiminin en iyi şekilde uygulanması gerekmektedir. Beden eğitimi dersinin amaçlarına uygun olarak yapılabilmesi açısından öğrencilerin beklentileri ve beden eğitimi öğretmenlerinin uygulamaya yönelik sorunları göz önüne alındığında ilköğretim okul müdürlerinin beden eğitimi dersine bakış açılarının genel bir değerlendirilmesi yapılması açısından araştırmaya gerek duyulmuştur.

"İlköğretim okullarında beden eğitimi ve spor derslerinde beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükler ve okul yöneticilerinin bu konudaki görüşleri" konulu bu araştırmada elde edilmiş olan verilerin, öğrencilerin daha iyi ortamlarda daha verimli şekilde ders görmelerini sağlayacak gelişmelere sebep olacağı düşünülmüştür. Öğretmenler sorunlarının giderilmesi durumunda öğrencilere ve dolayısıyla topluma çok daha faydalı olabilecektir. Beden eğitimi öğretmenin başarısında, okul müdürünün tutum ve davranışlarının önemi büyüktür. Çalışmada

okul müdürlerinin ve beden eğitimi öğretmenlerinin görüş ve yorumlarına başvurularak karşılaşılan güçlüklerin çözümü için önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmanın, Milli Eğitim Bakanlığı'na, spor bilimcilerine, okul yöneticilerine ve beden eğitimi öğretmenlerine ışık tutacağı umulmaktadır.

1.1. Problem

İlköğretim okullarında beden eğitimi ve spor derslerinde beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükler ve okul yöneticilerinin bu konudaki görüşleri bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.1.1. Alt Problemler

1. İlkokul programındaki Beden Eğitimi dersi ile ilgili amaçlar, ilke ve açıklamalar dikkate alındığında, amaçların gerçekleşme düzeyi konusunda öğretmen ve yöneticilerin görüşleri nelerdir?

2. İlkokul programındaki Beden Eğitimi dersinin programa uygun olarak işlenip işlenmediği konusunda öğretmen ve yöneticilerin görüşleri nelerdir?

3. İlkokullarda Beden Eğitimi dersinin amaçlarının gerçekleşmesini etkileyen faktörler konusunda öğretmen ve yöneticilerin görüşleri nelerdir?

4. İlkokullarda Beden Eğitimi dersinin amaçlarına uygun olarak işlenebilmesi için okullara sağlanan olanaklar konusunda öğretmen ve yöneticilerin görüşleri nelerdir?

5. İlkokullarda Beden Eğitimi dersine ayrılan sürenin, bu dersin amaçlarını gerçekleştirme yönünde kullanılması konusunda öğretmen ve yöneticilerin görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okullarındaki beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin görüşlerine dayalı olarak, ilköğretim okullarında beden eğitimi dersi uygulamalarında beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükleri ve okul yöneticilerinin bu konudaki tutumlarını ortaya koymaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Beden eğitimi dersi ilköğretim çocuğunun gelişimi açısından önemlidir. Programlarda ve uygulamalarda ihmal edilen bu dersin gerekliliği bile bazen üst düzey yöneticileri, okul yöneticileri, öğretmenler ve veliler arasında tartışılmaktadır. Hatta son yıllarda diğer derslere daha fazla zaman ayırmak için bazı mesleki ve teknik liselerin programlarından beden eğitimi dersinin çıkarılması yolu bile düşünülmüştür. Gerek yöneticilerin, gerek öğretmen ve velilerin dersin çocuklara, modern topluma ne kazandıracığının bilincinde olmamaları esas sorun gibi görünmektedir. Ülkemizde şimdiye kadar bu alanda geniş çapta bir araştırma da yapılmamış ve konunun üzerinde durulmamıştır.

Bu araştırma ile ilk olarak, ilköğretimde uygulanan Beden Eğitimi etkinliğinin bir değerlendirmesi yapılacaktır. Bu değerlendirmede öğretmen ve yöneticilerin görüşleri esas olarak alınmıştır. Bu görüşlere göre, Beden Eğitimi dersinin programdaki amaçlar, belirtilen ilkeler ve açıklamalar doğrultusunda hangi ölçüde gerçekleştirilebilmektedir?

Dersin amaçları gerçekleştirilmiyorsa buna etki eden faktörler nelerdir? Konunun hayati önemi dikkate alınarak, sınırlı bir çerçevede böyle bir araştırmanın yapılmasına gerek duyulmuş ve bu araştırma ile belirtilen soruların bilimsel ölçütlerle değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2002-2003 öğretim yılında Denizli il merkezinde yer alan 60 ilköğretim okulundaki 50 beden eğitimi öğretmeni ve 60 okul yöneticisine uygulanan anket sorularına verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Araştırmaya katılan, Denizli il merkezinde yer alan 60 ilköğretim okulundaki 50 beden eğitimi öğretmeni ve 60 okul yöneticisinin anket sorularına doğru cevap verdikleri varsayılmıştır.

2.GENEL BİLGİLER

2.1. Eğitimin Tanımı

Eğitim, insanoğlunun başlangıçtan bu yana, ilk zamanlar bilinçsiz daha sonraları bilinçli olarak her an, her ortamda kendini, yürütebildiği daha iyiyi aramaya yönelik, geleceği olan neslini arama işidir. İnsanoğlu geleceğini iyi ile kötüyü ayırt edebilmede görmüştür. Bir başka ifade ile eğitim, geleceğe çok donanımlı, nitelikli, düşünen, tartışan, inançlı, hızlı ve doğru karar alabilen, üretken bireyler yetiştirme sürecidir (21).

Eğitim: Geniş anlamda bireylerin toplumun standartlarını inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir.(84).

Eğitim: Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür. Seçilmiş kontrollü bir çevrenin (özellikle okulun) etkisi altında sosyal yeterlik ve optimum bireysel gelişmeyi sağlayan bir süreçtir (40).

Eğitim: Bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değiştirme sürecidir (33).

Eğitim: Toplumun en geniş ve çok yönlü faaliyet alanlarından biridir. İnsan yaşamı süresince eğitimle içicedir.

Yirmi birinci yüzyıla girerken, dünyamız hızlı bir değişim ve gelişmeye sahne olmaktadır. Her alanda olduğu gibi bilim ve teknikte de geçmişe göre daha büyük bir hızla gelişme, yenileşme ve değişme görülmektedir. Bu hızlı gelişmelere ayak uydurabilmenin en etkin ve temel aracı şüphesiz eğitimidir.(53)

Bugün birçok ülkede çocuk ve gençlerin bir çoğunluğu okul eğitimi görmesine rağmen, eğitimin önemli bir kısmı okul dışında gerçekleşmektedir. Bu nedenle bazı düşünürlerin formal eğitiminde "Eğitim" kavramı içerisinde yer alması görüşünü savunmaktadırlar. Bunun yanında eğitimin kültürleşmenin bütün süreçlerini kapsamaması gerektiğini savunanlar vardır (35).

Böylece eğitimin niteliğini oluşturan aşağıdaki dört durum ortaya çıkmaktadır.

1. Eğitim, eğitilen kişide istenilen davranışı oluşturma işidir.
2. İnsan bir davranışı ancak yaşayarak kazanabilmektedir.

3. Eğitilende oluşturulacak davranış 3nceden saptanan eğitim amaçlarına uygun olmak zorundadır.

4. İnsanda davranışın oluşturulabilmesi, planlanmış bir eğitim s3recinden geçmesine bağlıdır.

Davranış, yaşantı, amaç ve s3re terimleri eğitimin niteliğini belirleyen kavramlardır. Bu kavramların açıklanması eğitimin niteliğini tanımaya yardım edecektir. (9).

2.2. Eğitimin Amaçları

Eğitimin tanımı 3zerine yapılan açıklamalardan sonra eğitimin bir s3re olarak 3zelliklerini inceleyebiliriz. Her 3đrenme zincirini eğitim olarak niteleyemeyiz. Eğitim s3recinin 3 temel 3đesi vardır. Bunlar;

1-) Amaç, 2-) 3đretme ve 3đrenme etkinlikleri, 3-) Değerlendirmedir.

Eğitim amaçla başlar, 3đretme ve 3đrenme etkinlikleriyle devam eder ve değerlendirmeye son bulur. Amaçların içeriği ve 3đrenme için kullanılan 3đretme y3ntemleri k3lt3rden k3lt3re değişebilir. Fakat s3recin doğası değişmez.

Eğitim bir yada bir dizi amaca ulaşmak için yapılır. Amaçlar eğitim s3recine giren kişinin davranışlarında dolayısıyla kişiliğinde meydana gelmesi istenilen farklılaşmaları belirler. Eğitilecek kişinin kazanması gerekli davranış 3l3lerini ortaya koyar.

Amaçların saptanmasında toplumun ve bireyin ihtiyaçları g3z 3n3nde tutulur. Amaçlar toplumun bireyden beklediği t3m 3nemli davranışları kapsmalıdır. Ayrıca bireyin toplumsal yaşama uyum sağlaması için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumlar da amaç olarak ifade edilmelidir (35).

Eğitim amaçsız yapılamaz. Rast gele yapılan eğitimlerde bile eğitenin bir amacı vardır. Planlı yapılan 3rg3n ve yaygın eğitimlerde, eğitenin amaçları 3nceden belirlenir. Eğitim, eğitilenleri 3nceden belirlenmiş eğitim amaçlarına ulaştıracak biçimde planlanır.

T3rk eğitim sisteminde eğitimin amaçları yasalarda ve eğitim programlarında g3sterilmiştir. Hiçbir eğitim etkinliği T3rk Milli Eğitim Amaçları'na aykırı olarak yapılamaz. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 17. maddesinde bu konuda şu h3k3mler yer almaktadır.

"Milli eğitimin amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirmeye çalışılır."

Eğitilene şimdiki ve gelecek yaşamına hazırlayacak eğitimin amaçları şunlar olmalıdır;

1. Eğitim, eğitilen kişinin duygu, düşünce, gereksinme ve sorunlarını türlü araçlarla anlatabilmesi için ona iletişim yeterliği kazandırmalıdır.

2. Eğitim, eğitilenin demokratik yaşamın gerektirdiği biçimde toplumsallaşabilmesi, diğer insanlarla olumlu ilişkiler kurabilmesi, ortaklanılan amaçlar için birlikte çalışabilmesi için ona işbirliği yeterliği kazandırmalıdır.

3. Eğitim, eğitilenin kendi kendine bakabilmesi, onu koruyabilmesi, çevre sağlığı için gerekenleri yapabilmesi, başkalarının sağlığını tehlikeye atmaması için ona sağlıklı yaşama yeterliği kazandırmalıdır (9).

Eğitim insanlığın doğuştan beri daima olagelmıştır, günümüzde de uygarlık düzeyi ne olursa olsun her toplumda süregelmektedir. Öğrenmenin olduğu her durumda, insan davranışlarını değiştiren bir eğitim bir eğitim sürecinden söz edilebilir.

Uygar toplum sosyal yaşamını sürdürebilmek için çeşitli kurumlar geliştirmiştir. Eğitimin kurumsallaşması için de "okul"lar oluşmuştur. Ancak bu olgu eğitim kavramını okulla sınırlandırmak anlamına gelmemektedir (95).

Eğitimde amaçlar, her ülkenin yurttaşlarının hangi durum karşısında nasıl davranacağını daha önceden saptadığı ilkelere dayanır. Okullar da bu amaçlara ulaşacak biçimde öğrencilerini eğitirler. Böylece amaçları örgütsel yönden düşündüğümüz zaman işlevlere oranla bir öncelik kazanırlar. Aşağıda genel hatlarını belirteceğimiz amaçlar en çok benimsenenlerdir.

2.2.1. Genel Amaçlar

A. Bireye Yönelik Amaçlar

1. Çevresini denetim altına almayı başarmak
2. Kendi amaçlarını saptayabilmek
3. Kendisini nesnel olarak ifade edebilmek

4. Akılcı, mantıksal davranış kazandırmak.Bu yoldan böyle davranışı sağlayarak zihinsel,bedensel beceriler vermek

5. Bireye iyi bir yaşam kazandırmak

6. Bireye nasıl düşünebileceğini öğretmek

7. Toplumsal hareketliliği artırmak

8. Bedensel ve Ruhsal gelişimi sağlamak

9. Eğitimin, bireydeki kötü eğilim ve davranışları düzeltici bir amacı olmalıdır

10. Sürekli değişme yoluyla yaşamın yenilenmesini sağlamak

11. Bireye iletişim becerilerini kazandırmak

12. Bireyde karar alma becerilerini geliştirmek

B. Sosyo-Kültürel Yönelimli Amaçlar

1. Yaşam geleneğini korumak

2. Toplumun yenileşmesine katkıda bulunmak

3. Toplumun refahına ulaşabilmek

4. Bireyin toplumsallaştırılması, toplumsal yaşamın temellerini anlamasını sağlamak

Bloom'un taksonomisine göre eğitim amaçları üç kategoride düzenlenir;

1. Bilginin edinilmesi, tanınması, entelektüel yetenekler ve uygulanmasına ilişkin amaçlar {Cognitive Domain}

2. Duygusal yaşama ilişkin amaçlar (ilgilerde, tutumlarda, değerlerde) (Affective Domain)

3. Motor becerilerine ilişkin amaçlar (Psychomotor Domain)

Toplumdaki eğitim kurumları genellikle "okul" olarak adlandırılmaktadır. Okullarda bir grup öğrenciye toplumun ve bireylerin ihtiyaçlarına göre önceden hazırlanan programlar doğrultusunda öğretim faaliyetleri sunulurken öğrencilerde istendik davranış değişikliği meydana getirilmeye çalışılır.

Okul eğitiminin eğitim programının öğrenci, öğretmen, yönetici, bina ve araç gereçler, çevre olmak üzere altı temel ögesi vardır. Öğelerin her birinin işlevi farklı olmakla birlikte öğeler birbiriyle etkileşim içinde bir bütün olarak okulun amaçlarına ulaşmasına hizmet eder (35).

Türk eğitim sisteminin temel amaçları 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunda genel amaçlar olarak şöyle tanımlanmıştır.

"Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün bireylerini,

1. Atatürk inkılaplarına ve Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Türk Milliyetçiliğine bağlı, Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan milli, demokratik, laik, sosyal, bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı bir biçimde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya gücüne sahip insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirecek, gerekli bilgi beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle yaşama hazırlamak ve onların kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumlarının refah ve mutluluğunu artırmak öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı seçkin bir ortağı yapmaktır.

Ülkemizde ayrıca amaç ve uygulama çelişkisi yaşanmaktadır. Oysaki amaçlar arasında yaşama ve uygulamaya dönük olanlar da vardır. Halbuki bu amaçları gerçekleştirebilecek dersler getirilmemiştir. Sadece düşün, eylem ve genel kültür konularına ağırlık verilmiştir (92).

Artık şu gerçek çok iyi bilinmelidir. "Eğitim sistemimizin her düzeyi için gerekli olan eğitim planlaması, program geliştirme, rehberlik, eğitim teknolojisi geliştirme gibi görevler bu alanlarda uzmanlaşmış kişiler tarafından yapılmadıkça ve her düzeydeki eğitim kurumlarında yönetim ve denetim kadroları bu görevleri gerektirdiği yeterli bilgi, beceri, yetenek ve kişiliğe sahip olanlarla doldurulmadıkça toplumun geleceğine umutla bakma iyimser olur (52).

2.3. İlköğretimde Eğitim Kavramı

İlköğretim belli yaş grubundaki öğrencilere temel beceri kazandırarak onları hayat ve bir sonraki eğitim kurumlarına hazırlayan bir eğitim devresidir.

2.3.1. İlköğretimin Önemi

İlköğretim eğitim sisteminin temel taşıdır. Bu eğitim kademesinde bireylere toplum içinde diğer üyelerle uyum içinde yaşamaları ve yaşamlarını daha iyi bir biçimde sürdürmeleri için gerekli olan temel bilgi ve beceriler kazandırılır.

İlköğretimin ilk devresini oluşturan ilkokullarda çocuklara, çağdaş bir yaşam için gerekli olan okuma yazma, okuduğunu anlama, ana dilini doğru kullanma, temel matematik işlemlerine dayalı problemleri çözme gibi beceriler ile toplumsal yaşam kuralları öğretilir.

İlkokullarda kazandırılan bilgi ve becerilerin bir yandan bireyin hayata atıldığı zaman kendisi ve toplum için daha üretken ve verimli olmasını sağlarken diğer yandan daha ileri eğitim kademelerindeki öğrenmelerin temelini oluşturur. Özellikle eğitim olanaklarının sınırlı olduğu Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde, toplumdaki tüm bireylerin en azından temel bilgi ve becerilerle donanmış hale getirilmesi açısından ilkokulların eğitim sistemini oluşturan diğer eğitim kuruluşları arasında ayrı bir yeri ve önemi vardır. Bu nedenle ülkemizde Cumhuriyetin kurulmasından sonra ilkokulların yaygınlaştırılması devletin temel eğitim politikalarından biri olmuştur.

Dünya ülkelerinin yaklaşık %72'sinde zorunlu eğitim süresinin 6 yılın üzerinde olmasına karşın Türkiye'de zorunlu eğitim süresinin 8 yıla çıkarılması 1998-99 yılında tam olarak uygulamaya geçmiştir (75).

2.3.2. İlköğretim Okullarının Amaçları

İlköğretim amaç ve görevleri; Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

1. Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek;

2. Her Türk çocuğunu ilgi istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayat ve üst öğrenime hazırlamaktır (1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Madde: 23).

Bu amaçlar tüm eğitim sistemimiz için söz konusudur. Her eğitim kademesi bu genel amaçların kendi düzeyinde payına düşen yönünü gerçekleştirmeye, özel amaçlarını genel amaçlara uydurmaya çalışır.

Türk Milli Eğitiminin genel amaçları. ilköğretim basamağında, aşağıda belirtilen amaçlar çerçevesi içinde gerçekleştirilmeye çalışılır:

A - Kişilik Bakımından

İlkokul, çocuğa, karşılaşması gereken beden, ruh ve toplumla ilgili birtakım ihtiyaçları; geliştirecek çeşitli istidat ve kabiliyetleri bulunan değerli bir varlık olduğunu kavratmayı, onu kişilik ve ahlaki kurallar sahibi iyi bir yurttaş olarak yetiştirmeyi amaç bilir. Buna göre ilköğretim görmüş bir yurttaş :

- 1.Sağlığı koruyucu temel bilgileri benimsemiş, gerekli sağlık ve temizlik alışkanlıklarını kazanmıştır.
2. Kazalara karşı uyanık ve tedbirli olmayı öğrenmiştir.
3. Çevresinde bütün canlı, cansız varlıklara değer vermesini, onları sevmesini ve korumasını öğrenmiştir.
4. Okuma, yazma ve hesaplama gibi temel becerileri kavramıştır.
5. Öğrenme merak ve hevesini geliştirmiştir.
6. İyi düşünme ve doğru hüküm verme alışkanlığını kazanmıştır.
7. Yurt sevgisi, yurdunu tanıma ve tanıtma arzusu, yurda hizmet duygusu gelişmiştir.
8. Görev ve sorumluluk duygusu kazanmıştır.
- 9.Tabii güzelliklere ve güzel sanat eserlerine karşı ilgi ve hayranlık duymayı öğrenmiştir.
10. Boş zamanlarını iyi kullanmada anlayış ve alışkanlıklar kazanmıştır.
11. Başarılı olduğu zaman aşırı öğünmelerden sakınmayı, başarısızlık karşısında ümitsizliğe düşmemeyi öğrenmiştir (İlköğretim Okulu Programı, 1997)

B - Devimsel Beceriler

1. Beden yönünden dengeli ve sağlıklı bir kişiliğe sahip olma
2. Ülkenin ekonomik kalkınmasındaki rolünü yerine getirebilecek derecede, bir iş veya mesleğin temel becerilerini kazanmış olma

3. Kendisini ve çevresinin sağlığını koruma

4. Boş zamanlarını oyun, spor vb. ile değerlendirme

Temel eğitimin hedefleri arasında yer alan duyuşsal özellikler de oldukça çoktur. Bunlar arasında da beklendiği gibi çağdaş demokratik ve laik Türk toplumun yeni üyeler hazırlamanın gerekleri olan ulusal kültürün başlıca değerlerinin kazandırılmasına ve demokrasinin esaslarının, insanlar arasında karşılıklı sevgi ve saygı, hoşgörü, barışçı yaklaşımın benimsetilmesine önem vermiştir. Ayrıca beden ve ruh sağlığını, sağlıklı toplumsal ilişkileri destekleyecek duyuşsal özelliklere de yer verildiği görülmüştür (72).

Temel eğitimin 8 yıla çıkarılmasıyla eş zamanda, tüm sınıfların programları gözden geçirilmelidir. Her sınıfın yaş özellikleri, o yaşın ilgi alanları iyi tespit edilmeli, çocuğun doğasına, fizyolojik, sosyal, psikolojik ve zihinsel gelişimine ters düşen, onlarla örtüşmeyen, çocuğu sıkın, öğrenme şevk ve ihtiyacını söndüren fazla ayrıntıya giren alt konulardan vazgeçilmelidir. Program geliştirme çalışmalarını bunları dikkate alarak yeniden değerlendirilmelidir.

Programlarda bilişsel, duyuşsal ve psikomotor (devrimsel) davranışların dengeli bir şekilde yer alması sağlanmalıdır. Tüm ders programlarında amaçlar, konular, davranışların ayrışımı iyi belirlenmeli, her dersin amaçlarını gerçekleştirmede uygulanacak yöntem ve teknikler ilkeler, faydalanılacak araçlar da açıklığa kavuşturulmalıdır.

Halen uygulanan ders programlarında bilişsel, duyuşsal ve psikomotor (devrimsel) davranışların dengeli bir şekilde yer almamasından dolayı esas istenilen davranışları, öğrencilerin kazanamadıkları yönünde gözlemler olmuştur.

Psikomotor (devrimsel) becerilerin kazanılmadığına ilişkin gözlemlerde 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin açılarının tanımını yaptıkları çeşitlerini eksiksiz saydıkları, açılarla ilgili problemleri çözdükleri halde aynı öğrencilerin açığı çizerken ve açı ölçeği ile açığı ölçerken zorlandıklarının hatta ölçemediklerinin tespiti yapılmıştır.

Yaparak kazanılması gereken bu davranışların, öğrencileri edilgen-pasif hale getirerek anlatma yöntemiyle kazandırılmağa çalışıldığı izlenimleri oluştu. Eğer programlar hazırlanırken bizi ana amaçlara götüreceğ özel amaçlar ve o amaçların alt birimleri olan davranışların taksonomisi yapılırken yukarıda belirtilen bilişsel, duygusal, devrimsel davranışlar dengeli olarak belirlenip, o davranışların

kazandırılmasına özen gösterilseydi, kanaat odur ki bu olumsuz gözlemler büyük oranda olmayacaktı. (21).

Beden eğitimi genel eğitimin önemli bir parçası olup, çocuğun oyun hakkının ve serbest hareketinin okul yaşamı içindeki yerini güvenceye alır. Bedensel ve ruhsal eğitimi sağlayarak sportif etkinliklerden zevk almasını mümkün kılar. Her öğrenci beden eğitimi dersi içinde de yeteneklerinin geliştirilmesi ve dengesiz gelişiminin giderilmesi hakkında sahiptir (11).

Beden eğitimi ve spor genel eğitimin bir parçası olarak kabul edilmektedir. Zira, "Beden Eğitimi ve Spor eğitiminin amacı, genel eğitimin amacına hareket yoluyla katkıda bulunmaktadır"(57).

2.4. Beden Eğitimi ve Spor Kavramları

2.4.1. Beden Eğitimi Kavramı

Beden Eğitimi kavramının sözcük olarak ortaya çıkması batı dillerinde 18. yüzyıl ortalarına rastlar. Büyük Eğitim Reformu hareketlerini destekleyenler 19. yüzyılın geleneksel okul "Turneni"ne karşı bir tepki olarak beden eğitimi yerine *spor* deyimini tercih etmişlerdir. (14).

İnsanoğlu yüzyıllar önce kendi bedenini kullanarak iş görürken, günümüzde teknolojinin kendisine sunduğu imkanlarla hareketliğini yitirmiş. Bugün birçok ülkede insanları tekrar hareketli kılmak için bir devlet politikası olmuştur (1). Egzersiz fizyologu Astrand "Bir ülkenin sağlık durumu ancak bireylerin yaşam kalitesi ile doğru olarak ölçülebilir ve değerlendirilebilir (4).

Nitekim bu yüzyılın ilk çeyreğinde okul Beden Eğitimi anlayışında yeni bir çığır açan Avustralyalı biyolog-eğitimci Gaulhofer "Beden Eğitimi"ni insan bedeni yoluyla yapılan genel eğitim, etkinlik noktası, insan bedeni, amaç insanın tüm kişiliği ve bütünlüğüdür" (38) şeklinde tanımlamıştır.

Strehmeyer" Beden Eğitimi insan vücudunun eğitimi olduğunu, bu eğitim anlayışında bedensel hareketlerin kendi özünde bir değeri olmayıp araçsal bir değeri olduğunu savunmuştur" (87). Beden Eğitimi hareket etmeyi öğretmek ve hareket yoluyla öğrenmek biçiminde tanımlayan Tamer "fiziksel hareketlerin planlı bir gelişme doğrultusunda yaşantıya dönüştürülmesi gerektiğini açıklamıştır" (90).

Günlük Beden Eğitimi için; "Büyük kas etkinlikleri aracılığı ile bireyin bedensel, ruhsal ve toplumsal bütünlüğünü zedelemeyen, kişinin kendisi ve toplumun yararına optimal gelişimini gerçekleştirme eğitimi," (44) demıştır.

Vücudu kuvvetlendirmek, sağlığı korumak amacıyla aletli veya aletsiz hareket yapmaktır. (62,94).

Büyük kas etkinliği aracılığıyla bedensel, sosyal, kişisel bütünlüğü, zedelemeyen, kişinin toplum yararına en iyi gelişimini gerçekleştirme eğitimidir (73).

"İnsan bütününi oluşturan fiziki, ruhi ve zihni niteliklerin bulunduğu yaşın genetik kapasitenin gerektirdiği verim gücüne ulaşması için rekabet olmaksızın yapılan faaliyetlerin tümüne beden eğitimi diyoruz" (16,12,23).

Beden Eğitimi, organizmanın bütünlüğü ilkesine dayalı tüm kişiliğin gelişmesidir. Genel eğitimi tamamlar ve ayrılmaz bir parçasıdır. Sağlıklı, güçlü ve mutlu olma, dengeli kişilik, toplumsallaşma, kültürleşme ve vatandaşlık eğitimidir.

Pedagojik bir disiplin, bir bilim ve sanat olduğunu, eğitim biliminde olduğu gibi insan davranış ve alışkanlıklarına yönelmektir. (74)

Beden Eğitimi"etkinlik"demektir. Vücudun yapı ve fonksiyonun geliştirebilmeyi eklem ve kasların kontrollü ve dengeli bir biçimde didaktik olarak gelişmeleri sağlamayı, okul çağı sonrası iş ve rekreatif faaliyetlerin süresi içinde harcanan fiziki gücü en ekonomik tarzda kullanmayı, dolayısıyla organların kontrolü, metotlu bir şekilde hareket etmesini öğreten bir faaliyet sistemidir (76)

Sağlıklı, güçlü, mutlu olma, kişilik, karakter, ahlaki değerler kazanma, kültürleşme , toplumsallaşma ve vatandaşlık eğitimidir. (46)

Vücudun yapı ve fonksiyonun geliştirebilmeyi , eklem ve kasların kontrollü ve dengeli bir biçimde didaktik olarak gelişmelerim sağlamayı, okul çağı sonrası iş ve rekreatif faaliyetlerin süresi içinde harcanan fiziki gücü en ekonomik tarzda kullanmayı ,dolayısıyla organların kontrolünü, metotlu bir şekilde hareket etmesin! öğreten bir faaliyet sistemidir.

Milli Eğitimin temel ilkelerine uygun olarak kişinin beden ruh fikir gelişimini sağlamaktır. Oyun, jimnastik, sportif çalışmaların tümü ile kişinin bedence sağlam, fikirce uyanık ve ruhen sağlıklı olması amaçlanır.(69,7)

Oyun, jimnastik spor gibi eğitici, beceri kazandırıcı bütün vücut alıştırmaları; çevik, güçlü, dayanıklı, dinç, sağlıklı olmak, vücudun güzelliğini korumak, gelişimini sağlamak amacıyla yapılan aletli yada aletsiz alıştırmalar.(80)

Kişiyi beden, ruh ve fikir yönünden geliştirip Milli Eğitimin ilkelerine uygun olarak oyun, spor ve jimnastik konuları içine alan bilimsel bir çalışma tekniğidir.(99)

Bireyin beden, ruhen ve fikren gelişimini sağlamak, günlük yaşama ve iş yaşamı koşullarına hazırlamak, ulusal bilinç ve yurttaşlık duygularını kuvvetlendirmek amacı ile yapılan düzenli ve kurallı çalışmaların tümüne "Beden Eğitimi" denir(46,91,99).

Dauer'e göre ; Beden Eğitimi özellikle beden etkinlikleri yolu ile çocuğun vücut gelişimine yardım ederek, uyumunu sağlayan, eğitimin bir parçasıdır (22). Öyleyse Beden Eğitimi okullardaki temel fonksiyonu, toplumda aktif rol alacak mutlu vatandaşlar yetiştirmek ve kişiyi bütün olarak yeterli hale getirmektir.

Beden Eğitimi; sağlıklı, güçlü, mutlu olma, kişilik, karakter, ahlaki değerler kazanma, kültürleşme, toplumsallaşma ve vatandaşlık eğitimidir (83).

Beden Eğitimi; oyun, jimnastik ve spor gibi eğitici bütün bedensel etkinlikleri içeren genel bir kavram olup bedensel etkinlikler içinde ve bedensel etkinlikler aracılığı ile eğitimidir. Beden Eğitimi, pedagojik bir disiplin, bir bilim ve sanat olup eğitim bilminde olduğu gibi İnsanın davranış ve alışkanlıklarına yöneltilmiş bir disiplindir (18).

Beden Eğitimi; bedensel, ruhsal ve toplumsal davranışları oluşturma eğitimidir (98).

İnsanları hem ruhen, hem fikren hem beden, ruhsal ve toplumsal davranışları oluşturma eğitimidir (98).

Dolayısıyla "insanın beden-ruh sağlığını geliştirmek ve iradesini güçlü kılmak, beden eğitimi ve sporun temel amaçları arasında yer aldığı gibi, aynı zamanda sosyal ve ekonomik kalkınmanın da temel unsurları arasında yer almaktadır".

Bu bağlamda "Beden Eğitiminin, eğitim-öğretimin amaçlarından bir çoğunun kazanılabileceği tek disiplin durumunda olduğunu söyleyebiliriz.

Çünkü beden eğitimi bireylerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal gelişmelerini sağlayan, yaratıcılık, liderlik gibi yeteneklerini geliştiren, boş zamanlarını değerlendiren, mücadeleci, azimli, uyumlu, üretken, kararlı olma gibi kişilik özellikleri geliştiren ve bireyleri sorunlarından uzaklaştırarak stres atmalarını sağlayan bir bilimdir (18).

Başka bir tanımda ise Beden Eğitimi; oyun, cimnastik ve spor gibi eğitici bütün bedensel etkinlikleri içeren genel bir kavram olup, bedensel etkinlikler içinde ve bedensel etkinlikler aracılığı ile eğitimidir. Beden Eğitimi pedagojik bir disiplin, bir bilim ve sanat olup, eğitim biliminde olduğu gibi insanın davranış ve alışkanlıklarına yönelmiştir.

Diğer yönden Beden Eğitimi, sağlıklı, güçlü ve mutlu olma, dengeli bir kişilik, iyi karakter ve ahlaki değerler kazanma, toplumsallaşma ve kültürleşme eğitimidir (75).

2.4.2. Spor Kavramı

Spor kelimesi etimolojik köken olarak disport(dis ve porture) kelimelerinden türemiş olup işten uzak durmak anlamına gelir. . Zamanla içinde yarışma, korunma ve üstün başarı elde etme cabası olan her türlü vücut faaliyetlerim' belirten ve günümüzün yaygın terimi olan "*spor*" türemiştir (32). Bir başka deyişle spor; ağır bir iş değil eğlence manasındadır. Çalışmak ile oynama arasındaki tek fark tutumdaki değişikliktir. Spordaki tutum oyun tutumudur; onu yaşarken duyulan zevktir; sadece elde edilen sonuç söz konusu değildir(71). Bu nedenle spor özü gereği bir oyundur.

Ancak eski yunan anlayışından oyun ve spor birbirinden mahiyet itibariyle ayrılıyordu. Bu ayrım en iyi atlet sözcüğünü de dile getirmekteydi. Her çocuk oyun oynar, yorulunca oyunu bırakır. Atlet ise yorulmasına rağmen oyunu sürdürür. Bu bakımdan spor bir oyundur. Fakat her oyun bir spor değildir. Atlet sözcüğü eski yunanlılarda yarışma anlamına gelen "atlos" ile yarışmanın ödülü anlamına gelen "atlon" sözcüklerinden türer. Yarışma anlamına gelen atlosun sıfatı atlios güçlükler içinde acı çeken yarışma sonunda da bitkin düşen anlamına gelir(28).

Hayvanların çoğu oyun oynar, atlar, sıçrar ve tırmanır ama yalnızca insanoğlu spor yapar. İnsanoğlu da tarih boyunca koştu, tırmandı ağır nesnelere kaldırdı, yüzdü. Bugüne kadar sporun birçok tanımı yapılmıştır. Bunlardan bazıları da şunlardır:

İnsanın mücadele azmini kullanarak, kazanmak ve başarılı olmak için, sistemli ve düzenli kurallar içerisinde yaptığı bedensel etkinliklerdir. Yenmek, geçmek, başarı göstermek amacı ile düzenlenmiş, belirli kurallara dayanan sistemli hareketlerdir.(36)

Spor, insanların var olabilmek için doğayla giriştikleri ölüm kalım mücadelesinin barışçı benzetimidir, Belli spor dalları, bu ölüm-kalım mücadelesinin gerçekleştiği alanları simgeler, o mücadele o ölümcül tehlikelerden arındırılmış silahlarını araçlarını kullanır.(36)

İnsanın doğasında bulunan saldırganlık için sağlıklı ve barışçı bir emniyet supabı, saldırganlık güdüsünü emniyet ilkesidir.(71)

Kişinin ruh ve beden sağlığını güvence altına alan, onun topluma uyumunu sağlayan, günlük hayatın gerginlik ve sürtüşmelerin maseden bir araçtır. (19)

Spor, az veya çok dakiklik, incelik isteyen beden hareketlerinin doğrudan kendisinden zevk alırken eğlendiren hatta dinlendiren ve genellikle bazı kurallara uyarak yapılan bir eylemdir. (54)

Spor, insan ruhundaki mücadele ve başarıma azminin sistemli ve adil şartlar içinde, çeşitli güçlükleri göze alarak bedeni bir yarışmaya dönüşmesidir. (86)

Spor, ferdin tabi çevresini beşeri çevre haline getirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştirirken, belirli kurallar altında araçlı yada araçsız, ferdi veya toplu olarak, boş zaman kavramı içinde veya tam zamanını alacak şekilde meslekleştirilerek yaptığı sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziki geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur.(24,29)

Ferdi yada kolektif oyunlar biçiminde yapılan genellikle yarışmaya yol açan,bazı kesin kurallara göre uyarlanan ve ani yarar beklenmeyen beden hareketlerinin tümüdür. (81)

Avcılık, binicilik,denizcilik,kayak,tenis gibi vücut ve akıl yetileri eğitimi ile birlikte eğlence de sağlayan işlerdir. (7)

Yenme ve muktedir olma gibi insan iç güdüsünü tatminini amaç edinen belirli kurallar içerisinde yapılan rekabete dayalı sosyalleştirici,bütünleştirici, fiziki,zihni, ve ruhi faaliyetlerin tümüdür (49)

Spor bir eğitim aracı olarak insanın karakterini oluşturan hareketler,oyunlar,yarışmalardır. Öğelerin tümünde;dinlenmek,eğlenmek olduğu kadar amaç,sosyal kaynaşmadır. (80)

Her şeyden evvel insanı bir takım ideallere sevk eder. Yapmak istenen bir şeyin neticesini en kısa zamanda almaya yardım eder. Ölçme ve değerlendirmedir. Kitleleri birbirine yakınlaştırır. Ülkelerin propaganda aletidir. (80)

Spor, insanların tek başına yada toplu olarak fiziksel,psikolojik ve düşünsel yeteneklerini önceden saptanmış bir düzen ve belli kurallar içerisinde geliştirip ortaya koymaya yönelik eylemlerin tümüne verilen genel ad. (82)

Tek başına.,toplu yada takım halinde yapılan,kendine özgü kuralları teknikleri olan bedensel ve zihinsel yetilerin gelişimini sağlayan eğitici,eğlendirici uğraşı. (47)

Vücudun gücünü artırmak için yapılan çalışma, beden eğitimi, idman, cimnastiktir. (30)

Son yüzyılda sporun özünü kullanım biçimi çok farklılaşmış ve değişik ifadelerle yeni tanımları yapılmıştır. "spor insanın doğasında bulunan saldırganlığa barışçı boşalma olanakları sağlamakta, saldırganlık içgüdüsünün denetim altına alınması için uygun bir yarışma ortamı yaratmaktadır (39).

Klasik anlamda spor; bütünüyle hareket ve mücadele esasına dayanan ve bunun içinde gereken bir takım alışılmış idman ve yarışmalardır. Tek başına veya toplu olarak yapılan kendine özgü kuralları olan genelde bir yarışmaya dayanan bedensel ve zihinsel yetilerinin gelişmesini sağlayan eğitici ve eğlendirici bir uğraştır(62).

Psikologlar sporun temel ödevini "davranış belirleyici değerleri yaymak ve güçlendirmek yaşamda karşılaşılan sorunlara benimsenebilir çözümler getirmek şeklinde açıklamışlardır(26).

Fizyologlara göre spor; "başarıyı genişletme ve yarışmada üstün gelme amacı için gösterilen çabayı, bedensel bakımdan daha yetenekli olanların seçilmesine ve seçilenlerin sürekli ve yoğun bir eğitimle yetiştirmesini gerektirerek, daha çok yarışmayı içermekte, yüksek düzeyde oyun, mücadele ve ağır kas çalışmasını gerektirmektedir (73).

Spor, çağımızın modern toplumlarında kültürel ve refah düzeylerinin bir göstergesi olarak anlam kazanan ve sosyal hayatın tüm yönlerini etkileyen önemli bir sosyal olgudur (48).

Oyun, oyalanma, işten uzaklaşma aracı olarak tarih sahnesine çıkan spor, günümüzde ise ekonomi, politika, eğitim, boş zaman, uluslararası ilişkiler, propaganda, reklam, ırkçılık, şiddet, turizm, çevre, örgütler, kitleler, gençlik, kadın, engelliler, meslekleşme, iş bölümü gibi kavramlarla doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkilendirilen kısaca birey toplum ve uluslararası yelpazede çok yönlü ve önemli etkileri olan sosyal bir kurum haline gelmiştir. Bu özelliklerinden dolayıdır ki spor çağımızda çok yönlü, çok yararlı, çok amaçlı ve çok etkili bir boyut kazanmış ve evrenselleşmiştir.

Spor, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın temel unsuru olan insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kişiliğin oluşumunu, karakter özelliklerinin gelişimini sağlamak, bilgi, beceri ve yetenek kazandırarak çevreye uyumu kolaylaştırmak kişiler, toplumlar ve uluslar arası dayanışma, kaynaşma ve başarı sağlamak, kişinin mücadele gücünü arttırmak yanında belli kurallara göre rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve yarışmada üstün gelme amacıyla yapılan faaliyetlerdir.

Yukarıdaki açıklamalardan sonra şu genel yargı ya varılabilir; beden eğitiminde rekabet unsuru yoktur. Bu unsur sporda belirleyicidir, yoğun bir şekilde vardır. Ayrıca beden eğitiminde insanın kendi yaşı ve yetenek kapasitesinin gerektirdiği fiziki, ruhi ve zihni faaliyetleridir. Sporda ise rekabete dayalı oluşundan dolayı aşırı yüklenmeler, yaş kategorisi atlamaları hatta insanın sağlığını bozduğu bilinen ve bilerek kullanılan maddelerin alınması söz konusudur(45).

2.4.3. Beden Eğitimi ve Spor

Günümüzde beden eğitimi ve spor cinsiyet, yaş, ırk, din, dil farkı gözetmeksizin bireysel anlayış toplumsal kaynaşma ve milletlerarası ilişkiler kurma, birlik beraberlik gösterme açısından oldukça büyük öneme sahiptir.

Gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkeler beden eğitimi ve sporun önemini iyi kavramış olarak boş zaman faaliyeti olmaktan kurtararak daha ileri götürmüş, eğitim-öğretim kurumlarında ders yoğunluğunu artırmıştır.

Beden Eğitimi "etkinlik" demektir. Beden Eğitiminde beden bir araç olup, amaç tüm kişiliğin eğitimidir, Eğitim amaçlarına uygun düşen bir tanımda beden eğitimi sağlıklı, güçlü, mutlu olmak, kişilik, karakter vb ahlaki kazanmak, kültürleşme, toplumsallaşma ve vatandaşlık eğitimi demektir. Organizmanın bütünlük ilkesine dayalı tüm kişilik eğilimidir. (81)

Hareket etmeyi öğrenmek ve hareket yoluyla öğrenmektir. Bir başka deyişle fiziksel hareketlerin planlı bir gelişme doğrultusunda yaşantı ya dönüştürülmesidir. Hareket etmeyi öğrenmek, "koşmak", "atlamak", gibi temel hareketlerin, jimnastik ve spor becerilerinin dansta ve suda yapılan çok çeşitli fiziksel etkinliklerin öğrenilmesidir.(46)

Çoğu zaman beden eğitimi okullarda, sadece öğrencilerin çeşitli beden faaliyetine katılımını sağlayan, mekanik becerilerini ve biyolojik yapılarını geliştirmeye yönelik faaliyetler olarak algılanmıştır. Beden eğitimi yönetici, öğretmen ve çevre tarafından böyle algılanmasının sonucu; sosyal, bilişsel, duyuşsal ve bedensel bir davranış şekli geliştirme alanı olmaktan çok yetenekli öğrencilerin yeteneklerini ortaya koydukları, performanslarını gösterdikleri bu alanda yetenekli olmadığı sanılan öğrencilerin değer vermediği, zorunlu bir uygulama olarak yürütülmektedir.

İnsanın bireysel eğitimine yönelik fiziksel etkinlikleri söz konusu olduğunda ,çağdaş okul kuramcılarının,beden eğitimi deyimi yerine spor deyimini kullanmaktadırlar. Ne var ki, sporu tek ve kesin bir tanıma sığdırmak olanaksızdır. çoğu zaman "spor" ile karşılaştırılan ve hatta "spor kavramı içinde değerlendirilmesi gerektiği" (45)'ni savunanlar olmasına rağmen beden eğitiminin spordan farklı olduğu görüşü yaygındır.

2.5. Beden Eğitimi ve Sporun Tarihsel Gelişimi

İlk insanın doğuşuyla başlayan bedensel hareketler, insanın hayatı boyunca devam etmiştir. Zamanla insanlar cemiyet halinde yaşama ihtiyacı duymuş, cemiyet içinde yaşamının getirdiği sorumluluklar sebebiyle de fiziksel aktivitelerini çok yönlü olarak yetiştirmek zorunda kalmıştır.

İlk insanın dünyaya gelişle birlikte bir yaşam mücadelesi başladı. Bu mücadele hayatta kalabilme mücadelesiydi. Hayatta kalmak için kovalayacak,

kovalanacak bir hareket mücadelesi olacaktı. Bunun için bedenini çok iyi geliştirmiş olması gerekiyordu.

Bu o zamanlar bilinçli bir şekilde yapılmıyordu. Hareket anlayışı yaşam kaygısına bağlı olarak birbirleriyle, hayvanlarla ve doğa ile uğraşması, avlanması gibi faaliyetlerin çerçevesi içinde kalmıştır. İlkel vücut araştırmaları sırasında, insan yer değiştirme şekli olan yürüme ve koşma başta gelir (45).

İnsan vücudunun belirli amaçlar için eğitilmesi ile ilgili düşünce, insanlığın dünya üzerindeki varlığı kadar eskidir. Milyonlarca yıl önce insanoğlu, zor doğa koşulları karşısında savunmasız kalmışsa da zamanla beslenme, giyinme, barınma, savunma eylemlerini gerçekleştirmiştir. Doğa koşullarının zorluğuyla günlük yaşantısı içerisinde çok sık karşılaşmış olan insanoğlu, güç ve yeteneklerini geliştirirken beden eğitimi egzersizlerine yer vermiştir. Bu egzersizler az veya çok kişinin katılımı için ve insan yaratılışının güdüleriyle yapıldıklarından doğal hareketler olarak nitelenirler. Doğal hareketlerin çeşidi, bireyin ve toplumun uygarlık seviyesine, yörenin koşullarına göre değişmekte ve değişik çalışma şekillerinden meydana gelmektedir (45).

İnsanın kendine özgü bir eylem birimi olan beden egzersizleri, tarih süreci içerisinde her farklı doğa, kültür, tarih ve toplumsal koşullar içerisinde gelişip yayılmıştır. Bu egzersizlerin eğitim düşüncesinde yer alması ve bu bağlamda kuramsal temellerin oluşması yine o toplumların ekonomik ilişkileri, politik sistemleri ve en önemlisi de toplumların insan anlayışı ile bağlantılı olmuştur (75).

Bilindiği gibi bedensel hareketlerin ve becerilerin çocuk ve gençlerin genel eğitimlerinde önemli bir araç olarak görülmesi ve bir sisteme dönüştürülmesi, tarihin derinliklerine kadar uzanır. Bu olgunun tarih süreci içerisinde en bilinçli ve belirgin olanını Eski Yunan Uygarlığında görmekteyiz. Bugünkü batı uygarlığının temel dayanaklarından birini oluşturan eski Yunan uygarlığında yüksek düşünce, felsefe ve sanat etkinliklerinin yanı sıra insanın genel eğitiminde başlı başına bir yeri ve değeri olan "Cimnastik" kavramıyla ifade olunan bedensel etkinlikler bugünkü modern beden kültürünün ve sporların başlangıcını oluşturur.

Eski Yunan Eğitim düşüncesi ve ideali Faideia'da yer alan güzel ve iyi insanı (Kaloko-othia) yaratmada bir araç görülen cimnastik günümüze değin hep anlam ve içerik değiştirerek gelmiştir. Böyle bir değişimi beden kültürünün her alanında

görebiliriz. "Beden kültürü insanlığın maddi ve manevi kültürünün bir parçası olarak, giyim-kuşam vücut bakımı ve dinlenme etkinliklerinden başlayarak, insanın özgür istenciyle yaptığı amacı serbest oyun eylemleriyle, planlı programlı yaptığı her türlü vücut egzersizleriyle dans ifade ve eğlence biçimleriyle eylemlerini kapsar" (43).

Bugünkü modern eğitim ve okulluluk alanındaki ilk temel taşları 18.yüzyıl da atılmıştır. Bilindiği gibi batı kültür ve dünyası üzerinde çok keskin etkileri olan 18. yüzyıl ve sonrası boyunca bütün Avrupa'yı saran aydınlanma düşüncesi, batı dünyasında büyük toplumsal değişmelere neden olduğu gibi eğitim alanında da yeni ufuklar açmıştır. Bu çağın getirdiği toplumsal dönüşümler ve düşünceler içerisinde birey, toplumsal ve devletle ilgili birçok yeni kavramlar ortaya çıkmıştır. Bu kavramlardan biri de insanın zihinsel, tinsel yetenekleri ile birlikte fiziksel yeteneklerinin de geliştirilmesi düşüncesidir (75).

Çağın ünlü düşünürü ve eğitimcisi J.J.Rouseu'nun (1712-1778) "Çocuğun çocuk, olarak keşfini" Aydınlanma düşüncesi ortamında filizlenen Alman Philantrop'ları akımının temsilcilerinden J.C.F. Guts-Muts'un (1759-1838) "İnsan kendine özgü emsalsiz bir varlıktır, o bölünmez bir bütündür" özdeyişi ile, H. Pestalozzi'nin (1746-1827) "Çocukta elin, kalbin ve kafanın bir bütün içerisinde eğitilmesi" öğütlerini bu bağlam içerisinde düşünmek gerekir. 18.yüzyılı izleyen 19. yüzyıl içerisinde bilim ve teknik alanındaki buluş ve yeniliklerin insan ve toplumların yaşamına yansımaları; bunlara bağlı olarak yoğun kentleşme, iş bölümü, boş zamanlarının artması vb. toplumsal olay ve süreçler, okulluluk ve eğitim anlayışını değiştirdiği gibi beden egzersizlerinin organizasyon biçimlerini de değiştirmiştir.

Bilim anlayışında genelde olguculuk akılcılığın, okulluluk anlayışında entellektüelizmin, toplumsal felsefe alanında idealizmin, insan anlayışında atomist ve mekanist görüşlerin baskın olduğu 19.yüzyılın ikinci yarısına doğru beden egzersizleri farklı model ve içeriklerle kurumsallaşarak okul programlarında yer almıştır. İdealleri, ilkeleri ve organizasyon biçimleriyle birbirlerinden farklı olan bu beden . egzersizleri sisteminin kimisi o çağın tıp ve fizyoloji görüşlerine dayanırken, kimileri üzerinde o çağın ulusçuluk akımından kaynaklanan eğitim bilimsel görüşlerin ya da doğa felsefesi ve entellektüelizm etkin olmuştur.

19. yüzyılın sonlarına ve 20. yüzyılın ilk yarısına doğru doğa bilimleri alanlarında, özellikle fizyoloji ve fonetik bilimlerindeki yeni araştırma ve buluşlar;

yaşama ve sezgi felsefeleri akımlarının çağın akılcılığına karşı toptan baş kaldırırları ve psikolojinin verilerinin giderek eğitim alanına yansması, insan anlayışı ve beden-tin ilişkisine yeni yorumlar getirmişlerdi. İnsanla ilgili bu yeni yorumlar kapsamında insanın organik bütünlüğünü parçalayan, gerçek yaşamla hiçbir bağlantısı olmayan, insan doğasına ters düşen salt disiplin amacıyla yapılan beden egzersizlerinin eğitimsel değeri olmadığı görüşleri bu yüzyılın başında yavaş yavaş ortaya çıkmaya başlamıştır. (75). Ne var ki bu yeni görüşler Birinci Dünya Savaşı nedeniyle eğitim alanına yansıyamamıştır.

Okul beden eğitimi alanındaki en köklü ve özlü dönüşümler, günümüz eğitim ve okulluk anlayışı üzerinde çok büyük etkileri olan Büyük Eğitim Reformu hareketleri içerisinde olmuştur.

Bilindiği gibi Büyük Eğitim Reformu bu yüzyılın başlarında 19.yüzyılın kuru akılcı, ezberci, çocuğun ilgi ve becerilerini göz önünde bulundurmeyen eğitim anlayışına karşı bir tepki olarak doğmuştur. "Eğitimde merkez çocuktur" temel ilkesiyle bir Kopernik dönüşümü yapan bu yeni eğitim akımında eğitim ile ilgili bir çok yeni kavram ve terimler doğmuştur. Bu kavramlardan biri de "Beden Eğitimi" kavramıdır.

Bu beden eğitimi kavramı bu yüzyılın ilk çeyreğinden bu yana Orta Avrupa Bilim çevrelerinde egemen olan kültür antropolojisi ve felsefi antropolojinin ortaya koyduğu bir kavramdı. Bu yeni antropolojik görüşlere göre, insan eğitilebilir, eğitilmesi gerekli ve eğitime mahkum özsel bir varlıktır. Yani bir insan imajı sunan bu antropolojik görüşler insan varlığında beden ve tin ikilem ve çelişmesini ortadan kaldırmakla kalmayıp insanın bedensel varlığına yeni anlamlar getirmişlerdir.

Yeni antropolojinin insanın bedensel varlığı ile ilgili görüşlerini birkaç tümceyle şöyle özetlenebilir: "insanın bedeni, kendi varlığının reel temelidir; onun varoluşunun ön bir koşuludur", "İnsan dış dünyasını bedeniyle belirler, bedeniyle biçimlendirir", "İnsanın bedenselliği açık bir sistemdir". Onun değişmesiyle birlikte insanın algısal dünyası da değişmektedir. "İnsanın bedenini hareket ettirmesi, bedeni ile yaşaması çevresi ve dış dünyasına bir tavır koymasındır".

Biçim ilk ve ortaöğretim programlarımıza 60'lı yıllarda ancak biçimsel olarak yansıyan bu özgün yeni sistemin eğitim ve öğretim ilkeleri genelde şöyledir;

1. Beden Eğitimi, beden yoluyla yapılan bir eğitimidir. Beden, eğitimsel eylemin başlangıç ve çıkış noktasıdır. Amaç insanın tüm kişiliği ve bütünsel eğitimidir.

2. İnsanın doğasına. kişiliğinin gelişmesine uygun olmayan hareket ve egzersiz türlerinin hiçbir eğitimsel değeri yoktur. Bu nedenle kalıpsal, yapay, insanın organsal bütünlüğünü bozan hareketlerden ve alıştırmalardan kaçınmak gerekir.

3. Bedensel alıştırmalar ve hareketler insanın doğallığına dayanmalı ve bir eylem biçimine dönük olmalıdır. Bu nedenle çocuk ve gençleri tek bir biçim ve kalıba sokan düzen alıştırmaları, ritim ve estetik öğeler taşıyan toplu ve biçimsel hareketler çocuğun kişiliğinin gelişmesine ve doğasına aykırıdır.

4. Öğretme ve öğrenme etkileşimde yaparak ve yaşayarak öğrenme ilkesine uyularak "çocuğa nasıl yapılacağı görev ve ödevleri verilerek" değil, "ne yapacağı görev ve ödevleri verilerek" giderek geliştirilen bir eğitim sürecinin yöntemleri kullanılmalıdır.

Beden eğitiminin ortaya çıkması ve yeni bir anlam verilmesiyle birlikte 19.yüzyıldan bu yana okul programlarında yer alan "Cimnastik", "Turnes", "Fiziksel eğitim" ve "Spor" gibi kavramlar bir üst kavram olan beden eğitiminin kapsamında bir bütünlük kazanmışlardır.

Yeni beden eğitimi kavramını kendilerine temel olan Avusturya'lı pedagoglardan Dr. Carl Gaulhofer ve Dr. M. Streicher hem Büyük Eğitim Reformunun getirdiği görüşlerden hem de yeni antropolojik görüşlerden esinlenerek okul beden eğitimi alanında yepyeni bir sistem geliştirerek bir çığır açmışlardır. İkinci dünya savaşından sonra yine Viyana Üniversitesi Profesörlerinden Dr. H. Groll tarafından daha da bilimselleştirilen bu antropolojik temelli sistem birçok Avrupa ülkelerinin okul beden eğitimi sistemidir ve okul dışı sporun öğretim yöntemleri üzerinde etkin bir rol oynamıştır (66).

2.6. Türkiye'de Beden Eğitimi'nin Doğuşu ve Gelişimi

Beden eğitimi ve sporun Türkiye'ye girişi ve gelişimi, batı ülkelerine göre bakıldığında batı ülkeleriyle kıyaslandığında oldukça geç olduğu görülmektedir.

Tanzimat ile birlikte beden eğitimi ve sporun batıda olduğu gibi günlük hayata dönük bir ders olarak kabul edilip, okulların ders programlarında yer almaya başlaması 1863 yılına rastlamaktadır (10).

Beden Eğitimi ve sporun sivil okullara girişi çok geç olmuştur. Bu konuda yapılan ilk çalışmalar Sadrazam Ali Paşa zamanına rastlar. Bu dönemde Fransa'dan Márioş adında bir beden eğitimi öğretmeni getirilmiştir. İlk beden eğitimi dersi Harbiye Askeri İdadisinde (1863-1864) ve Bahriye Mektebinde (1884), daha sonra Galatasaray Lisesinde (1868) müfredat programına konmuştur.

1910'lu yıllarda Selim Sırrı Tarcan tarafından getirilen bu sistem ve anlayışın özünü bu sistem oluşturmuştur. Kuşkusuz ki bu sistem o gün için oyun, pedagojik ve estetik değeri açısından Alman Turn sanatından daha bilimsel ve pedagojik kaygısı vardı.

19.yy boyunca birbirine karşıt olan bu üç sistem 1900'lü yıllarda birbirini etkilemişler. bu yüzyılın ilk çeyreğinde "Büyük Eğitim Reformu" akımlarıyla yeni boyutlar kazanarak 1940'lı yıllarda birbirlerini tamamlamış ve beden eğitimi kavramı altında bütünleşmişlerdir (67).

Ülkemizde spor yüksek öğrenimi yıllardır beden eğitimi öğretmenliği programı altında gerçekleşmektedir. Kuruluş itibari ile 15 Temmuz ile 15 Ağustos 1923 tarihleri arasında "Birinci Heyet-i ilmiye" (Bilimsel Heyet) kurulmuş ve bu heyetin içinde "Terbiye-i Bedeniye Muallimi" Selim Sırrı Tarcan da bulunmaktadır. Heyetin programında 6 madde olarak "Ferdin, bedeni, fikri kabiliyetleri gibi ahlaki ve içtimai kabiliyetlerini de inkişaf ettirecektir. Bu maksada ulaşmak için bir Terbiyey-i Bedeniye Darülmua'llim (Beden Eğitimi Öğretmen Okulu) açılacak, izcilik teşkilatına tedricen içtimai esasta tevfiğ olunacaktır" sözleri ile Selim Sırrı Tarcan hükümet görevi olarak bu işin başına getirilmiştir.

Selim Sırrı, beden eğitiminin ders olarak okullarımıza girmesinde büyük mücadele vermiş eğitimcilerdendir. Okul programlarında ders olarak yer alan beden eğitimi dersi, isim olarak değişik kelimelerle ifade edilmiştir. İlk defa Galatasaray Sultanisi'nde ders olarak konulan beden eğitimi, okulun eğitim sistemine uygun olarak Fransız sisteminin tesiri altındadır ve John-Amaros yani "Cimnastik" kelimesiyle ifade edilmiştir. Daha sonraları "İdman Dersi", "Terbiye-i Bedeniye" ve "Beden Terbiyesi" şekline dönüşmüştür.(46)

Hareket, idman, cimnastik, oyun, spor, beden eğitimi kavram ve tanımları günümüz terminolojisinde kullanılan kelimelerdir. Bu kavramların ülkemizde gelişmesine Selim Sırrı öncülük etmiştir.

1926-1930 yılları arasında 4 ile 9 ay süreli kurslar şeklinde yürütülen spor eğitimcisi yetiştirme programları 1932-1933 eğitim öğretim yılında öğretmen okulu yada lise öğrenimi üzerine 3 yıllık spor yüksek öğrenimine geçilebilmiştir. 1946 yılında bir fikir olmaktan ileri gidilemeyen Yüksek Beden Terbiyesi Enstitüsü düşüncesini saymazsak 1975 yılında Gençlik ve Spor Akademilerinin kuruluşuna kadar Beden Eğitimi Öğretmenliği programı dışında Spor Yüksek Öğrenimi veren bir program bulunmamaktaydı. Kuruluşunda büyük ilgi gören Gençlik Spor Akademileri öğretmenlik programı dışında Spor Yüksek Öğrenimi talebi açısından önemli bir yer teşkil etmekteydi.(46)

Çünkü, 1975-1980 yılları arasında beden eğitimi ve spor öğretmenliği yetenek sınavlarına başvuru 4 binin üzerindeydi. Kısaca bu süreç Cumhuriyetin ilanı ile Beden Eğitimi kurslar, hizmet içi kurslar, eğitim enstitüleri, akademiler, yüksekokullar ve üniversiteler şeklinde bir seyir göstermiştir.

İstanbul Anadolu Gençlik ve Spor Akademileri açılarak Beden Eğitimi, öğretimi yaygınlaştırıldı ve bu alanda araştırmalara başlandı. 1979'da O.D.T.Ü. Beden Eğitimi Spor ve Rekreasyon Bölümü kuruldu. 2547 sayılı YÖK Üniversiteler Yasasını takiben 1982'de Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesine, Marmara Atatürk Eğitim Fakültesine, 9 Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesine bağlı Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri açıldı. Bu üniversitelerden sonra, sırası ile 1985'de Bursa Uludağ Üniversitesi, 1987'de Konya Selçuk Üniversitesi ve Adana Çukurova Üniversiteleri Eğitim Fakültelerine bağlı Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri açtılar. (20)

Beden Eğitimi ve Spor öğretmeni yetiştiren kurumlar artık günümüzde üniversitelere bağlı bölüm ve yüksekokullar kanalı ile gerçekleştirilmelidir. Beden Eğitimi ve Spor bölümlerinde sadece öğretmenlik formasyonu verilirken yüksek okullarda ise Beden Eğitimi ve spor öğretmenliği, antrenörlük ve spor yöneticiliği ana bilim dalları bulunmaktadır.

2.7. Cumhuriyetten Bu Yana İlkokul Programlarında Beden Eğitimi

Cumhuriyetten bu yana ilköğretimde 1924, 1926, 1936, 1948, 1968, 1978, 1989'da olmak üzere programlarda yedi defa gelişmeye yönelik değişiklik yapılmıştır.

Bütün bu programlar incelendiğinde hepsinde ilkokulun fonksiyonunun "Cumhuriyet idaresine ve devrimlerine bağlı, bedence, ruhça, ahlakça sağlıklı iyi vatandaşlar yetiştirmek" olduğu görülür. Ancak 1968 ilkokul programına kadar, ne amaçlarda bu fonksiyona yönelik davranışsal tanımlar, ne de uygun içerik düzenlemesi görülmektedir. Programlarda ilköğretimin amaçlarında da, bedeni gelişimle ilgili amaçlar açık ve seçik bir şekilde ifade edilmemiştir. Bu amaçlara paralel olarak hazırlanan Beden eğitimi dersi bölümünde, dersin amaçları sağlığı koruyucu temel prensipleri benimseyip, gerekli sağlık alışkanlıklarını kazanmak, boş zamanlarını değerlendirmek, bedeni, ruhi ve toplumsal bakımdan gelişimini sağlamak şeklinde genel ifadelerle yer almıştır.

Bu programlar incelendiği zaman, 1960'lı yıllara kadar bütün derslerin müfredatında günün koşullarına göre bir gelişmenin gözlenmesine rağmen, sert disipline dayanan beden eğitimi faaliyetlerinin elenmesi dışında, beden eğitimi programlarında ilkokul çocuğunun ihtiyaçlarına cevap verebilecek çapta bir yenilik getirilemediği görülmektedir.

İlk olarak 1960'lı yıllarda ilkokullarda geniş çaplı bir alan çalışmasını da kapsayan ilkokul programı geliştirme çabaları içinde beden eğitimi programları da ele alınmış ve çalışmaların sonucu olarak geliştirilmiş olan 1968 ilkokul programında hem amaçlar hem de içerik bakımından daha önceki bölümlerde belirtilmiş olan Beden Eğitimi dersinin amaç ve ilkelerine uygun bir düzenleme yapılmıştır.(20)

1960 yıllarında başlayan ilkokul programı geliştirme çalışmaları içinde beden eğitimi de önemle yer almış ve 1968'de geliştirilerek uygulamaya konan programda Beden eğitime işlerlik getirecek şekilde amaçlar, içerik, yöntem ve açıklamalar bakımından yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Denilebilir ki bu düzenleme ile ilkokullardaki beden eğitimi dersi özellikle amaçları bakımından evrensel bir anlayış ve içerikle ele alınmıştır. Bu programdaki gelişmeler kısaca şöyle özetlenebilir:

1. Amaçlar, sağlığını korur, bedeni geliştirir gibi klasik ve yuvarlak ifadelerden kullanılarak açık, seçik ve davranış özellikleri ile ifade edilmiştir.

2. İlkokul çocuğunun temel ihtiyacı olan hareket ve hareket yolu ile gözlenen ve ölçülebilen bedeni yeterlilik (Beden gücü, dayanıklılık, çeviklik, elastikiyet, denge v.b.davranışlar) programın temel amacı olarak önemle yer almıştır.

3. Açıklamalar, öğretmene ışık tutacak şekilde, amaçlara uygun hareket programları, uygulama yöntem ve ilkeleri ile yeniden düzenlenmiş ve beden eğitiminin ilkokul çocuğu için hayati önemi tekrar tekrar vurgulanmıştır.

4. Zaman çizelgelerinde Beden Eğitimi faaliyetlerinin günlük yaşantılar haline gelmesine imkan tanınmış, haftalık ders saatleri artırılmıştır.

5. Okullarda mutlaka bulunması gerekli ve yeterli araç listesi verilmiştir.

6. Beden Eğitiminin en önemli alanlarından biri olan okul dışı etkinlikleri (sportif faaliyetler dahil) üzerinde önemle durulmuş ve bu faaliyetlerin gerek okul içinde gerekse okul dışında düzenlemesiyle ilgili ilke ve açıklamalar programda yer almıştır.

Beden eğitimi program geliştirme çalışmaları durmamış, devam etmiş ve 1980'li yıllarda beden eğitimi programı Milli Eğitim Bakanlığı ile üniversite işbirliği içinde gerek amaç, gerek içerik bakımından yeniden ele alınmış, bütün amaçların davranış tanımları yapılmış ve her davranışa uygun öğrenme durumları verilmiştir. 1968 ilkokul programında bu denli bir aşama yalnız beden eğitimi ve matematik programlarında yapılmıştır. Görülüyor ki beden eğitimi dersi son yıllarda ilkokul programlarımızda üzerinde önemle durulan ayrıcalıklı bir ders olmuştur.

Uygulamaya baktığımız zaman yukarıda belirtilenlerden farklı bir durum!a karşılaşmaktayız. Beden eğitimi dersinin her gün değerinden kaybetmekte olduğunu ve ders saatlerinin yerine başka dersler bile yapıldığını görmekteyiz. 1978'de İğde'nin ilkokullardaki beden eğitimi dersinin uygulaması ile ilgili olarak yaptığı çalışmada, 1976-1977 öğretim yılında beden eğitimi kursu gördükten sonra ilkokullarda görevlendirilen bazı öğretmenler, ilkokulların durumunu şöyle anlatmaktadırlar.

"Görevlendirdiğiniz okullarda ne tesis ne de araç bulamadık. Bu gibi araçları alabilmek veya Bakanlıktan temin etmek çok güçtü. Kursta bizlere, salonsuz bir okulun dershanesinde beden eğitimi dersi nasıl yapılır veya araçsız bir okulda bir sene boyunca nasıl ders yapılır öğretiler. İlkokul beden eğitimi öğretmeni, arkadaşları ile, müdürü ile iyi geçinmek mecburiyetindedir." İğde çalışmasında, ilkokullarda beden eğitimi dersinin amaçlarının gerçekleşmediğini; bunun da;

öğretmen yetersizliğinden. tesis araç gereç yetersizliğinden. yöneticilerin dersi önemsememesinden. velilerin ilgi göstermemesinden kaynaklandığını belirtmektedir.

Uygulamadaki gözlemler ve Ankara okullarındaki bir grup öğretmen ve yöneticilerle yapılan görüşmeler. beden eğitimi dersinin ilkokullardan tamamen dışlandığını. ders saatlerinin ya bazı dersleri takviye etmek için yada sadece plansız. programsız bir dizi sert disiplin hareketleri ile ders saatlerini doldurmak gibi bir tutumla ele alındığını göstermektedir.

Uygun beden çalışmaları ile bedence ruhça sosyal ve duyuşsal yönleriyle sağlıklı vatandaş yetiştirme amacına hizmet eden. özellikle ilkokul çocuğunun su besin gibi temel ihtiyacı olan hareketi öğreten, programlardaki tek ders olan beden eğitimi dersinin etkisiz bir hale getirilmesi, gerek çocuğun gelişme döneminde, gerekse toplumsal hayatta büyük sorunlar yaratacak ciddi bir eğitim sorunu olarak görülmektedir.

İlkokullarda bu kadar hayati önemi olan bir dersin etkisiz hale gelmesinin gerçek sebepleri nelerdir? Öğretmen ve yöneticiler gerçekten bu dersin öneminin bilincinde midirler? Bu dersin işlevinin yerine getirilmesi için neler ve hangi önceliklerle ele alınmalıdır? Programda olan bir dersin işlenmemesi durumu bazı yasal sonuçlar da doğurması gerektirdiği halde, neden böyle bir sorun da görülmemektedir? Bütün bunlar ortada olan ve üzerinde durulması gerekli ciddi sorunlardır.

2.8. İlköğretimde Beden Eğitimi ve Spor

Çocuğun büyüme ve beden gelişiminin en hızlı olduğu dönemlere rastlayan ilköğretim, eğitim bakımından çok fazla önem taşıdığı gibi, fizyolojik gelişim devrelerini etkilemekte ve çocuğun hem bedensel gelişiminde hem de sosyal yaşantısında çok önemli süreçler olarak karşımıza çıkmaktadır.

İlköğretim yaşını 15 yaş sonuna kadar kabul edecek olursak, çocuğun fiziksel özelliklerinden bu dönemde yeterli denetim altında olmadığı, kas gücü, ağırlık ve boy gibi bir takım özelliklerin çocuğun gelişimini etkilemede etkili olduğu düşünülecek olursa, bu dönemin beden eğitimi ve spor açısından çok iyi değerlendirilmesinin gerekliliği ortaya çıkacaktır (13).

Beden Eğitimi ve Spor bireyin fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişiminde rol alan bir olgudur. Beden eğitimi, eğitim-öğretim amaçlarının tümüyle gerçekleşebildiği hemen hemen tek alan niteliğindedir. Beden Eğitimi ve Spor bireyin okul öncesi eğitiminden başlayarak yaşam boyu sürecek spor yapma alışkanlığının kazandırılması, sağlık için sporun önemini kavrama, hareket becerilerini öğrenme, fiziksel uygunluğun geliştirilmesi ve sporun ve toplum ahlakının özüne bağlı kalan ve sahip çıkan bireylerin topluma kazandırılmasını amaçlamaktadır (75).

Okul programlarının bir parçası olarak, "Beden eğitimi dersi gencin fiziksel, duygusal" sosyal ve zihinsel yönleriyle, bütünü ile gelişmesine yardımcı olan bir derstir. Ama, her şeyden önce çocuğun bedenen sağlıklı" olmasını, psiko-motor davranışların yeterli gelişmesini sağlamaktır" (58).

Beden eğitimi etkinlikleri çocuğun topluma uyum sağlamasında önemli bir araç görünümündedir. Çocuklar beden eğitimi etkinliklerine birlikte ve beraber katılırlar. Onur'a göre; bu ortam içinde çocuklar birçok rolü (önder, izleyici, kışkırtıcı, barışmıcı, palyaço) deneyebilir ve insanların nasıl tepki gösterdiklerini gözlemleyebilirler. Bu tepkiler döneminin en önemli gelişim görevlerinden biri olan yaşlılarla geçinmeyi öğrenmede çocuklara yardımcı olur. Beden eğitimi etkinlikleri çocuğun yaratıcılık, liderlik, kendine güven gibi duyguları ön plana çıkarırken, oyun kurallarına uyma, grupla oynama, yenilmeyi kabullenme, kazananı takdir etme, dostça yarışma gibi sosyal davranışların gelişmesine de katkıda bulunmaktadır.

İlköğretim çocukları yeni beceriler kazanmaktan çok daha önce öğrendikleri becerileri daha akılcı ve doğru olarak ortaya koyarlar. Bilinçli hareket edebilme yeteneği kontrol altına alındıkça, hareket dağarcığı gelişir, daha karmaşık ve etkili yeni hareket becerileri üretmek üzere birleşirler (88). Beden eğitimi dersi, çocuğun hareket yeteneğini kontrol altına almakta ve sistemli olarak geliştirmektedir.

Beden eğitimi dersinin amacı öncelikle motorsal beceri öğrenimini geliştirmektir. Böylelikle diğer amaçlarına da daha kolay bir şekilde ulaşmaktadır. Bu nedenle beden eğitimi dersi, çocuğu bilişsel, sosyal, motorsal yönden ele alarak bir bütün olarak geliştirmektedir. Hiçbir ders bu amaca beden eğitimi dersi kadar hizmet etmemektedir.(88)

Genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olan Beden Eğitimi ve Spor, fiziksel aktivitelere dayalı bir eğitim biçimi olmakla beraber, aynı zamanda hareket yoluyla

insanın bütününe hitap eden ve onun genel eğitimi ile de ilgili olan bir alandır. Çağdaş toplumlarda gerek genel eğitim sistemi, gerekse toplum hayatının diğer kesimlerinde beden eğitimi ve spor faaliyetleri, bireylerin fiziki, zihni, sosyal ve moral gelişimlerinde önemli katkılar sağlar (18).

Dolayısıyla, eğitimin ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi derslerinin de bireyin, toplumun ve beden eğitimi öğretmenlerinin beklentileri doğrultusunda geliştirilmesi oldukça önem taşımaktadır.

Öyle ki, "Beden eğitimi programları yalnız okulda çalışmayı değil, aynı zamanda toplumla yaşama ve öğrenme koşullarını geliştirmeyi, bireyin fiziksel, zihinsel ve duygusal ve de sosyal gelişimine katkı amacına yönelik etkinliklerde bulunmasını da sağlamaktır".

Ayrıca, Beden eğitimi dersleriyle bireyin motor becerilerdeki yeteneği konusunda kendini yeterli hissetmesi, yani koşma, tırmanma, dengede durma, sıçrama, takla atma gibi temel hareketleri geliştirmesiyle mümkündür. Böylece Beden eğitimi dersleri, harekete ilişkin davranışlardaki değişiklikler yoluyla bireyin vücut kontrolü, koordinasyonu ve sinir kas sistemlerinin gelişimini sağlayarak beraberinde zihinsel ve psikolojik yönde uyumlu olmasını da sağlayacaktır (18).

2.8.1. Beden Eğitiminin İlköğretimdeki Rolü

Demokratik bir toplumda eğitim nasıl temel bir hak ise oyun da aynı eşitlikte irksal ve içgüdüsel bir haktır denilebilir. Bugün Türkiye’de sekiz yıllık zorunlu eğitim sorunlarımızdan en önemlilerinden biri çocuğun ilköğretimde oynama özgürlüğünü elde edememesidir. Çocuk, her yerde, her yaşta, her ekonomik düzeyde bütünüyle korunması gereken bir toplumsal varlıktır. Çocuklar, bir toplumun geleceğinin sahibi ve yarının yöneticileri olacakları için korunmalı ve en iyi biçimde yetiştirilmelidirler. Kuşkusuz çocuğun korunma ve yetiştirilme sorumluluğu, bilinci derecede onu dünyaya getiren anne ve babanıdır. Ancak anne ve baba bu görevlerini toplumdan soyut olarak gerçekleştiremezler. Bu nedenle temelde çocukların yetiştirilmesi sorumluluğu topluma da aittir. Gerekli hizmetler ailelerin yararına sunulmadıkça aileler bu temel görevlerinde başarı sağlayamazlar.

Hızla değişen bir dünyada yaşıyoruz, üretim biçimlerindeki değişmelere bağlı olarak oluşan kentleşme, sanayileşme olguları toplumsal yapıyı diğer bir ifadeyle

insanlar arası ilişkiler ağını çok farklı biçimde etkiliyor, değiştiriyor. Tıpkı organizmada olduğu gibi eski hücreler hayatiyetini kaybediyor. Yıpranan her şeyin yerini günün koşullarına cevap verecek nitelikte yenileri alıyor. En küçük toplum birimi olan ailede de bir takım köklü değişimler oluyor. Geleneksel büyük ailenin yerini çağdaş çekirdek aile alıyor. Geleneksel ailenin üretim, eğitim, koruyuculuk ve boş zamanları değerlendirme görevleri ailenin dışında etkinlik kazanan bürokratik örgütler ve ticari kuruluşlarca gerçekleştirilmeye çalışılıyor (31).

Çocuğa götürülecek hizmetlerle geleceğin kuşaklarına yatırım yapmak, bugünün sorunlarına uzun vadeli köklü çözümler getirecektir.

Çocuğun korunması, hakları, öğrenim zorunluluğu, yetiştirilmesiyle ilgili pedagojik ve psikolojik önlemler söz konusu olmaktadır. Burada da ilköğretim devreye girmektedir.

Eğitimcilerle düşen temel sorumluluk gelişimin en önemli süresi olan ilköğretim yaşamında çocuğun oyun ve boş zaman, özgürlük ve olanaklarına kavuşturulmasıdır.

Öğrencilerde kendilerine güven, kendini kontrol edebilme, çabuk karar verme ve uygun zamanda uygulayabilme, başkaları ile işbirliğine girebilme, dikkat, cesaret, disiplin, başkalarının haklarına saygı duyabilen, çalışma zevki olan, doğruluk, düzenli olmak, kurallara saygı göstermek ve uymak gibi kişisel ve toplumsal alışkanlıkları geliştirmek beden eğitimi ile sağlanabilmektedir.

Demokratik toplumların eğitim anlayışının başında bireylerin düşüncelerini, beklentilerini özgürce ifade edebilecekleri ortamın yaratılması temel ilke olarak yer almaktadır. Görüldüğü gibi sadece sıkı eğitimden sorumlu bir öğretim ve eğitim sistemi artık geçerli değildir. Çünkü birey, bir bütün olarak ele alınmalıdır. Bireye zihinsel yönden yapılan tek yönlü eğitim yeterli değildir. Bireyin fiziksel ve ruhsal yönden de eğitime gereksinimi vardır (77).

İlköğretim okullarında okumakta olan çocukların fiziksel eğitime gereksinimleri kaçınılmazdır. Bununla birlikte beden eğitimi ile ,iskelet sistemi düzgün bir gelişim göstermekte ve kemik direncini artırmaktadır (78).

İlköğretim çocuğu hareket organlarını dilediğince kullanma yeteneği kazanma bakımından doğal olarak isteklidir. Bu yapılmadığından başaramazsa zekanın ürünü alınamayacak, alamayacak ve dışı vurulamayacaktır (61)

Eğitsel araştırmalar insanın 3-14 yaşları arasında maksimum öğrenme ve yaratıcılık kapasitesine sahip olduğunu göstermektedir(85).

Beden eğitimi öğretimi çocuklarda duygusal ve sosyal gelişim içinde önemli bir öge olarak eğitim programları içerisinde yer almıştır. Beden eğitimi, sosyal ve ekonomik kalkınma süreci içinde bir gerekliliktir. Beden eğitimi iradeyi güçlendirmek, bireyin kendine olan güven duygusu ve kişiliğın gelişip olgunlaşmasını sağlar. Ayrıca bireyin gizli yeteneklerini ve yaratıcı yönünü harekete geçirecek fiziksel gelişimi yanısıra ruhsal ve sosyal gelişmesini de olumlu bir şekilde etkiler (50).

Beden eğitimi etkinliklerine katılma, bireyin fiziksel olduğu kadar benlik gelişimine de katkıda bulunur. Benlik genelde, "bireyin ne olduğu, ne olmak istediğı ve çevresine nasıl tanındığı konularındaki bilinçliliğı" olarak tanımlanabilir. Birey bu bilince kendini başkaları ile karşılaştırarak ulaşır. Çocuk, diğer çocuklarla oynamaya başladığında kendisinin zayıf ve güçlü yönlerini anlamaya başlar. Oyunlar sırasında kendisi ile başkalarını karşılaştırır, yeterlilik ve yetersizliklerini farkederek. Fiziksel özellikleri nedeniyle akranları tarafından kabul ya da reddedilir.

Diğer yandan; kendini, kendi gözüyle görüşü ile kendisine ilişkin başkalarının görüşlerini karşılaştırır. Bu nedenle bireyin kendisini fiziksel olarak geliştirilmesi yalnızca kendisi için değil, aynı zamanda fiziğı ve fiziksel becerilerinin toplumsal imajı üzerindeki etkileri nedeniyle önemlidir(6).

İlköğretimde beden eğitimi önemli bir yer almaktadır, Çünkü belli bir yaştan sonra kazanılmayan hareket, beceriler ve spor yapma alışkanlıklarının sonradan kazanılması oldukça güç olmaktadır.

2.8.2. İlköğretim Dönemi Çocukları İçin Beden Eğitimi Dersinin Önemi

Çocuğın doğal hareket ortamlarının kısıtlanması sonucu okuldaki sistematik hareket eğitimi önem kazanır. Bütün çocukların sosyalleşmesi için okula çok önemli görevler yüklenmiştir. Okulun bunların hepsinin üstesinden gelmesi zordur.

Bu nedenle okulda beden eğitimi ve spor etkinliklerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Çünkü beden eğitimi hareketler yoluyla ve vücudu tanıma eğitimidir.

Çocuk kendisini en iyi beden eğitimi dersinde tanır ve yaşayarak ve eğlenerek öğrenir. Beden eğitimi dersinde çocuk 'eğlenmek' amacı taşıırken beden eğitimi dersi

olumlu davranış ve alışkanlık kazandırma amacı taşımaktadır. Bu yönü ile beden eğitimi diğer derslerden farklı bir özellik taşımaktadır.

Okutulan çeşitli dersler arasında önemlilik bakımından beden eğitimi dersi ilköğretim fen bilgisi, müzik, resim derslerinden önce, tarih, vatandaşlık bilgisi gibi derslerle aynı önemlilik sırasında yer almıştır. Fiziksel eğitimin içeriği, dili, sanatı, matematiği, sosyal çalışmaları, bilimi ve mistiği geliştirecek potansiyele sahiptir. Dolayısıyla beden eğitimi diğer derslerin anlaşılmasına ve öğrenilmesine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle ilköğretim çocukları açısından beden eğitimi dersi büyük anlam ifade etmektedir. Beden eğitimi dersinin bu niteliği çocukların her zaman katılıma istekli bulunuşundan kaynaklanmaktadır. Çocuğun öğrenme isteği ve merakı öğrenmeyi verimli kılan en önemli etkenlerdir. Çocuğun aktivite çeşitliliği arttıkça bilgi ve yetenekleri de artar. İlköğretimin ilk yıllarında hareket eğitimi çocuğun kendini anlama ve anlatma çabalarının bir ifadesi olup beceri gelişimini sağlayacak bir temel oluşturmaktadır. Daha ileriki yıllarda ise, gittikçe çeşitlenen ve karmaşıklaşan etkinliklerde yetenek gelişiminin tamamlandığı bir süreçtir. (88)

Çocuk bir bütün olarak gelişir. Kendi içinde ve yalnız başına bir zihin, beden ve duyu gelişimi söz konusu olamaz. Bütün bunlar birbirine bağlı olarak gelişir. Bu Gelişme alanı arasındaki bağlantılar çocuğun her öğrendiği şeyi etkiler. Çocuğun düşünsel gelişimi, bilgi, beceri, olumlu davranış ve iyi alışkanlıklar kazanması yanında fiziksel gelişmesine önem verilerek beden, fikir ve duyu eğitiminde bütünlük sağlanmalıdır (88).

Bu nedenle ilköğretim çağı bedensel, zihinsel ve sosyal becerilerin en çok geliştiği dönemdir. İlköğretimin ilk yıllarından itibaren gelişimdeki bu üç boyut açısından beden eğitimi üzerinde durulması gereken bir konudur. Çünkü beden eğitimi dersi, fiziksel gelişimin yanında zihinsel ve sosyal gelişimi de amaç edinir. Bu nedenle beden eğitimi dersi çağdaş eğitimin bir gereğidir.

Günümüzün modern eğitim anlayışı zihinsel eğitimin yanısıra sportif etkinliklerin gerekli olduğunu kabul ederek beden eğitimi ve sporu genel eğitim sürecinin bütünleyici bir parçası olarak görmektedir. Bireylerin hareket deneyimleriyle ortaya çıkarttığı bir değişim süreci ve aynı zamanda fiziksel aktiviteler yoluyla insanın bütün eğitimiyle ilgili bir etkinlik ya da eğitim şeklidir(71).

Çağdaş uygarlığa erişmiş toplumlar bugün, toplumun yaratıcı gücü ve verimini arttıran ekonomik ve sosyal kalkınmanın belli başlı unsurlarından olan insan gücünün beden ve ruh yapısını geliştirmede beden eğitimi çok taraflı ve etkili bir araç olarak kabul etmiştir.

Tüm bu görüşler ışığında çocuğu bütün olarak geliştirmek, ilgi ve gereksinimlerini karşılamak, kişilik ve karakter sahibi bir birey olarak yetiştirmek ülkemizin geleceği açısından önemli bir konudur.

2.8.3. İlköğretimde Beden Eğitimi Dersinin Amaçları

Beden eğitimi dersi bireyi bütünü ile ele alan, geliştiren ve hayata hazırlayan geniş konu çeşitliliğine sahip olan bir derstir. Beden eğitimi dersi Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına ulaşmasında da son derece etkili bir ders olarak karşımıza çıkmaktadır.

Beden eğitimi dersinin amacı; Atatürk İlkeleri ve İnkılâpları, Anayasa, Milli Eğitim Temel Kanunu Türk Milli Eğitiminin temel amaçları doğrultusunda; ; öğrencilerin gelişim özellikleri de gözönünde tutularak, onların kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş bireyler olarak yetiştirilmesidir .(88)

Türk Milli Eğitimin genel amaçlarından olan şu madde incelendiğinde "Türk Milletinin bütün bireylerin; beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüsüne değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek olduğu ve Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ile beden eğitimi dersinin benzer amaçlar taşıdığı görülmektedir.

Çocuğun ilköğretim çağında öğrenmeye başladığı birçok hareket yetişkinlik döneminde yapacağı hareketler içerisinde bulunmayacaktır. Bunun için ilköğretimde öğrenilen hareketler günün gereksinimlerine uygun ve gelecekte öğreneceği bilgileri almasını kolaylaştırıcı olmalıdır. Nitekim beden eğitiminin sağladığı olanaklardan biri de gelecekte kendisinin hangi alanda yer alacağı ve başarılı olacağı sorununa yardımcı olmaktır (88).

2.8.3.1. İlköğretim Okulları Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programında Beden Eğitiminin Genel Amaçları

1. Atatürk'ün ve düşünürlerin beden Eğitimi ve spor konusunda söylediği sözleri açıklayabilme,
2. Bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirme ve geliştirebilme,
3. Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu sağlayabilme,
4. İyi duruş alışkanlığı edinebilme,
5. Beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme,
6. Ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme,
7. Halk oyunlarımızla ilgili bilgi ve beceriler edinme ve bunları uygulamaya istekli olabilme,
8. Milli bayramlar ve kurtuluş günlerinin anlamını ve önemini kavrama, törenlere katılmaya istekli olabilme,
9. Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak, boş zamanlarını spor faaliyetleri ile değerlendirmeye istekli olabilme,
10. Temel sağlık kuralları ve ilk yardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme,
11. Tabiatı sevme, temiz hava ve güneşten faydalanabilme,
12. İşbirliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı edinebilme,
13. Görev ve sorumluluk alma, lidere uyum ve liderlik yapabilme,
14. Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme,
15. Dostça oynama ve yarışma, kazanma takdir etmeyi kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme,
16. Demokratik hayatın getirdiği tavır ve alışkanlıklar edinebilme,
17. Kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme şeklinde belirtilmiştir.

Ancak öğrenci açısından ilköğretim yıllarının, vücut hareketleri, potansiyelini, motorsal yeteneklerinin inceliklerini, mekanik hareketlerin temel prensiplerini ve kullanım alanlarını keşfetme dönemi olduğu göz önüne alındığında yukarıda belirtilen ders konularının çok yetersiz olduğu söylenebilir. Çünkü bu

dönem içerisinde çocuk sosyal yeteneklerini paylaşmayı, insanlara saygıyı ve birlikte oynamayı öğrenir. Çocuğun aktivite çeşitliliği arttıkça bilgi ve yetenekleri de artar. (64) İşte bu nedenle çocuğun aktivite çeşitliliği yaşaması açısından ders süresinin önemi büyük olmaktadır.

Beden eğitimi dersinin amaçlarına ulaşması, ilköğretim çocuğunu tanımak, ilgi ve gereksinimlerine yönelik etkinlikler düzenlemekle gerçekleşecektir. İlköğretim çağı çocuk için çok önemlidir. Bu çağda çocuk erinlik ve ergenlik dönemlerini yaşamaktadır. Bu dönemde hızlı gelişim ve değişim yaşayan çocuk açısından beden eğitimi bir gereksinimdir. Çünkü beden eğitiminin en önemli amacı çocuğu bedensel, sosyal ve ruhsal yönden bir bütün olarak ele alınması ve geliştirmesidir.

Yavuzer, çocuğun okula başlamasıyla birlikte okul öncesine oranla daha çok sayıda arkadaşla ilişki kurduğu, bireysel oyunun yerini grup oyunlarına bıraktığını ileri sürmektedir (100).

Çünkü bu dönemde kızlar ve erkekler kendi aralarında kümeleşerek oynarlar. Erkekler takım oyunlarına yönelir ve durmadan yarışır. Bu yaş grubu çocukları bir şey öğrenmek yeni bir şey denemek, beceri kazanmak, üstünlük göstermek isterler (101). Çocukların bu yarışma isteği ve üstünlük gösterme çabalarına en iyi beden eğitimi dersi içerisinde önemli bir değere sahip olan oyun kavramı yanıt verecektir. Beden eğitimi etkinlikleri içinde oyun önemli bir değere sahiptir.

Oyun iyi bir hayatın kopmaz parçası ve çocuğun özgürlüğüdür. Hiçbir ders bu amaca beden eğitimi dersi kadar hizmet edemez (20). Çocuk bu özgürlüğünü en çok beden eğitimi dersinde yaşamaktadır. Bu nedenle beden eğitimi dersinin amaçlarına ulaşmasında oyun önemli bir değere sahiptir.

Oyundan öğrenmeye ve yaratıcılığa geçer. Anne, baba ve kardeş ilişkisinden toplumsal ilişkilere geçerek çevresini geliştirir (101). Çocuk ilköğretimin ilk yıllarını oyunla ve oyunlar yoluyla öğrenerek geçirir. Ancak oyunla geçen bir çocukluktan sonra kendini karmaşık bir dönem içinde bulacaktır.

Kızlarda 11 erkeklerde 13 yaşlarında başlayan ergenlik biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açıdan gelişme ve olgulaşmanın yer aldığı çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemidir (100).

Bu dönemde, beden eğitim etkinlikleri çocukluk dönemindeki oyun gereksiniminden çok psikolojik ve sosyal gereksinimlere yönelik ve becerilerini en üst düzeye çıkaracak nitelikte olmalıdır. Ergenin bu geçiş döneminde beden eğitimi etkinliklerinden en üst düzeyde yararlanması çok önemlidir. Sargut'a göre; bu geçiş döneminde en etkin dayanak beden eğitimi ve spor etkinlikleridir. Çünkü sportif etkinlikler yaşanır, uygulanır. Soyut modeller değildir(79). Beden eğitiminin çocuğun her yönlü gelişimini destekleyen ve bütünü efe alan ders niteliği taşıdığı, amaçlarında da görülmektedir.

Lumpkin (1986), beden eğitimi dersinin amaçlarını üç grupta toplamıştır: (20)

- 1- Bilişsel Alan
- 2- Sosyal ve Duyuşsal Alan
- 3- Psikomotor Alan.

Bilişsel bölüm, çocuğun beyinsel yetenekleriyle ilgilidir. Piaget'in düşüncesinin gelişimine ilişkin dönemlerinde 7-11 ya da 12 yaşlar somut işlemler dönemidir. Bu dönemde çocuklar, bilgiyi sistemli ve mantıklı biçimde işleyebilirler ama bunu yalnızca bilgi somut biçimde verildiği zaman yapabilirler. Soyut bilgiler verildiğinde yetersiz kalırlar. 12 yaşından sonra soyut işlemlere ulaşan ergenler varsayımlar kurabilir, mantıksal sonuçlar çıkarabilir ve ister somut, ister soyut biçimde sunulsun, karmaşık sorunları sistemli çözebilirler(37).

İlköğretim çağında çocuğun zihinsel gelişimi somut işlemlerden soyut işlemlere geçiş dönemlerini içerir.

Hareket kapsamının bilgiyle olan ilişkisi motorsal becerilerin öğrenilmesine yardım eder. Bu bilgiler çocukların etkili bir şekilde ve farklı durumlarda hareket etmeyi öğrenmelerinde kullanılır (79). Çocuğun zihinsel gelişiminin temelinde, çevresi ile sürekli etkileşim halinde olması yatar. Çocuklar bu dönemde benmerkezli düşünceden uzaklaşarak olayları diğer insanların gözüyle görmeye, kendini başkalarının yerine koymaya başlar (29).

Çocuk beceri öğrenirken yoğun bir zihinsel eylem içerisindedir. Gökmen'e göre; iş yapabilme, uyum, dil gelişimi, algısal gelişim, kavram geliştirme, sorun çözme yeteneğinin gelişimi, yaratıcılığın gelişimi zihnin işlevlerinden bazılarıdır(42). Beden eğitimi dersi de zihnin tüm bu işlevlerini geliştiren etkinlikler bütünüdür.

"Bilişsel Gelişimle" toplum kurallarının öğrenimi, sağlık ve vücut kavramı gibi toplumun değer verdiği bir kısım kavramların ve yararlı alışkanlıkların kazanılması, liderlik, cesaret, kendine yetme, başkalarına yardım, konular arası bağlantı kurabilme, karşılaştırma yapabilme, çevreye uyum sağlayabilme, değerlendirme yapabilme ve sonuç çıkarma gibi yeteneklerin geliştirilebilmesi sağlanabilmektedir (2).

Ayrıca beden eğitimi etkinlikleri çocuğun çevreye ve hayata olan uyumunu kolaylaştırmaktadır. Beden eğitimi bilişsel gelişimin yanında sosyal ve duyuşsal gelişim açısından da önemli değer taşımaktadır.

Duyuşsal gelişim, olgunlaşma ve öğrenme sonucu oluşur. Okul başladıktan sonra ergenliğe kadar duygu biçimlerinin giderek arttığı ve farklılaştığı görülür (42).

Beden eğitimi etkinliklerinde çocuk duygularını en doğal haliyle ortaya koymaktadır. Bu etkinlikler yoluyla kötü duyguların kontrolü sağlanırken, sevme, sevilme, saygınlık kazanma, arkadaşlık gibi duyguları ön plana çıkarır.

Bilişsel gelişimin hızlı olduğu ve okulda birçok beceriler öğrenildiği bu dönemde, çocuğun sosyal ilişkilerinde de bir süreklilik ve tutarlılık görülür. İlköğretim çağında çocuklar kendi cinsindeki arkadaşları ile oyun oynamayı tercih ederler. Bu yaştaki çocuklarda arkadaşlık önem kazanır (97).

Yaşlıları ile hem arkadaşlık kurmak isterler hem de beceri ve yetenek üstünlüğü ile sivrilmeye çabasıdadırlar. Bu duygular düzenli spor yapmaya yönelişin en önemli nedenlerinden birisidir. Birbirlerinin kusurları ile (şişmanlık, zayıflık, gözlük takma) alay ederler. Başkalarının güçsüzlüğünü sergiledikçe kendilerini daha güçlü görürler (63).

Beden eğitimi etkinlikleri çocuğun topluma uyum sağlamasında önemli bir araç görünümündedir. Çocuklar beden eğitimi etkinliklerine birlikte ve beraber katılırlar. Onur'a göre; bu ortam içinde çocuklar birçok rolü (önder, izleyici, kışkırtıcı, barıştırmacı, palyaço) deneyebilir ve insanların nasıl tepki gösterdiklerini gözlemleyebilirler. Bu tepkiler döneminin en önemli gelişim görevlerinden biri olan yaşlılarla geçinmeyi öğrenmede çocuklara yardımcı olur (37). Beden eğitimi etkinlikleri çocuğun yaratıcılık, liderlik, kendine güven gibi duyguları ön plana çıkarırken, oyun kurallarına uyma, grupla oynama, yenilmeyi kabullenme, kazananı

takdir etme, dostça yarışma gibi sosyal davranışların gelişmesine de katkıda bulunmaktadır.

İlköğretim çocukları yeni beceriler kazanmaktan çok daha önce öğrendikleri becerileri daha akılcı ve doğru olarak ortaya koyarlar. Bilinçli hareket edebilme yeteneği kontrol altına alındıkça, hareket dağarcığı gelişir, daha karmaşık ve etkili yeni hareket becerileri üretmek üzere birleşirler (63). Beden eğitimi dersi, çocuğun hareket yeteneğini kontrol altına almakta ve sistemli olarak geliştirmektedir.

Beden eğitimi dersinin amacı öncelikle motorsal beceri öğrenimini geliştirmektir. Böylelikle diğer amaçlarına da daha kolay bir şekilde ulaşmaktadır. Bu nedenle beden eğitimi dersi, çocuğu bilişsel, sosyal, motorsal yönden ele alarak bir bütün olarak geliştirmektedir. Hiçbir ders bu amaca beden eğitimi dersi kadar hizmet etmemektedir.

2.9. İlköğretimde Beden Eğitimi Dersini Etkileyen Öğeler

İlköğretim okullarında beden eğitimi dersinin en iyi şekilde gerçekleşebilmesi için beden eğitimi öğretmeni, fiziki ortam, sosyal ortam, psikolojik ortam ve yönetici davranışları çok önemlidir. Çünkü bunların her biri beden eğitimi dersinin etkili bir şekilde işlenmesinde etkin rol oynayan önemli bir öğedir.

2.9.1. Beden eğitimi öğretmeni

Bir ülkede yeni nesillerin ve ülkenin gereksinimi olan insan gücünün yetişmesinden, eğitim sisteminin en önemli ögesi olan öğretmen sorumludur. Öğretmen bir programa ve hangi dersin öğretmenliğini yapacaksa o alana ait bilgilere sahiptir. Ancak öğretmen sınıf atmosferinde bir yandan öğrencilerini gerekli bilgi ve becerilerle donatmaya çalışırken, diğer yandan da kişilikleriyle onları etkilemektedir (55).

İlköğretim okullarında beden eğitimi derslerini beden eğitimi öğretmeni yürütür. Ancak ilköğretimin 1. kademesinde beden eğitimi dersi genellikle sınıf öğretmenleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu dersin genel eğitim içindeki yeri ve çocuğun gelişimi açısından önemi beden eğitimi öğretmenine büyük sorumluluklar yüklemektedir. Nitelikli bir beden eğitimi dersinde öğretmenin davranışlarının etkisi büyüktür.

Öğretmenin Türkçe'yi iyi kullanma becerisi, sağlıklı beden yapısı ve görünümü, olaylar karşısında soğukkanlı ve dengeli tutumu, yeteneklerini enerjik biçimde kullanması, çocukları sevmesi, başkalarıyla iletişim ve etkileşim kurma becerisi. kendi kendine karar verebilmesi ve özgüveni, yaşamının düzenli olması öğretmeni öğretmen yapan davranış özelliklerinden başlıcalarıdır. (88). Öğretmen konuşmasıyla, tutum ve davranışlarıyla, kişiliğiyle, giyim tarzıyla öğrencilerin gözünde bir modeldir. çocuğun beden eğitimi dersine olan ilgisi öğretmenin derse ilişkin giyim tarzı, tutum ve davranışlarına göre değişmektedir. Çocuk gördüğünü uygular. Bu nedenle beden eğitimi öğretmeni öğrencisinden beklediği davranışlardan önce, kendisinin iyi bir model olma sorumluluğuna sahip olması gerekmektedir.

Başarılı öğretim, yönlendirme ve yönetimin dikkatli planlanmasının bir sonucudur. Yönlendirme öğretmenin, dersin hedeflerine ulaşmak için kullandığı hareketlerin birleşimidir. Yönetim ise, sınıfın bir hareketten diğerine rahatça geçmesi (dersin başlangıcından sonuna değin) için gereken işlemdir (64).

Beden eğitimi öğretmenin beden eğitimi dersi öğretiminde karşılaştığı en önemli sorunlardan biri sınıf yönetimidir. Çünkü beden eğitimi dersinde çocuk sınıf ortamından ve okul formasından uzaklaşıp serbest ve özgürce hareket etmektedir. Ancak, beden eğitimi öğretmenin çocuğun bu doğallığını bozmadan sınıfı yönetmesi gerekmektedir.

Etkin yönetimde ilk misyon birbirine bağlı bir grup yaratmaktır. Öğretmen, öğretmen ile öğrenci ve öğrenci ile ilişkilerinin iyi olduğu ve herkesin birbirini desteklediği bir atmosfer yaratmaya çalışmalıdır(64). Sınıf yönetimi, sınıftaki öğrenci etkinliklerini en üst düzeye çıkarıp, öğretmen ve öğrenci davranışlarını olumsuz yönde etkileyen öğrenci davranışlarını asgari düzeyde tutmaktır (88). Sınıf ta kuralları öğretmen koyar, öğrencilerinde bu kurallara uyması beklenir. Ancak bu kuralları koyarken dikkat edilmesi gereken noktalar vardır.

Kurallar kesin olarak belirlenmemiş, belirlenen kurallar öğrencilere açık bir dille anlatılmamış, öğrencilerin katkısı olmadan yalnızca büyükler tarafından konmuşsa ve de çocuklara anlamsız geliyorsa öğretmen-öğrenci arasında iç çatışmaların çıkması kaçınılmazdır. Böyle olunca, öğretmenlerde, zamanlarının çoğunu çocuklara polislik ederek, kuralları ağırlaştırarak ve onları çiğneyenleri cezalandırarak geçirirler (41)

Beden eğitimi dersinde çok sıkı ve ağır disiplin kuralları öğrencilerin bu dersten zevk almasını engelleyeceği gibi, öğretmenle çatışmasına da yol açacaktır. Bu durum öğrencilerin kuralları bozmasına öğretmenlerin de otorite kurması için kuralları daha çok ağırlaştırmasına ve cezalandırma yöntemine gitmesine neden olacaktır. Bu mutsuzluk ortamı öğrencileri de beden eğitimi öğretmenini de olumsuz etkileyerek beden eğitimi dersinin verimini düşürecektir. Bu nedenle beden eğitimi öğretmeni öğrenci faaliyetlerini düzenlerken, sınıf düzenini bozma eğilimi gösteren öğrencilere sorumluluk vererek kontrol altına almaları en iyi yol olarak görülmektedir. Beden eğitimi öğretmenin öğrencileri ile güçlü bir iletişim kurması gerekmektedir.

Çocuklar eğer güçlü ve sorumlu gördükleri bir kişiden katılıma davet aldıklarını hissedersen, beden eğitimi dersine pozitif olarak katılırlar. Öğretmen tüm çocuklara ve beden eğitimi dersindeki başarıların samimi bir ilgi göstererek iletişim kurmalıdır. İyi bir öğretmen-öğrenci ilişkisi kurmak için yeterli bir iletişim şarttır. Beden eğitimi öğretmeni, beden hareketlerinin önemini, beden eğitimi dersinin doğasını ve her çocuğun yaptıkların verdiği değeri aktarmalıdır(64). Kendini öğrenciye sevdiren, kabul ettiren öğretmen sınıf yönetiminde sorun yaşamamaktadır. Aksi halde çok iyi hazırlanmış bir eğitim ortamı bile sınıf yönetimi bozuk olduğundan değerlendirilemeyecektir.

Beden eğitimi öğretmeni okulun varolan olanaklarını en iyi şekilde değerlendirerek eğitim ortamı yaratmalıdır. Eğitim ortamı beden eğitimi dersinde önemli olmakla birlikte öğretmenin niteliği daha önemlidir. Çünkü beden eğitimi öğretmeni tesis, araç-gereç yoksunluğunu öğrencilere hissettirmeden onların dersten zevk almalarını sağlayabilmelidir.

Öğretmenler, yalnızca sınıf ortamını değiştirerek, öğrencilerin kabul etmedikleri davranışlarını kısmen önleyebilir. Bu öğrenciden çok sınıfın psikolojik ve fiziksel özellikleri ile uğraşmak demektir (41).

Beden eğitimi öğretmenin, beden eğitimi dersini en iyi şekilde gerçekleştirebilmesi için sınıf ortamını düzenlemesi yaratıcı düşünme yeteneğine bağlıdır. Ancak beden eğitimi öğretmeni bazı engellerle karşılaşabilir.

Yaratıcı bir eğitimci olan Dr.Boyd Lane okullarda yaratıcılık sürelerini kesin olarak engelleyen 65 maddelik bir liste oluşturmuştur. Bunlardan bir kaç örnek şöyle sıralanabilir; (41)

Onu bir kez denemiştik işe yaramadı idare bunu kabul etmez

İnsanlar anlamazlar

Yeterli paramız yok

Bu çok köktenci bir düşünce

Bu çok tutucu

Öğretmenler kurulu buna karşı çıkar İnsanlar buna hazır değil

Çok geç...

Her şeye rağmen beden eğitimi öğretmeni dersini en iyi şekilde gerçekleştirebilmesi için eğitim ortamını zenginleştirmek durumundadır. Beden eğitimi öğretmenin eğitim ortamını eğitim-öğretim etkinliklerine uygun olarak düzenledikten sonra en iyi şekilde uygulamak için karşısındaki kitleyi iyi tanıması gerekmektedir.Sınıf içindeki öğrencilerin cinsiyeti, yaş grubu, gelişim özellikleri, bireysel farklılıklar gibi özellikleri göz önünde bulundurmalıdır. Hedef kitlenin özelliklerine dikkat edilmeden hazırlanan öğretim etkinliklerinden verim almak mümkün değildir.

Beden eğitimi dersinin en iyi şekilde gerçekleştirilmesinde beden eğitimi öğretmenin derse planlı gelmesi gerekmektedir. Okutan'a göre; öğretimin en önemli özelliklerinden biri, amaçlı ve programlı olmasıdır (88). Dersin amaçları, davranışları, konusu, süresi, hangi öğretim yöntemi kullanılacağı araç-gereçleri, sonucun nasıl değerlendirileceği kağıt üzerinde ortaya çıkarılmalıdır. Bu şekilde dersine planlı giren öğretmen neyi, ne zaman, nasıl yapacağını bilir ve ders süresini en verimli şekilde kullanır. Ancak plan yapmadan önce hedef kitle özelliğini bilmeli ve çevre şartlarını göz önünde bulundurmalıdır. İyi planlanmış bir beden eğitimi dersinde beden eğitimi öğretmeni, bütün öğrencilerin eşit katılımını sağlamak için demokratik bir öğrenme ortamı sunmalıdır. Nitelikli bir beden eğitimi dersi öğrenci merkezli bir uygulamayı gerekli kılmaktadır. Beden eğitimi öğretmeni öğrencisinin enerjisini en iyi şekilde değerlendirerek aktif katılımı sağlamalıdır. tüm bu şartlar altında gerçekleştirilen beden eğitimi dersinden alınacak verim de yüksek olacaktır.

Bu nedenle beden eğitimi öğretmeni, bu dersin amaçlarına uygun olarak gerçekleştirilebilmesinde önemli bir değere sahiptir.

Nitelikli bir beden eğitimi dersinin yaratıcısı beden eğitimi öğretmenidir. Beden eğitimi dersinin etkili ve verimli olması ilköğretimin tüm sınıflarında beden eğitimi öğretmeni tarafından yürütülmesini gerekli kılmaktadır. Bu dersin verimliliğini etkileyen bir diğer unsur ise eğitim ortamıdır.

Eğitim etkinliklerinin meydana geldiği alan; öğrenme süreçlerinin meydana geldiği ve öğrencinin konuyla etkileşiminde bulunduğu personel, araç-gereç, tesis ve organizasyon öğelerinden oluşan çevredir (5).

Eğitimden istenilen düzeyde verim alabilmek için eğitim ortamının en iyi şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Eğitim programlarının başarıyla uygulanması eğitim ortamının durumlarına bağlıdır. Çağdaş bir okulda eğitim ortamı bütün öğrenci ve öğretmenlerin yararlanabilecekleri şekilde düzenlenmelidir. Bilgi alış-verişinin en iyi şekilde gerçekleştirilmesinde bina, sınıf, araç-gereç durumları çok önemli bir role sahiptir. Eğitimin amacına uygun eğitim ortamı, öğrencilerin öğrenme isteğini güdeleyici bir etkendir. Beden eğitimi dersi açısından değerlendirildiğinde, çocukların rahat edebilecekleri bir alan, hareketlerini zenginleştirebilecekleri sayıda malzeme, araç-gereç dersin en iyi şekilde gerçekleştirilebilmesi açısından önemli değer taşımaktadır. Beden eğitimi dersi için gerekli bir ortamın varlığı beden eğitimi öğretmeni n de etkililiğini arttırmaktadır. Bu nedenle ilköğretim okullarında eğitim ortamlarının düzenlenmesi üzerinde durulması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Alkan'a göre bunun için fiziki, sosyal ve psikolojik bir çevrenin varlığı zorunludur (5).

2.9.1.1. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görevleri

Beden eğitimi öğretmenin sadece kendi alanıyla ilgili teknik ve becerilerde ustalık sahibi olması yeterli olmamaktadır. Beden eğitimi öğretmeni aynı zamanda bu becerilerin çocuklara nasıl aktarılması gerektiğini de bilmelidirler. Başarılı beden eğitimi öğretmeni öğrencilere sadece Pozitif beceriler kazandırmamalı aynı zamanda toplumda başarıyla yaşamak için gerekli bilgi ve davranışları ile örnek olabilmelidir. Beden eğitimi öğretmeni öğretme becerilerine, bir fizyoloğun çalıştırma deneyimine

ve iş idarecisinin yönetim liderliğine, bir psikoloğun öğüt verme yeteneğine sahip olabilmelidir (56).

Beden eğitimi öğretmeni bütün bu sahip olması gereken niteliklerin yanısıra okulun varolan olanaklarını en iyi şekilde değerlendirerek eğitim ortamı yaratabilmelidirler. Tesis, araç-gereç eksikliğini öğrencilerine hissettirmeden onların dersten zevk almalarını sağlayabilmelidir.

Beden eğitimi öğretmeni dersinin, verimli olma için derse hazırlıklı gelmelidir. Okutan'a göre öğretimin en önemli özelliklerinden biri, amaçlı ve programlı olmasıdır (59).

Bütün bu niteliklere sahip olması gereken beden eğitimi öğretimi dışındaki hiçbir alanda öğretmenin ders dışı görev ve sorumlulukları, bu alanda olduğu kadar yoğun değildir. Günümüzde beden eğitimi öğretmenlerine verilen görevleri sınırlamak mümkün değildir. Haftanın başlangıç ve bitiminde kullanılması gereken resmi günlerde öğrencilerin sıraya, düzene girmesinden başlatılıp, bitirilmesinden dahi beden eğitimi öğretmenleri sorumlu olmaktadır.

Bu bağlamda, beden eğitimi ve spor öğretmeni, öğrenci ve diğer öğretmenlerle daha yakın diyalog kurabilme ve etkileme şansına sahiptir. Öğrencinin en çok izlediği, sevdiği, yakın bulduğu, taklit ettiği ve güvendiği öğretmendir. Özellikle sporun sosyal boyutunun ve fonksiyonlarının çok üst düzeyde olması, grup etkinliklerinin çokluğu, sosyal ilişkileri ön plana çıkartmaktadır. Ayrıca, beden eğitimi öğretmeni okulda, içinde bulunduğu toplumda ve çevresinde branşı gereği daha çok sosyal faaliyette bulunur. Bu nedenle öğrenciyle, öğretmenlerle, eğitimci olmayan personelle, okul yönetimiyle, içinde bulunduğu toplumla ve çevresiyle daha yakın, daha sıcak ilişki kurar. Öğretmenlik mesleği ve branşının gereği öğrenciye, gençliğe, topluma, diğer öğretmenlere ve çevresine karşı sosyal yönden sorumlulukları ve etkileri çok büyük olmakla birlikte onlara liderlik yapmak zorundadır. (18)

Konuya bir açıdan bakıldığında Beden Eğitimi ve Spor genel olarak, bireysel yönden sağlığı, karakter gelişimi, morali, verimliliği, milli yönden ise, sağlam, güçlü, duygu ve davranışlarıyla yüksek bir insan gücü potansiyeli ve varlığı ile doğrudan etkili bir eğitim faaliyetidir. Bu bakımdan fikri ve zihni gelişme ile uyumlu ve

dengeli olması halinde İnsanın ve toplumun daha sağlıklı, dengeli, mutlu, uzun ömürlü, başarılı ve verimli olabileceğinden tam bir görüş birliği vardır (18).

Türkiye'de ilköğretim okullarının durumuna baktığımızda özellikle fiziksel ortamın eksikliği dikkat çekici bir noktadır. Zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkmasıyla kapasitesi sadece ilkokul ya da ortaokul şeklinde olan okullar bina ve derslik sorunu yaşamaktadır. Ayrıca henüz 6, 7 ve. 8. sınıflarını tam olarak oluşturamayan ilköğretim okullarında kadrolu branş öğretmeni olamayışı, bu açıklarını geçici öğretmenlerle takviye etmeleri öğrenci ve öğretmen açısından birçok sıkıntıyı beraberinde getirmektedir. İlköğretim okullarında eğitim ve öğretimin aksatılmaması açısından eğitim ortamlarının yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bu durum devletin önemli bir sorumluluğudur. Eğitim ortamı gözardı edilmediği takdirde zorunlu sekiz yıllık eğitim amaçlarına daha erken ulaşılacaktır. Eğitim ortamını oluşturan öğelerin niteliği ile ulaşılmak istenen amaçlar ve eğitimin kalitesi arasında doğru orantılı bir ilişki vardır. Bu nedenle ilköğretimin etkili ve verimli olmasında eğitim ortamının etkisi büyüktür.

2.9.2. Fiziki Ortam

Bina, ışık, ısı, renk, ses bakımından donatım gibi hijyenik şartların varlığını gerektirir (5). Okulda bazı yerlerin donatımı, kullanımı ve bakımı iyi öğrenme ortamı yaratma açısından ayrı bir özellik taşır. Okul binasının iç ve dış görünümünün, öğrencilerin estetik, zevk ve duyguların gelişmesinde etkili olduğu bir gerçektir (88) İlköğretim okullarında beden eğitimi derslerinin yapıldığı alanlar da ayrı bir özellik taşımaktadır. Ancak ilköğretim okullarının eski binalardan oluştuğu spor salonu olan ilköğretim okullarının sayısının çok az olduğu bir gerçektir. Okul bahçelerinin küçük ya da kullanışsız olduğu, beden eğitimi dersi için kullanılabilecek alanların sınırlı olduğu hatta olmadığı da görülmektedir. Spor salonu olmayan ilköğretim okullarında beden eğitimi derslerinin yapılabilmesi için ayrılan mekanlar ise okulun hiç kullanılmayan, ışık görmeyen, bakımsız, soğuk yerler olduğu üzücü bir durumdur. Hiç de hijyenik olmayan bu mekanlar soğuk havalarda mecburen kullanılmaktadır. Ancak spor salonu olan ilköğretim okullarında da aynı görüntüleri görmek mümkündür. Spor salonlarının ısıtma ve havalandırma sistemlerinin çalışmadığı, ışıklandırmanın yeterli olmadığı gibi birçok olumsuzluklar görülmektedir. Oysa

aydınlatma, havalandırma, ısıtma sistemlerinin ve hijyenik şartların her şeyden önce sağlık şartlarına uygun olması gerekmektedir. Bu olaya bakıldığında beden eğitimi derslerinin nitelikli bir şekilde gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı görülmektedir.

Harap bir binanın eğitim öğretime elverişli yapıda olmayan bir okulun çocuğun ruhsal gelişimi ve öğrenmesi üzerinde ne kadar olumsuz etki yapacağı açıktır. Dersliklerin havalandırılması, ısı, ışık, oturuş alanlarındaki yetersizlik çocuğun zihinsel çalışmalarını, bedensel gelişimini çok olumsuz biçimde etkileyecektir. Araç-gereç odası, laboratuvar, kitaplık, işlik, spor salonu gibi yerlerin olmayışı ya da yetersizliği eğitimin aksamasına yol açacaktır. Eğitim sürecinde en önemli öge öğretmendir. Bu doğru ama öğrencilerin ruh sağlığına uygun olmayan okul ve dersliklerle eğitimde hangi gelişme sağlanabilir (88).

Beden eğitimi dersinin genel eğitim içindeki yeri ve çocuğun gelişiminin önemine rağmen bu şartlar altında gerçekleştirilmesi sahip olunan bilinçle ilgilidir. Bu konuda başta okul yöneticilerine ve öğretmenlere önemli sorumluluklar düşmektedir. Aslında fiziksel ortamın yaratılması ortamlarının yeniden düzenlenmesi, eksikliklerin giderilmesi konusunda devletin ciddi yatırımlar yapması gerekmektedir. Ancak var olan durum ve olanakların en iyi şekilde değerlendirilip öğrencilere sunulması eğitimin bir gerekliliğidir.

2.9.3. Sosyal Ortam

Okul sosyal bir ortamdır. Bu sosyal ortamı yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler, eğitici olmayan personel ve veliler oluşturur. Bu ortamda bireylerin iletişimi ve etkileşimi eğitimin verimliliğini arttırmada önemli bir etkidir.

Sosyal ortamı oluşturan bireylerin sayıları, cinsleri, yaşları, öğrenim durumları, yaşam tecrübeleri, sosyal, kültürel ve ekonomik seviyeleri, birbiriyle iletişimi eğitimin niteliğini etkiler. Aynı durum sınıf ortamında da görülmektedir. Sınıf mevcudu, yaş, cinsiyet, ekonomik farklılıklar göz önünde bulundurulmalı ve eğitim öğretim etkinlikleri buna göre hazırlanmalıdır.

Öğretmen sınıftaki sosyal ilişki, etkileşim ve iletişimi eğitim amaçlarına uygun hale getirmeye çalışmalıdır. Sınıfta bulunan öğrenciler, toplumun farklı kesimlerinden gelmiş, farklı ortamlarda sosyalleşme süreci içinde yer almış, farklı

eğitim yaşantılarına sahip olabilirler(89). Öğretmen bu farklılıkları eğitimin amaçları doğrultusunda birleştirilmesi ve iyi bir iletişim sağlanması sınıfın sosyal ortamının yaratıcısı konumundadır.

Beden eğitimi dersi öğrencilerin yakından iletişim ve etkileşimde buldukları bir derstir. Sınıfın sosyal yapısı göz önünde bulundurularak yapılan beden eğitimi etkinlikleri dersin verimliliğini arttırmaktadır.

2.9.4. Psikolojik Ortam

Eğitim-öğretimde sınıfın atmosferi diye bilinen psikolojik ortam bütün durum ve çalışmalardan etkilenen ve onu etkileyen bir özelliğe sahiptir(88). Okulun fiziki ve sosyal ortam şartları psikolojik ortamı etkilemektedir.

Okulun fiziki yapısının yetersizliği, araç-gereç yoksunluğu, iletişim kopukluğu çocuğun psikolojik havasını da etkileyerek verimini düşürecektir.

Okul çağı çocukları arasında yapılan araştırmalarda, öğrencilerin ortalama yüzde onunun çeşitli ruhsal uyumsuzluklar gösterdiği saptanmıştır. Uygun olmayan eğitim ortamı ve yanlış öğretmen tutumları bu uyumsuzlukları iyice belirginleştirir (101).

Öğretmenin öğrencilere olan ilgisi, olumlu tutum ve davranışlarıyla bu uyumsuzluklarda düzelme sağlanabilir. Özellikle beden eğitimi dersi, okulda sıkılan, bunalan uyumsuz davranışlarda bulunan çocuklar için iyi bir çıkış yolu olabilir. Çünkü beden eğitimi dersinde çocuk daha doğal ve rahat davranışlarda bulunur. Beden eğitimi öğretmenini sınıfın havasını iyi tutarak tüm çocukların eğitim öğretim etkinliklerinden yararlanmasını sağlamalıdır.

Öğretmen sınıfın etkili bir öğretim sürecini gerçekleştirmesi için rahat bir psikolojik ortam oluşturmalıdır (89). Görüldüğu gibi beden eğitimi derslerinin verimliliğinde eğitim ortamının önemi büyüktür. Ancak eğitim ortamının en iyi şekilde düzenlenip öğrenciye sunulması beden eğitimi öğretmenini sayesinde gerçekleşmektedir.

2.9.5. Okul Yöneticileri

Beden eğitimi öğretmeninin derslerinin uygulanabilirliğinde pek çok etken etkili olmakla birlikte "okul yöneticilerinin görüşleri"nin etkisi araştırmanın temellerinden birini oluşturmaktadır.

İnsanın varolduğu her yerde yönetimden bahsetmek mümkündür. Çünkü insan bir takım gereksinimlerini bir yönetim yapısı içinde karşılar, yönetim yapısı içinde varolur ve yaşamını sürdürür.

Özalp yönetim kavramını "değişen çevrede sınırlı kaynakları verimli şekilde kullanarak amaçlara etkili bir şekilde ulaşabilmek için başkalarıyla işbirliği yapabilmektir" şeklinde tanımlamaktadır (70) Yukarıdaki tanımda da ele alındığı gibi eğitimde verimliliğe ulaşabilmek için değişen bilgi ve gelişen teknolojiye uyum sağlayabilmek, sınırlı kaynakları en verimli şekilde kullanabilmek ve eğitim personeli ile işbirliği yapmak etkin yönetici davranışları ile mümkün olacaktır.

İnsan ögesinde kaliteyi yakalamak, iş yaşamında etkili bir rol oynayabilmek için günümüzde her şeyden önce yöneticilere ve liderlere büyük iş düşmektedir (34). Yöneticilik ayrıcalıklı bir iştir. Yönetici bir kurumda diğer çalışanlara göre daha farklı görev ve sorumluluklar üstlenmiştir. Yönetici insanları kullanarak işleri yaptıran ve onların verimliliğinde her türlü çabayı gösteren kişidir.

Modern bir kurumda çalışan bir bilgi işçisi, kurum ya da bilgisi nedeniyle işin gerçekleşmesinde ve sonuçların elde edilmesinde kuruluşun kapasitesini etkileyen bir katkıdan sorumluysa yönetici durumundadır (25). Kurumun ayakta kalması ve amaçlarına ulaşması için, yöneticiler farklı bir yetki ve konumla işbaşına gelirler.

Okul, örgüt ve işleyiş olarak eğitim yönetiminin bağımlı değişkeni durumundadır. Üst düzeyde eğitim politikalarını belirleyen, orta kademedeki bunları yorumlayan eğitim yöneticileridir. Ancak bütün bunların uygulanması, geliştirilmesi sistemin geri beslemesini sağlayanlar ise okul yöneticileridir (88). Eğitimin temelini oluşturan okulu yönetme işi çok ciddi bir sorumluluktur.

İlköğretim okulu müdür tarafından yönetilir. İlköğretim kurumları yönetmeliğinde, müdür, program ve emirlere uygun olarak okulun bütün işlerini yürütmeye, düzene koymaya, denetlemeye yetkilidir. Okulun amaçlarına uygun olarak yönetilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirilmesinden sorumludur(88).

Özellikle zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarıldığı ilköğretim okullarının oluşumu, işleyişi ve amaçlara ulaşmasında okul müdürlerine önemli sorumluluklar yüklenmektedir. Okul müdürü öğretmenlerin hak ve yükümlülükleri ile ilgili mevzuatı uygularken aynı zamanda "bilgi verici" rolü üstlenmelidir. Müdür, okuldaki

öğretmenlerin çalışmalarını izlemek ve yapacağı değerlendirmede de objektif olmak durumundadır. Objektif olmayan bir yönetici tavrı öğretmenin motivasyonunu azaltıp verimini düşürecektir. Görüldüğü gibi okulun bütün yetki ve sorumluluğu, yürütme gücünü müdürde topladığı açıktır. Okulun her türlü eğitim-öğretim ve yönetim işlerinde müdür tarafından verilen görevleri yerine getiren ve ona karşı sorumlu müdür başyardımcısı ve yardımcıları mevcuttur(60).

Eğitim yöneticiliğinde önemli olan ise, ülkenin geleceğinden sorumlu olan bireylerin yetiştirilmesinde önemli rol oynayan öğretmenlerin sorunlarına çözüm getirerek onların verimliliğini sağlamaktır.

Bu nedenle eğitim-öğretim etkinliklerini gerçekleştiren öğretmenler üzerinde yönetici davranışlarının etkisi büyüktür. Okutan'a göre; eğitimde kaliteye etki eden etkenlerden biri kuşkusuz öğretmenlerdir. Öğretmenin verimliliğinde yönetici davranışları insan ilişkileri niteliğiyle yakından ilgili bir konudur (88)

Kaliteli bir eğitim gerçekleştirmek için öğretmeni verimli bir şekilde çalıştıracak nitelikli yöneticilere gereksinim duyulmaktadır.

Her yöneticide olduğu gibi okul yönetiminde görev alan bireyler şu üç temel özelliklere sahip olmalıdır (88).

Yöneticilik bilgisi, alana ilişkin teknik bilgi ve insan ilişkileri becerisidir. Bu özelliklerden ilk ikisi yöneticinin konumuna göre değişir. Ancak insan ilişkileri becerisi her düzeydeki yönetici için aranılan bir özelliktir.

Okuldaki insan ilişkilerinin iyi olması öğretmenin verimini yükseltmektedir. Öğretmeni tanıyan, sorunlarını dinleyen ve çözüm yolları arayan, beklentilerine karşılık veren bir yöneticinin etkisi şüphesiz olumlu olacaktır. Bu nedenle öğretmenlerden yüksek verim elde etmek için insan ilişkileri kullanabilen yöneticilere gereksinim doğmaktadır (88).

Okul yöneticisi verimle direkt ilişkisi olan ve öğretmenlerle çalıştığından farklı bir yönetim yaklaşımı uygulamak durumundadır.

Yönetimin amacı değişen çevre şartlarına göre: insanlarla işbirliği yaparak belirli bir amaca ulaşabilmek ve az kaynak ile çok verim elde etmektir (94). Eğitim yöneticileri, eğitim sürecinin etkili anahtarları olarak kabul edilmektedir. Ayrıca eğitim yönetiminde insan ilişkileri ağırlıklı olduğundan eğitim yöneticilerinin liderlik özelliğine sahip olmaları ve bu alanda yetişmeleri gerekir.

İlköğretimde beden eğitimi dersinin verimliliğini beden eğitimi öğretmeni, fiziki ortam, sosyal ortam ve psikolojik ortam gibi unsurların yanında yönetici davranışları da etkilemektedir.

Yönetici davranışının iki temel boyutu; yapıyı kurmak ve anlayış göstermektir. Birincisi, kendisi ile örgütün diğer üyeleri arasındaki ilişkileri düzenlemesini, ikincisi de yöneticinin bu üyelerde dostluk, güven, saygı ve samimiyet uyandırmasını öngörür(15). Eğitim öğretim etkinliklerinde en temel unsur öğretmen olduğuna göre yönetici davranışlarında insan boyutu önem kazanmaktadır.

Okulların amaçlarının ortak olması, onların sadece yapısal yönden bir örnekliliğini ortaya koymaktadır. Bunun dışında okulları birbirinden ayıran özellikler, okulun yöneticisinden kaynaklanmaktadır. Okul müdürü dışında okuldaki tüm öğelerin değişmezliği sağlandığı zaman okulda birçok durumun, davranışın ve düşüncenin okul müdürüne bağlı olarak değiştiği gözlenebilir (88). Okul müdürünün görevi, öncelikle yapılması gerekeni saptamak, sonra da ister demokratik isterse otokritik ya da başka bir tarzda, bunun yapılmasını sağlamaktır (96). Okul müdürünün davranışlarının öğretmen davranışlarını etkilediği görülmektedir. Okul müdürü, okulu yönetirken insan ögesini unutmamalıdır. Okulun amaçlarını gerçekleştirmeye çalışırken öğretmenlerin beklentilerini de karşılamaya çalışmalıdır.

Beden eğitimi dersini gerçekleştiren beden eğitimi öğretmeni ise, okul içinde ve dışında önemli sorumluluklar taşımaktadır. Eğitimin amaçlarına ulaşmasında beden eğitiminin önemini ayırt eden bir yönetici tavrı, dersin niteliğini büyük ölçüde etkilemektedir. Okul müdürünün bu konuda beden eğitimi öğretmeni ile yakın bir iletişim içinde olması gerekmektedir. Çünkü bu dersin nitelikli bir şekilde yapılabilmesi için gerekli eğitim ortamının oluşturulmasından beden eğitimi öğretmeni kadar okul müdürü de sorumludur. Hatta, beden eğitimi öğretmenin sorumluluğu okul müdürünün okulun olanaklarını ona sunduğu ölçüdedir.

Okulu belli amaçlar doğrultusunda ürün ortaya koymaya çalışan bir işletme olarak düşündüğümüzde eğitim işçileri öğretmenlerin gereksinimlerinin karşılanması son derece önemli olmaktadır. Yöneticilerin örgüt amaçları ile çalışanların gereksinimlerini uyumlu bir hale getirmesi gerekmektedir. Bu anlamda örgüt amaçlarını okulun amaçları olarak ele aldığımızda okul müdürlerinin öğretmenlerin

kişisel amaçları ve gereksinimlerini okulunkilerle uyumlu bir hale getirmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır (93)

Yönetici, çalışanların kişisel amaçlarını ve gereksinimlerini örgüt ile uyumlu hale getirmelidir. Bu nedenle, yöneticilerin analitik becerilerinin yanısıra insanlarla uğraşma becerisinin de gelişmiş olması gerekmektedir (51). Etkili insan ilişkileri, gereksinimlerin karşılıklı olarak giderilmesi ilkesine dayanır. Bu yüzden öğretmenlerin gereksinimlerinin de karşılanması gerekir. Kendilerinin yeterli yeterince karşılanmamış öğretmenlerden, öğrencilerin gereksinimlerini karşılamaları nasıl beklenir. Beden eğitimi öğretmenin öncelikle okulda rahat bir hareket alanına sahip olması gerekmektedir ve beden eğitimi ve buna bağlı etkinlikleri yapabilmesinde okulun olanaklarından geniş ölçüde yararlanmalıdır. Tüm bunları gerçekleştirirken özgür hareket etmelidir(41).

İnsan ilişkileri konusunda bilgiye beceri sahibi olan yöneticilerin başarılı oldukları ve kurumun verimini arttırdıkları çağdaş yönetim kuramlarınca kabul edilmektedir. Etkin bir yönetici, öğretmen ilişkisinin sonucu, öğretmenlerin sürekli gelişiminin sağlandığı bir ortamda çocuklara daha iyi bir eğitim vermek olacaktır(64).

Okulun amaçlarına ulaşmasında, öğrencilerden beklenen olumlu davranış değişikliğinde beden eğitiminin etkisi büyüktür. Bu bilinci taşıyan bir yönetici, beden eğitimi öğretmeni ile olan insan ilişkilerinde yeterli olmalıdır. Bursalıoğlu'na göre; öğretmenler, yöneticileri kendilerini meslekte mutlu ve mutsuz kılan etkenler olarak görür ve ilişkilerini ona göre ayarlarlar. Bu ilişkiler yapıcı ve yaratıcı yönde olduğu zaman, okulun havası ahenkleşir, personelin morali yükselir (15). Böyle bir okul atmosferinde ise eğitim öğretim etkinliklerinde verim artış göstermektedir.

Ancak, Türkiye'de yaygın olarak uygulandığı gibi okul müdürlüğü, başarılı olan her öğretmenin yapabileceği bir görev değildir (89). Bu nedenle okullarda yöneticilikle öğretmenlik görevlerinin birbirine karıştığı görülmektedir. Okul müdürünün kendisine verilen yetki ve gücün yanında bir çok özellikler taşıması gerekmektedir.

Başarılı, etkili, iyi okullar olarak nitelendirilen okullarda yapılan araştırmalarda okul yöneticileri güçlü birer öğretim liderleridir(89). Etkili okulun temel boyutlarından birini oluşturan öğretim liderliği, "okulun eğitsel amaçlarının

gerçekleştirilebilmesi için öğretim kadrosunun yaratıcı gücünü ortaya çıkarabilme ve uyumlu okul süreçleri içinde bunu sürdürme" olarak tanımlanmaktadır (3).

Eğitim sisteminin sorunlarının çözümünde okulu ilk hareket noktası olarak kullanabilmek için, ilk aşamada okul müdürlerinin yetkinleşmesi ile başlamak .somut ve geçerli bir yaklaşım olarak görülmektedir. Bugünkü okul müdürlerinin modası geçmek üzeredir. Gelecek, çağdaş okul yöneticilerinin olacaktır. Çağdaş okul yöneticisi (88);

- Kapsamlı insan bilgisine ulaşmış,
- Etkili iletişim becerisine sahip,
- Liderlik özellikleri baskın,
- Ana dilini doğru ve güzel kullanabilen,
- Felsefe, matematik, uygarlık tarihi eğitimi görmüş,
- Yabancı dil bilen,
- İletişim teknolojisine hakim, bilgiyi yöneten, beden ve ruh yönünden sağlıklı
- Eğitime inanmış yöneticidir.

Çağdaş okul yöneticisi, ilköğretim çağının çocuk için önemli bir gelişim dönemi olduğunu, çocuğun kişilik oluşumunun yine bu dönemde gerçekleştiğinin bilincini taşımalıdır. Öğrenmenin davranış değişikliğine neden olduğunu bilen bir yönetici bu amacın en hızlı beden eğitimi derslerinde gerçekleştiğinin farkına varmalıdır. Bu bilinci taşıyan bir yönetici ilköğretimde beden eğitimi derslerinin nitelikli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için elinden gelen tüm çabayı göstermelidir. Dolayısıyla yönetici davranışlarının beden eğitimi dersinin verimliliği üzerindeki etkisi büyüktür.

Dolayısıyla yönetici ve beden eğitimi öğretmenleri, yöneten ve öğreten, eğiten kimseler olarak yarının Türkiye'sinde söz sahibi olacak çağdaş uygarlığa, hoşgörülü, özverili, dinamik ve disiplinli çalışmaları ile katkıda bulunacak gençlerimizi yetiştirmek için okul yönetimi içerisinde uğraş vermektedirler.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, araştırmada kullanılan veri toplama yöntemi, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi ile birlikte yorumlanmasında kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmaya çalışılmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

İlköğretim okullarında görev yapmakta olan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükler ile okul yöneticilerinin bu konudaki tutumlarını test etmeye yönelik bu araştırma, tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Bilindiği gibi tarama modeli, var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Yapılan çalışmada, ilköğretim okullarında beden eğitimi dersine giren beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükleri kendi uygulama ortamlarındaki durumu betimlenmeye çalışılmış ve ilköğretim okullarında çalışan yöneticilerin beden eğitimi dersine ve beden eğitimi öğretmenlerinin verimliliğine ilişkin görüşlerinin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 2002-2003 öğretim yılında Denizli il merkezinde yer alan ilköğretim okulları oluşturmaktadır. Ancak 1997-1998 öğretim yılından itibaren sekiz yıllık eğitime başlayan okulların hepsinde kadrolu beden eğitimi öğretmenin olmaması ve evrenin büyük olmasından dolayı, evrenden örneklem alma yoluna gidilmiştir. Bu amaçla araştırmanın örneklemini, 2002-2003 öğretim yılında Denizli İl Merkezinde yer alan ve okullarında kadrolu beden eğitimi öğretmeni bulunan 60 ilköğretim okulundaki 50 beden eğitimi öğretmeni ve 60 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Örnekleme seçilen ilköğretim okullarının isimleri EK-I 'de verilmiştir.

3.3 Veri Toplama Aracı

Araştırmanın kuramsal boyutunun oluşturulabilmesi için konuya ilişkin yerli ve yabancı kaynaklar taranmış ve konu uzmanlarının görüşlerinden geniş ölçüde yararlanılmıştır. Ayrıca, alanlarında etkin olan kimi eğitim bilimci, istatistikçi, beden

eğitimi ve spor bilim uzmanları ile çeşitli düşünce alışverişinde bulunarak araştırmanın kuramsal yönü gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın amacına yönelik gereksinim duyulan verilerin toplanması için beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükleri ve okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin 42 ve 25 sorudan oluşan ayrı ayrı anket formları oluşturulmuştur.

İlköğretim okullarında beden eğitimi derslerine giren beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlüklerine ilişkin anketin birinci bölümünde beden eğitimi öğretmenleri ile ilgili kişisel bilgileri belirlemeye yönelik 6 soru yer almıştır. İkinci bölümde ise, ilköğretim okullarında beden eğitimi derslerine giren beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlüklerin belirlenebilmesi için 36 soru sorulmuştur. Bu sorular nitelikli bir beden eğitimi dersinin gerçekleştirilebilmesi, beden eğitimi öğretmenin görev ve sorumlulukları, beden eğitimi öğretmenin okul yöneticilerinden beklentileri ve beden eğitimi öğretmenin bakış açısına göre öğrenci ve velilerin yaklaşımlarının nasıl olduğunu saptayabilmek ve bir takım veriler elde edebilmek amacıyla düzenlenmiştir.

İlköğretim okullarında görev yapmakta olan okul yöneticilerinin beden eğitimi dersi ve öğretmenlerine ilişkin görüşlerine yönelik anketin birinci bölümünde araştırmaya katılan ilköğretim müdürleriyle ilgili kişisel bilgileri belirlemeye yönelik 6 soru yer almıştır. İkinci bölümde ise, ilköğretim müdürlerinin beden eğitimi dersi ve öğretmenlerine ilişkin görüşlerinin belirlenebilmesi için 19 soru sorulmuştur. Bu sorular beden eğitimi dersinin içeriği ve beden eğitimi öğretmenlerinin niteliklerinin nasıl olması gerektiği göz önünde tutularak düzenlenmiştir.

Araştırma anketinin geliştirilmesinde, öncelikle 56 ve 49 soru hazırlanmış, daha sonra bu sorular ile benzerlik gösteren sorular çıkartılmış, kalan sorular anlatım ve biçim yönünden düzeltilmiş ve anketin taslağı oluşturulmuştur.42 ve 25 soruya düşürülen anket taslağı danışman eleştirisine ve öğretim elemanlarının görüşlerine sunulmuş ve yapılan eleştiriler sonunda ankete son biçimi verilerek anketin geçerliliği saptanmıştır(EK-2). Anketin güvenilirliğini saptamak amacıyla örnekleme seçilen ilköğretim seçilen ilköğretim okulunda çalışan 8 beden eğitimi öğretmenine ve 8 ilköğretim müdürüne anket bir hafta ara ile iki kez ve iki uygulama arasında fark olmadığı cevapların benzer şekilde yinelendiği görülmüştür.Böylece anketin güvenilir olduğu da saptanmıştır

3.4. Anketin Uygulanması

Araştırma için gerekli olan verilerin daha sağlıklı bir biçimde ve anketin yüksek bir geri dönüş yüzdesi ile elde edilmesi amacıyla araştırma örneklemine giren 60 ilköğretim okulunda görev yapmakta olan beden eğitimi öğretmenleri ile okul müdürleri araştırmacı tarafından ziyaret edilmiştir. Denizli Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan anket uygulamasına ilişkin izin belgesi teslim edilmiştir(Ek-3). Anketlerin uygulanması bizzat araştırmacı tarafından yapılmıştır.

Anketlerin herhangi bir kuşkuya düşmeden ve samimi bir şekilde cevaplandırılmasını sağlamak amacıyla, ankete herhangi bir tanıtıcı bilgi yazmalarına gerek olmadığı ve anketler hakkında açıklayıcı açıklamalar yapılmıştır. Buna göre anket formlarının geri dönüş yüzdesi % 100 olarak sağlanmıştır.

3.5. Verilerin Çözümü

Araştırma anketine ilişkin bilgiler, araştırmacı tarafından verilerin çözümlenmesine geçmeden önce, verilerin işlenmesiyle ilgili işlemler yapılmıştır. Bu amaçla, öncelikle anket kağıtlarının gerektiği biçimde doldurulup doldurulmadığı belirlenmiştir. Yapılan incelemede sadece 12 beden eğitimi öğretmenin 16. ve 17. sorulara cevap verdiği 8 beden eğitimi öğretmeninde cevap verdiği halde, salonumuz yoktur notunu bıraktığı 30 beden eğitimi öğretmenin bu soruları cevaplamadığı görülmüştür. Okul yöneticilerinin ise tüm anket sorularını tam olarak doldurulduğu görülmüştür. Gerektiği biçimde doldurulduğu ve araştırmaya uygun olduğu belirlenen anket kağıtlardaki bilgiler kodlanarak bilgisayar kağıtlarına geçirilmiş ve veriler çözümlenmeye hazır duruma getirilmiştir.

Bilgi toplama aracı ile elde edilen ve bilgisayara aktarılan veriler araştırmanın amacı kapsamında yanıtları aranan sorulara yönelik olarak uygun biçimde çözümlenmiştir. Bu çözümlenmede istatistiksel olarak hesaplamalar yapılmış, frekans dağılımı ve yüzdeleri hesaplanmış olan veriler çizelgelerde gösterilmiştir. Okul müdürleri ve öğretmenlere yöneltilen ortak sorulara verilen cevaplar arasındaki uyumu tespit etmek amacıyla sorulara korelasyon analizi uygulanarak korelasyon katsayıları hesaplanmış ve elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda ilköğretim okullarında görev yapmakta olan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükler ile okul yöneticilerinin bu konudaki tutumlarına ilişkin verdikleri cevaplara göre verilerin çözümlenmesi ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

İlk olarak beden eğitimi öğretmenlerinin kişisel değişkenler açısından dağılımları ve karşılaştıkları güçlüklerle yönelik görüşlerini içeren bulgulara ve bunların yorumlarına yer verilmiştir. Daha sonra da okul yöneticileri ile ilgili genel ve tanıtıcı nitelikler üzerinde durulmuş, ayrıca ;

- Araştırma grubunun beden eğitimi dersine bakış açıları
- Araştırma grubunun beden eğitimi öğretmenin görevlerine ilişkin bakış açıları
- Araştırma grubunun beden eğitimi öğretmeninden beklentisine ilişkin bakış açıları
- Araştırma grubunun beden eğitimi dersi verimliliği üzerinde rol oynayan görevlerine ilişkin

bakış açıları ile anketten elde edilen bulgulara yer verilmiştir. En son olarak da okul yöneticileri ve beden eğitimi öğretmenlerine yöneltilen ortak sorulara verilen cevaplar arasındaki uyumu tespit etmek amacıyla sorulara korelasyon analizi uygulanarak korelasyon katsayıları hesaplanmış ve elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır.

4.1. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kişisel Değişkenler Açısından Dağılımları

Araştırmaya katılan ilköğretim okullarında beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyet durumlarına göre dağılımları Tablo 4.1'de görüldüğü gibi %36'sı bayan, %64'ü ise erkektir. Denizli il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinde erkekler bayanlara göre %28 daha fazladır.

Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Cinsiyet Durumları

Cinsiyet	Sayı	%
Bayan	18	36
Erkek	32	64
TOPLAM	50	100

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin medeni durumları ile ilgili bulgular Tablo 4.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2. Araştırmaya Katılan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Medeni Durumları

Medeni Durum	Sayı	%
Evli	39	78,0
Bekar	11	22,0
Dul ve Boşanmış	-	-
TOPLAM	50	100

Araştırmaya katılan ilköğretim okullarında beden eğitimi öğretmenlerinin yaş durumlarına göre dağılımları Tablo 4.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3. Araştırmaya Katılan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yaş Durumları

Yaş	Sayı	%
22-26	4	8
27-31	8	16
32-36	11	22
37-41	13	26
42-46	10	20
47 ve yukarı	4	8
TOPLAM	50	100

Tablo 4.3’de görüldüğü gibi beden eğitimi öğretmenlerinin %8’i 22-26; %16’sı 27-31, %22’si 32-36, %26’sı 37-41, %20’si 42-46, %8’i 47 ve yukarısını oluşturmaktadır.

Tablo 4.4. Araştırmaya Katılan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Eğitim Durumları

Eğitim Durumu	Sayı	%
2-3 Yıllık Eğitim Enstitüsü	5	10
Yüksek Öğretmen Okulu	1	2
Spor Akademisi	10	20
Eğitim Fak. Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü	21	42
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	12	24
Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu	-	-
Diğer	1	2
TOPLAM	50	100

Beden eğitimi öğretmenlerinin mezun oldukları okullar açısından dağılımını gösteren Tablo 4.4'te de görüldüğü gibi %10'u 2-3 yıllık Eğitim Enstitüsünden, %2'si Yüksek Öğretmen okulundan, %20'si Spor Akademisinden, %42'si Eğitim Fakültesi'ne bağlı Beden Eğitimi Öğretmenliği bölümünden, %24'ü Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulundan, %2'si de diğer okullardan mezun olmuştur. Buradan da anlaşıldığı gibi beden eğitimi öğretmenlerinin çoğunluğu dört yıllık okul mezunlarıdır.

Tablo 4.5. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Hizmet Yılları

Hizmet Yılı	Sayı	%
1 - 5 Yıl	5	10
6 - 10 Yıl	9	18
11 - 15 Yıl	8	16
16 - 20 Yıl	13	26
21 - 25 Yıl	11	22
26 Yıl ve yukarısı	4	8
TOPLAM	50	100

Araştırma grubu beden eğitimi öğretmenlerinin meslekteki hizmet yıllarına göre dağılımları incelendiğinde, %10'nun 1-5 yıllık, %18'inin 6-10 yıllık %16'sının 11-15 yıllık, %26'sının 16-20 yıllık, %22'sinin 21-25 yıllık ve %8'inin de 26 yıl ve daha yukarısı çalışma sürelerinin olduğu belirlenmiştir. Buradan da hizmet yılı 16-25 yıl içerisinde olan beden eğitimi öğretmenlerinin çoğunlukta olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.6. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Buldukları Kurumdaki Hizmet Süreleri

Kurumdaki Hizmet Süresi	Sayı	%
1 - 2 Yıl	22	44
3 - 5 Yıl	16	32
6 - 8 Yıl	8	16
9 yıl ve yukarısı	4	8
TOPLAM	50	100

Araştırma grubunu oluşturan beden eğitimi öğretmenlerinin en son çalıştıkları kurumdaki hizmet süreleri incelendiğinde öğretmenlerin %44'ünün 1-2 yıl, %32'sinin 3-5 yıl %16'sının 6-8 yıl, %8'inin 9 yıl ve daha fazla çalışmış olduğunu görmekteyiz. Buradan da anlaşılacağı gibi %44 gibi bir çoğunluk 1-2 yıldır kurumunda çalışmakta, %8 gibi bir azınlık bulunduğu kurumda 9 yıl ve daha fazla süredir çalışmaktadır.

Tablo 4.7. Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi dersinin verimliliği üzerindeki etkenlere bakış açıları

Seçenekler Sorular	Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Kısmen Katılmıyorum		Katılmıyorum		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Okulunda beden eğitimi dersinin yapılabilmesi için araç-gereç sıkıntısı çekiyorum	16	32	21	42	-	-	9	18	4	8	50	100
Şu andaki beden eğitimi derslerinin saatlerini, derslerin nitelikli olarak gerçekleştirilebilmesi açısından yeterli bulmuyorum	22	44	15	30	-	-	6	12	7	14	50	100
Beden eğitimi dersi için öğrenci sayıları çok kalabalıktır	18	36	15	30	-	-	4	8	13	26	50	100
Beden eğitimi dersi için gerekli araç-gereç olmasa bile beden eğitimi dersi nitelikli bir şekilde yapılabilir	9	18	23	46	-	-	2	4	16	32	50	100
Diğer branş öğretmenlerinin beden eğitimi öğretmeni ve dersine olumsuz bakış açıları ders verimini etkiliyor	13	26	27	54	-	-	2	4	8	16	50	100
İlköğretim okullarındaki yaş gruplarının isteklerinin oyuna yönelik olması, oyun alanlarının ve beden eğitimi ders saatinin yetersiz olması çocukların isteklerine cevap vermiyor	30	60	17	34	-	-	-	-	3	6	50	100
Eğitim öğretimin sabahçı ve öğlenci olarak uygulanmasında, sabahçı grupta ilk saatler, öğlenci olan grupta son saatlere yerleştirilen ders programı dersin verimini olumsuz etkiliyor	18	36	23	46	-	-	2	4	7	14	50	100

Tablo 4.7'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenleri beden eğitimi dersinin yapılabilmesi için araç gereç sıkıntısı çekip çekmediklerine ilişkin soruya verdikleri cevaplarda % 32'si "Katılıyorum", % 42'si "Kısmen Katılıyorum", % 18'i "Kısmen Katılmıyorum", % 8'si "Katılmıyorum" şeklinde cevaplamışlardır. Bu cevaplardan da anlaşılacağı gibi 50 beden eğitimi öğretmenin %74 gibi bir grup araç-gereç sıkıntısı çekerken %26 gibi bir grup araç-gereç bakımından bir sıkıntı çekmediğini söylemektedirler.

Şu andaki beden eğitimi derslerinin saatlerini derslerin nitelikli olarak gerçekleştirilebilmesi açısından yeterli olup olmadığı sorusuna ise %44'ü "Katılıyorum", %30'u "Kısmen katılıyorum" cevaplarını vermişlerdir, %12'si "Kısmen Katılmıyorum" %14'ü "Katılmıyorum" cevabını vermiştir. %74 gibi bir oran ilköğretim okullarındaki mevcut beden eğitimi ders saatlerini yetersiz

bulmaktadırlar. Beden eğitimi dersi için öğrenci sayıları sorulduğunda ise, %36'sı "Katılıyorum", %30'u "Kısmen Katılıyorum", %8'i "Kısmen Katılıyorum", %26'sı "Katılmıyorum" şeklinde cevap vermişlerdir. Bu soruların sonucunda beden eğitimi öğretmenlerine göre ilköğretim okullarında beden eğitimi, dersi uygulamasında dersin verimliliği açısından sınıf mevcutlarının kalabalık olduğu sonucuna varılmaktadır.

Beden eğitimi dersi için gerekli araç-gereç olmasa bile beden eğitimi dersi nitelikli bir şekilde yapılabilir sorusuna ilişkin cevaplar ise, % 18'i "Katılıyorum", %46'sı "Kısmen Katılıyorum", %4'ü "Kısmen Katılmıyorum", %32'si de "Katılmıyorum" şeklindedir. Buradaki cevaplardan da anlaşılacağı gibi araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin %64'ü araç-gereç eksikliği durumunda beden eğitimi dersinin nitelikli bir şekilde yapılamayacağı görüşündedir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin, diğer branş öğretmenlerinin beden eğitimi öğretmeni ve dersine olumsuz bakış açıları dersin verimini etkiliyor şeklindeki soruya verdikleri cevaplar da, %26'sı "Katılıyorum", %54'ü "Kısmen katılıyorum", %4'ü "Kısmen Katılmıyorum" %16'sı ise "Katılmıyorum", şeklinde olmuştur. Buradan da, araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin %80'ine göre diğer branş öğretmenleri beden eğitimi dersi öğretmenini ve dersini fazla önemsemedikleri için beden eğitimi dersinin verimini de olumsuz yönde etkilemektedir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerine sorulan bir başka soru da ilköğretim okullarındaki yaş gruplarının isteklerinin oyuna yönelik olması, oyun alanlarının ve beden eğitimi ders saatinin yetersiz olması çocukların isteklerine cevap vermiyor şeklinde idi. Bu soruya da %60'ı "Katılıyorum", %34'ü "Kısmen Katılıyorum" %6'lık gibi bir grup da "Katılmıyorum", şeklinde cevaplamıştır. Buradan çıkan %94'lük sonuç da ilköğretim okullarındaki beden eğitimi dersi müfredat programı ve ders saatleri araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerine göre ilköğretim yaş grubunun ihtiyacına cevap vermemekte olduğunu göstermektedir.

Ayrıca araştırma grubunu oluşturan ilköğretim okullarında görevli beden eğitimi öğretmenlerine sorulan, eğitim öğretimin sabah-öğlen olarak ikili öğretim yapan okullarda, beden eğitimi ders saatlerinin sabahçı gruplarda ilk saatlerde ve

öğlenci gruplarda da son saatlerde dersin verimini olumsuz etkiliyor mu sorusunda çıkan sonuçlar Tablo 4.7'de görüldüğü gibi %36'sı "Katılıyorum", %46'sı "Kısmen Katılıyorum", %4 "Kısmen Katılmıyorum", %14'ü "Katılmıyorum" şeklinde olmuştur. Buradan çıkan sonuca göre, araştırmaya katılan ilköğretim okullarında görevli beden eğitimi öğretmenlerinin %82 gibi bir çoğunluk ikili öğretim yapılan okullarda sabah ilk saatlerde, öğleden sonra son saatlere yerleştirilen beden eğitimi derslerinin verimsiz olduğunda birleşmektedirler.

Tablo 4.8 Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders Dışı Görevlerine İlişkin Bakış Açıları

Seçenekler	Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Kısmen Katılmıyorum		Katılmıyorum		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ders yükümün fazla olması nedeniyle okul spor takımlarına pek fazla ilgi gösteremiyorum	9	18	32	64	-	-	5	10	4	8	50	100
Beden eğitimi ders alanlarının düzenlenmesinde ve temizliğinden beden eğitimi öğretmeni sorumludur	11	22	26	52	1	2	8	16	4	8	50	100
Beden eğitimi öğretmenlerinin okul spor kolu sorumlulukları, okul takım çalışmaları, bayram komite görevleri gibi ders dışı görev ve sorumlulukların ağır gelmektedir	12	24	16	32	-	-	7	14	15	30	50	100
Tüm branşlarda spor takımlarının oluşturulması ve çalıştırılması beden eğitimi öğretmenin görevi değildir	18	36	13	26	-	-	8	16	11	22	50	100
Beden eğitimi öğretmeni okulda disiplin sağlayıcı otoriter bir öğretmen niteliği taşımalıdır	4	8	11	22	4	8	5	10	26	52	50	100
Spor kolu için para toplamada öğrenci velileri ile sık sık problemler yaşamaktayım	22	44	14	28	-	-	1	2	13	26	50	100
Bayram ve törenlerdeki görevlendirmelerin yoğunluğu nedeniyle ders planları yeterli verime ulaşamıyor	13	26	27	54	-	-	5	10	5	10	50	100
Okulumun salonunda ders dışı çalışmalara yeterli zaman yok	13	65	-	-	3	15	-	-	4	20	20	100
Salonsuz okulların isteği doğrultusunda Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından salon tahsisi yapıldığından kendi salonumuzda çalışma şansı azalıyor	8	40	5	25	2	10	0	0	5	25	20	100
Ders dışı faaliyetlerin ücretleri yetersiz	39	78	8	16	-	-	0	0	3	6	50	100

Tablo 4.8'de araştırma grubunu oluşturan ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerine beden eğitimi derslerinin dışındaki görev ve

sorumluluklarına ilişkin bakış açılarını ortaya çıkaran soruları cevapları ve yüzdeleri görülmektedir.

Tablo 4.8 de görüldüğü gibi ders yükünün fazla olması nedeniyle okul spor takımlarına pek fazla ilgi gösteremiyorum şeklindeki soruya, %18 "Katılıyorum", %64 "Kısmen Katılıyorum", %10'u "Kısmen Katılmıyorum", %8'i "Katılmıyorum" şeklinde cevap vermiştir. İlköğretim okullarında kadrolu görev yapan ve araştırma grubumuzu oluşturan beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu ders yükünün fazlalığından okul spor takımlarına fazla ilgi gösterememekten şikayet etmektedirler.

Beden eğitimi ders alanlarının düzenlenmesinden ve temizliğinden beden eğitimi öğretmeni sorumludur düşüncesine, beden eğitimi öğretmenleri %22'si "Katılıyorum", %52'si "Kısmen Katılıyorum", %2'si "Kararsızım", %16'sı "Kısmen Katılmıyorum", %8'i "Katılmıyorum" şeklinde cevaplamışlardır. Verilen cevaplardan beden eğitimi öğretmenin ders alanlarının düzenlenmesinden ve temizliğinden sorumlu olması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Araştırma grubunu oluşturan ilköğretim okullarında kadrolu beden eğitimi öğretmenlerine, beden eğitimi öğretmenlerinin "okul spor kolu sorumlulukları, okul takım çalışmaları, bayram komite görevleri gibi ders dışı görev ve sorumluluklarının ağır olup olmadığı sorulduğunda %24'ü "Katılıyorum", %32'si "Kısmen Katılıyorum", %14'ü "Kısmen Katılmıyorum", %30'u "Katılmıyorum" şeklinde cevap vermişlerdir. Bu sorunun cevabında da ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin yüzde elliden fazlasının ders dışı görev ve sorumluluklarının çok fazla olduğunu ve bütün bu sorumluluklara yetişmekte güçlük çektikleri sonucuna varılmaktadır.

Tüm branşlarda okul spor takımının oluşturulması ve çalıştırılması beden eğitimi öğretmenin görevi değildir şeklindeki soruya ise, araştırmaya katılan ilköğretim okullarında görevli beden eğitimi öğretmenlerinin %36'sı "Katılıyorum", %26'sı "Kısmen Katılıyorum", %2.9'u, %16'sı "Kısmen Katılmıyorum", %22'si "Katılmıyorum" şeklinde cevap vermişlerdir. Bu sorunun cevaplarından da araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin büyük çoğunluğu, tüm branşlarda okul spor takımlarının oluşturulması ve çalıştırılmasından beden eğitimi öğretmenlerinin sorumlu tutulmaması gerektiğinden yana oldukları sonucuna varılmaktadır.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerine, beden eğitimi öğretmeni okulda disiplin sağlayıcı otoriter bir öğretmen niteliği taşımaktadır şeklinde sorulan soruya ise %8 "Katılıyorum", %22'si "Kısmen Katılıyorum", %8' "Kararsızım", %10'u "Kısmen Katılmıyorum", %52'si "Katılmıyorum" olarak cevaplar vermişlerdir. Bu şekilde verilen cevaplardan da bir grup beden eğitimi öğretmeni disiplin sağlayıcı otoriter nitelik taşımaktan rahatsız olmadığını ifade ederken diğer bir grup da disiplin sağlayıcı otoriter öğretmen niteliğinden rahatsız olduklarını ifade etmekte oldukları anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerine yöneltilen bir başka soru ise spor kolu için para toplamada öğrenci velileri ile sık sık problemler yaşamaktayım idi. Bu soruya da %44 "Katılıyorum", %28 "Kısmen Katılıyorum", %2 "Kısmen Katılmıyorum", %26 "Katılmıyorum" şeklinde cevaplamışlardır. Bu şekilde verilen cevaplardan da bir grup beden eğitimi öğretmeni spor kolu parası toplamaktan ve velilerle karşı karşıya kalmaktan rahatsızlık duydukları ortaya çıkmaktadır.

Araştırma grubuna ders dışı görev ve sorumlulukları ile ilgili olan, bayram ve törenlerdeki görevlendirmelerin yoğunluğu nedeni ile ders planları yeterli verime ulaşamıyor şeklindeki soru sorulduğunda %26'sı "Katılıyorum", %54'ü "Kısmen Katılıyorum", %10'u "Kısmen Katılmıyorum", %10'u "Katılmıyorum" şeklinde cevaplamışlardır. Buradan da anlaşılacağı gibi araştırma grubun oluşturan ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu bayram ve törenlerdeki görevlendirmelerin yoğunluğu nedeni ile beden eğitimi ders saatlerine yeterince zaman ayıramadıkları ve bu sebeple de beden eğitimi ders planlarında yer alan konuların yeterli verime ulaşamadığı konusunda birleşmektedirler.

Ayrıca anketimizin 16. ve 17. maddelerini oluşturan sorularımız, Denizli il merkezinde araştırma grubumuzu oluşturan ilköğretim okullarında görevli beden eğitimi öğretmenlerinin spor salonu sıkıntısı çektiklerini göstermektedir. Zira araştırma grubumuzu oluşturan 20 beden eğitimi öğretmeninden sadece 16. ve 17. sorularımıza cevap vermişlerdir. Denizli il merkezinde ilköğretim okullarında spor salonu tesislerinin az olması yanı sıra bunların kullanımında da beden eğitimi öğretmenleri problemler yaşamaktadırlar. Tablo 4.8 incelendiğinde "okulumun salonunda ders dışı çalışmalara yeterli zaman yok" sorusuna cevap veren 20 beden

eğitimi öğretmeninden %65'i "Katılıyorum", %15'i "Kararsızım", ve %20'si "Katılmıyorum" şeklinde cevap vermişlerdir. Anketimizin 17. soru maddesini oluşturan, "salonsuz okulların isteği doğrultusunda Milli Eğitim M¼d¼rl¼đ¼ tarafından salon tahsisi yapıldığından kendi salonumuzda çalışma şansı azalıyor" şeklindeki sorumuza da cevap veren 20 beden eğitimi öğretmeninden %40'ı "Katılıyorum", %25'i "Kısmen Katılıyorum", %10'u "Kararsızım" ve %25'i "Katılmıyorum" şeklinde cevaplamışlardır. 16. ve 17. sorularımızın cevaplarından da anlaşıldığı üzere ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri, okul spor salonlarının az olması sebebi ile sıkıntı yaşadıkları gibi, spor salonu olan beden eğitimi öğretmenleri bunları kullanım açısından da problem yaşamaktadırlar. G¼n¼m¼zde ilköğretim okul spor salonlarımız birkaç branaşa cevap veremezken, Milli Eğitim M¼d¼rl¼đ¼ tarafından ilgili beden eğitimi öğretmenine sormadan bir başka okula çalışma saati temin edildiğinden ilgili salonun beden eğitimi ğretmeni ders dışı faaliyetleri oluşturan okul spor takımlarının çalışması içinde kendi ve ğrencilerinin programlarına uygun çalışma saati ayarlayamamaktadır.

B¼t¼n bu yaşanan sıkıntı ve problemlerin yanısıra ¼lkemizin ekonomik y¼nden beden eğitimi ğretmenlerinin maddi beklentisini karşılayamadığına işaret eden "ders dışı faaliyetlerin ¼cretleri yetersizdir" sorusuna, araştırmaya katılan ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi ğretmenlerinin %78'i "Katılıyorum", %16'sı "Kısmen Katılıyorum", ve %6'sı da "Katılmıyorum" şeklinde cevap vermişlerdir. Biraz ¼nce belirttiğimiz gibi beden eğitimi ğretmenlerinin b¼y¼k bir çoğunluğu ders dışı faaliyetlerin ¼cretlerini az bulduklarını ifade etmektedirler.

Tablo 4.9 incelendiğinde, araştırma grubumuzu oluşturan ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerine g¼re, okul y¼neticilerinin beden eğitimi dersine ve beden eğitimi öğretmenlerine yaklaşımlarının nasıl olduğu g¼r¼lebilmektedir.

Tablo 4.9 Beden eğitimi öğretmenlerine göre, okul yöneticilerinin beden eğitimi dersine ve beden eğitimi öğretmenlerine yaklaşımı

Sorular	Seçenekler		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Kısmen Katılmıyorum		Katılmıyorum		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Beden eğitimi derslerinin yapılabilmesi için okul bahçesindeki spor alanlarının düzenlenmesinde okul yöneticileri ellerinden gelen her türlü gayreti gösterirler	16	32	12	24	-	-	14	28	8	16	50	100
Haftalık ders programı hazırlanırken beden eğitimi dersinin hangi saate koyulması gerektiği konusunda okul yönetimi benim görüşümü almaktadır	14	28	6	12	-	-	9	18	21	42	50	100
Spor kolu bütçemiz yeterli olmadığından araç-gereç alım ve turnuvalara giderken okul yönetimi her zaman bize destek olmaktadır	23	46	14	28	2	4	2	4	9	18	50	100
Beden eğitimi dersi uygulamasında okul yöneticileri özellikle kız öğrencilerin kılık ve kıyafetine karşır	4	8	13	26	2	4	2	4	29	58	50	100
Okul içi ve okul dışı etkinliklere katılan öğrencilere izin almada okul yöneticilerinden her zaman destek görürüm	25	50	18	36	2	4	1	2	4	8	50	100
Okul yöneticileri "Başarılı olmasa da olur, önemli olan öğrencilerin etkinliklere katılması" düşüncesi ile tüm branşlarda faaliyet göstermek ister	14	28	14	28	1	2	10	20	11	22	50	100
Beden eğitimi öğretmeni olarak başarılı bir şekilde sadece bir branşta antrenörlük yapabileceğimden, okul yöneticileri, diğer branşlarda antrenör tutulmasını her zaman anlayışla karşılar	5	10	9	18	3	6	12	24	21	42	50	100
Her koşulda nitelikli bir beden eğitimi dersi yapabilmem için okul yöneticileri bana her türlü imkanı sunar	16	32	11	22	-	-	15	30	8	16	50	100
Okul yöneticileri, bayram komite görevleri, okullar arası müsabakalar ve bunun gibi okul dışı faaliyetlerde bulunduğum süre içerisinde derslerin boş geçmesinden dolayı rahatsızlık duymaktadırlar	16	32	18	36	2	4	7	14	7	14	50	100
Okul yöneticilerinin beden eğitimi öğretmenleri arasında ayırım yapması motivasyonumu düşürmektedir	12	24	21	42	2	4	5	10	10	20	50	100
Okul yöneticilerinin beden eğitimi dersine bakışı dersin etkililiğini değiştirmektedir	18	36	18	36	-	-	6	12	8	16	50	100

Bu amaç doğrultusunda sorulan, "beden eğitimi derslerinin yapılabilmesi için okul bahçesindeki spor alanlarının düzenlenmesinde okul yöneticileri ellerinden gelen her türlü gayreti gösterirler" şeklindeki soruya %32 "Katılıyorum", %24 "Kısmen Katılıyorum", %28 "Kısmen Katılmıyorum", %16 "Katılmıyorum" şeklinde cevaplamışlardır. Bu cevaplar doğrultusunda ilköğretim okullarındaki beden eğitimi derslerinin yapılabilmesi için, %56 gibi bir grup beden eğitimi öğretmeni okul yöneticilerinden gerekli anlayışı görebildiklerini ifade etmektedirler. Beden eğitimi derslerinin yapılabilmesi için okul yöneticileri beden eğitimi öğretmenlerine yardımcı olurken araştırma anketimizin bir başka sorusu olan, haftalık ders programı hazırlanırken beden eğitimi dersinin hangi saate koyulması gerektiği konusunda okul yönetimi benim görüşümü almaktadır sorusuna %28 "Katılıyorum", %12 "Kısmen Katılıyorum", %18 "Kısmen Katılmıyorum", %42 "Katılmıyorum" şeklinde verilen cevaplardan haftalık ders programı oluşturulurken beden eğitimi ders saatlerinin yerleştirilmesinde okul yöneticilerinin beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerine %50 oranında önem verdikleri ortaya çıkmaktadır.

Spor kolu bütçemiz yeterli olmadığında araç-gereç alımı ve turnuvalara giderken okul yönetimi her zaman bize destek olmaktadır sorusuna %46 "Katılıyorum", %28 "Kısmen Katılıyorum", %4 "Kararsızım", %4 "Kısmen Katılmıyorum", %18 "Katılmıyorum" şeklinde cevaplar verilmiştir. Bu sorudan çıkan sonuç, %74 beden eğitimi öğretmeni spor kolu bütçesi yeterli olmadığında okul yöneticilerinden destek gördükleri ortaya çıkmıştır. Beden eğitimi dersi uygulamasında okul yöneticilerinin özellikle kız öğrencilerin kılık ve kıyafetine karışıp karışmadığı sorulduğunda, araştırma grubunu oluşturan ilköğretim okulunda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin %8'ü "Katılıyorum", %26 'ı "Kısmen Katılıyorum", %4'ü "Kararsızım", %4'ü "Kısmen Katılmıyorum", %58'i "Katılmıyorum" şeklinde cevaplamışlardır. Araştırma grubunun %62'si okul yöneticilerinin beden eğitimi ders saatlerinde özellikle kız öğrencilerin kıyafetlerine karışmadığını söylerken, % 34'ü karıştığını söylemektedir. Bu sonuca göre az bir kesimde olsa beden eğitimi ders saatlerinde dersin öğretmeni olan beden eğitimi öğretmeni inisiyatifi kullanmadığı sonucuna varılabilir.

Okul içi ve dışı etkinliklere katılan öğrencilere izin almada yöneticilerinden

her zaman destek görürüm şeklindeki soruyu da %50 'si "Katılıyorum", %36'sı "Kısmen Katılıyorum", %4'ü "Kararsızım" %2'si "Kısmen Katılmıyorum", %8'i "Katılmıyorum" şeklinde cevaplamışlardır. Buradan da her türlü etkinliğe katılan öğrencilere izin almada beden eğitimi öğretmenleri okul yöneticileri ile problem yaşamamakta, fakat %10 gibi bir azınlık oluşturan beden eğitimi öğretmeni okul yönetimiyle problem yaşadığını ifade etmektedir.

Okul yöneticileri "başarılı olmasa da olur, önemli olan öğrencilerin etkinliklere katılması" düşüncesi ile tüm branşlarda faaliyet göstermek ister şeklindeki sorumuza da %28'i "Katılıyorum", %28'i "Kısmen Katılıyorum", %2'si "Kararsızım", %20'si "Kısmen Katılmıyorum", %22'si "Katılmıyorum" şeklinde cevaplar verilmiştir. Bu sonuçtan da yine okul yöneticilerinin spora bakış açıları önem kazanmaktadır. Dikkati çeken beden eğitimi ve spora önem veren okul yönetimi olduğu gibi, aynı oranda da önemsemeyen bir okul yönetimin mevcut olmasıdır.

"Beden eğitimi öğretmeni olarak başarılı bir şekilde sadece bir branşta antrenörlük yapabileceğimden, okul yöneticileri, diğer branşlarda antrenör tutulmasını her zaman anlayışla karşılar mı? sorusuna, araştırma grubunu oluşturan beden eğitimi öğretmenlerin %10'u "Katılıyorum", %18'i "Kısmen Katılıyorum", %6'sı "Kararsızım", %24'ü "Kısmen Katılmıyorum", %42'si "Katılmıyorum" şeklinde cevap vermişlerdir. Sahip oldukları okul yöneticileri bakımından beden eğitimi öğretmenlerinin %28'si şanslı grup olarak tanımlanabilir. Bu grubun okul yöneticileri çağımız spor anlayışında bir kişinin bir çok branşa bölünerek başarısız olabileceğini, ama tek bir branşa yönelip, layıkıyla yapılacak çalışma ile başarıya ulaşabileceğini benimsemiş kişiler olarak değerlendirilebilir. Bu da ülkemize sporda başarıyı getirecek adımlardan bir tanesi olarak nitelendirilebilir.

Ankette yer alan bir diğer soru da; "her koşulda nitelikli bir beden eğitimi dersi yapabilmem için okul yöneticileri bana her türlü imkanı sunar"dı. Bu soruya öğretmenlerin %32'si "Katılıyorum", %22'si "Kısmen Katılıyorum", %30'u "Kısmen Katılmıyorum", %10'u "Katılmıyorum" olarak cevaplamışlardır. Maalesef bir beden eğitimi dersinin nitelikli yapılabilmesi için %10 oranında okul yöneticisinin gerekli yardım ve hoşgörü göstermemekte olduğu anlaşılmaktadır.

Okul yöneticileri, bayram komite görevleri, okullararası müsabakalar ve bunun gibi okul dışı faaliyetlerde bulunduğu süre içerisinde derslerin boş geçmesinden

dolayı rahatsızlık duymaktadırlar sorusuna %32 "Katılıyorum", %36 "Kısmen Katılıyorum", %4 "Kararsızım", %14 "Kısmen Katılmıyorum", %14 "Katılmıyorum" olarak cevap vermişlerdir. Buradaki alınan cevaplara bakıldığında da beden eğitimi öğretmeni okulunu temsil etse de, okulu için bir faaliyet gösterse de derslerin boş geçmesinden dolayı okul yönetiminin büyük bir çoğunluğu rahatsızlık duymaktadır. %14 gibi bir azınlığı oluşturan okul yöneticileri ise görevli beden eğitimi öğretmenlerine anlayışla yaklaşmaktadırlar. Kaldı ki beden eğitimi öğretmeni kendi isteği için derslerin boş geçmesine neden olmamasına, okulunu temsil etmesine rağmen okul yöneticilerinden anlayış görememektedirler. Beden eğitimi öğretmenlerine göre okul yöneticilerinin beden eğitimi dersine ve beden eğitimi öğretmenine yaklaşımını ortaya koymak amacıyla sorulan bir diğer soru da "okul yöneticilerinin beden eğitimi öğretmenleri arasında ayırım yapması motivasyonunu" düşürmektedir" şeklindeydi. Bu soruya öğretmenlerin %24 "Katılıyorum", %42 "Kısmen Katılıyorum", %4 "Kararsızım", %10 "Kısmen Katılmıyorum", %20 "Katılmıyorum" şeklinde cevap vermişlerdir. Bu cevaplardan da anlaşılacağı gibi %66 gibi önemli bir grup beden eğitimi öğretmeni okul yöneticilerinin öğretmen ayrımı yaptığını ifade etmektedirler. Çağdaş, demokratik bir eğitim-öğretim ortamında bu tür ayrımcılıkla karşılaşan beden eğitimi öğretmenlerinin haklı olarak derse olan ilgileri ve çalışma şevklerini kaybettikleri düşünülmektedir.

Ayrıca "okul yöneticilerinin beden eğitimi dersine bakışı dersin etkinliğini değiştirmektedir" sorusuna da %36 "Katılıyorum", %36 "Kısmen Katılıyorum", %12 "Kısmen Katılmıyorum", %16 "Katılmıyorum" olarak cevap verilmiştir. %72 gibi büyük bir çoğunluk beden eğitimi dersine bakış dersin etkinliğini etkilemektedir. Buradan da beden eğitimi dersini önemsemeyen, değer vermeyen bir okul yönetimi dersin etkinliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Tabii ki okul yöneticileri ilköğretim okulları programında yer alan bir dersi önemsemedikleri takdirde, bunu anlayan ve bilen diğer branş öğretmenlerini ve hatta en önemlisi öğrencileri de olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Tablo 4.10 incelendiğinde, araştırma grubumuzu oluşturan ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerine göre, beden eğitimi öğretmenlerine göre öğrencilerin ve velilerin beden eğitimi dersine bakış açılarının nasıl olduğu görülebilmektedir.

Tablo 4.10. Beden Eğitimi Öğretmenlerine Göre Öğrencilerin ve Velilerin Beden Eğitimi Dersine Bakış Açıları

Seçenekler Sorular	Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Kısmen Katılmıyorum		Katılmıyorum		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Okul takımlarının oluşturulmasında öğrencilerin derslerini aksattığı düşüncesi ile veliler çocuklarının bu tür faaliyetlere göndermek istememekte-dirler	20	40	23	46	-	-	5	10	2	4	50	100
Beden eğitimi ders süresinin kısa olması öğrencinin derse olan motivasyonunu düşürmektedir	19	38	24	48	2	4	-	-	5	10	50	100
Öğrencilerin gerekli malzemeleri olmaması onları beden eğitimi dersine karşı ilgisiz yapmaktadır	24	48	24	48	-	-	-	-	2	4	50	100
Anadolu Liseleri ve Fen Liselerine girişte beden eğitimi ile ilgili soru sorulmayışı beden eğitimi derslerinin hafife alınmasına neden olmaktadır	32	64	10	20	-	-	1	2	7	14	50	100
Okul takımlarındaki çocukların ders dışı özel ders ve kursları sebebiyle çalışma zamanı kısıtlanmaktadır	29	58	16	32	-	-	5	10	-	-	50	100
Ekonomik yönden iyi olan veliler hafta sonu gezilerine gittikleri için çocukların hafta sonu ders dışı faaliyetlerine katılmalarını engellemektedir	18	36	23	46	4	8	4	8	1	2	50	100

Tablo 4.10'da görüldüğü gibi, araştırmanın temel amacına bağlı olarak yanıt aranan sorulardan bir tanesi de beden eğitimi öğretmenlerine göre öğrencilerin velilerin beden eğitimi dersine bakış açıları nedir? idi. Bu bağlamda anket araştırmamıza katılan 50 beden eğitimi öğretmenine sorulan sorulardan bir tanesi okul takımlarının oluşturulmasında öğrencilerin derslerini aksattığı düşüncesi ile veliler çocuklarını bu tür faaliyetlere göndermek istememekte-dirler" idi. Öğretmenlerin %40'ı "Katılıyorum", %46'sı "Kısmen Katılıyorum", %10'u "Kısmen Katılmıyorum", %4'ü "Katılmıyorum" şeklinde cevaplamışlardır. Buradan da sporla uğraşan öğrencinin ders notlarının düştüğü anlamında olumsuz bir sonuç çıkmaktadır. Bu da spor yapan öğrencinin, sosyal ilişkilerinin gelişmesinin yanısıra olumsuz davranış ve ilişkilerden de korunduğu noktasının dikkatten kaçırıldığını ortaya koymaktadır.

Önceki anket sorularından bir tanesi ders süresinin kısa olup olmadığı şeklindeydi. Burada ankete katılan araştırma grubumuz ilköğretim okulları beden eğitimi öğretmenleri, beden eğitimi ders süresinin, nitelikli bir ders için yetersiz

olduğu yönünde cevap vermişlerdir. Bu bağlamda beden eğitimi öğretmenlerine göre öğrencilerin beden eğitimi ders süresinin saatleri hakkındaki görüşlerini alabilmek için "beden eğitimi ders süresinin kısa olması öğrencinin derse olan motivasyonunu düşürmektedir" şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Bu soruya öğretmenlerin %38'i "Katılıyorum", %48'i "Kısmen Katılıyorum", %4'ü "Kararsızım" %10'u "Katılmıyorum" yönünde cevap vermişlerdir. Bu soruya verilen cevaplardan ilköğretim okullarındaki beden eğitimi ders saatlerinin yetersiz olması öğrenciyi de olumsuz yönde etkilemektedir sonucuna ulaşılabilir.

"Öğrencilerin gerekli malzemeleri olmaması onları beden eğitimi dersine karşı ilgisiz yapmaktadır" sorusuna öğretmenlerin %48 "Katılıyorum", %48 "Kısmen Katılıyorum" %4 "Katılmıyorum" şeklinde cevap vermişlerdir. Buradan da tesis araç-gereç sıkıntısı yaşayan beden eğitimi öğretmenleri bir de malzeme temin etme problemi yaşayan öğrenci ve ailesi açısından problem yapmaktadırlar sonucu çıkartılabilir. Sonuç olarak okulunda yeterli araç-gereci olmayan öğrenci bir de kendisi beden eğitimi dersinin gerektirdiği malzemeyi okula getirmediği için beden eğitimi derslerine karşı ilgisiz davranışlar içerisinde girebilecektir denilebilir.

Anadolu Liseleri ve Fen Liselerine girişte beden eğitimi ile ilgili soru sorulmayışı beden eğitimi derslerinin hafife alınmasına neden olmaktadır şeklindeki soruya da, anket araştırmamıza katılan ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin %64'ü "Katılıyorum", % 20'si "Kısmen Katılıyorum", %2'si "Kısmen Katılmıyorum", %14'ü "Katılmıyorum" şeklinde cevaplamışlardır. Bu sorudan alınan cevaplar doğrultusunda öğrencilerin gelecekteki başarısına bir katkısı olmadığı düşüncesi ile beden eğitimi derslerinin gerek öğrenci gerekse öğrenci velileri açısından önemsenmediği sonucuna ulaşılabilir. "Okul takımlarındaki çocukların ders dışı özel ders ve kursları sebebiyle çalışma zamanı kısıtlanmaktadır" sorusuna verilen cevaplar da %58 "Katılıyorum", %32 "Kısmen Katılıyorum", %10 "Kısmen Katılmıyorum" şeklindedir. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda, gelecek korkusu içinde ve yarışında olan öğrenci ve veliler Anadolu Liseleri ve tabii ki ileride de üniversite sınav telaşı içinde beden eğitimi derslerini ve bunu takiben spor faaliyetlerine önem vermemektedirler sonucuna varılabilir. Beden eğitimi ve spor açısından bütün bu olumsuzlukların yanısıra velilerin çocuklarının aktivitelerini düşünmeksizin, sınav ve gelecek korkularını yenebilecekleri, rahatlayabilecekleri

spor ortamına olanak vermediklerini ortaya çıkarabilmek amacıyla "ekonomik yönden iyi olan veliler hafta sonu gezilerine gittikleri için çocukların hafta sonu ders dışı faaliyetlerine katılmalarını engellemektedirler" şeklinde soru yöneltildiğinde, öğretmenlerin %36 "Katılıyorum", %46 "Kısmen Katılıyorum", %8 "Kararsızım", %8 "Kısmen Katılmıyorum" %2 "Katılmıyorum" şeklinde cevap vermişlerdir. Bu cevaplardan beden eğitimi öğretmenlerine göre velilerin çoğunluğu öğrencilerinin spor yapmasına pek fazla olanak tanımadıkları sonucu çıkartılabilir.

4.2. Okul Yöneticilerinin Kişisel Değişkenler Açısından Dağılımları

Araştırmaya katılan ilköğretim okullarında okul yöneticilerinin cinsiyet durumlarına göre dağılımları Tablo 4.11'de görüldüğü gibi %11.7'si bayan, %88.3'ü ise erkektir. Denizli il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinde erkekler bayarlara göre %76 daha fazladır

Tablo 4.11 Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Cinsiyet Durumları

Cinsiyet	Sayı	%
Bayan	7	11.7
Erkek	53	88.3
TOPLAM	60	100

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin medeni durumları ile ilgili bulgular

Tablo 4.12'de gösterilmiştir.

Tablo 4.12 Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Medeni Durumları

Medeni Durum	Sayı	%
Evli	52	86,7
Bekar	4	6,7
Dul ve Boşanmış	4	6,7
TOPLAM	60	100

Araştırmaya katılan ilköğretim okullarında okul yöneticilerinin yaş durumlarına göre dağılımları Tablo 4.13'te gösterilmiştir.

Tablo 4.13. Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Yaş Durumları

Yaş	Sayı	%
21 - 30	2	3,3
31 - 40	16	26,7
41 - 50	36	60,0
51 - 60	6	10,0
61 ve Daha Fazla	0	0,0
TOPLAM	60	100

Tablo 4.13'te görüldüğü gibi Okul yöneticilerinin yaş grupları incelendiğinde %3.3'ünün 21-30; %26.7'sinin 31-40, %60'ının 41-50 ve %10'unun da 51-60 arasında yer aldığı görülmektedir. Okul yöneticilerinin yaş ortalamasının, beden eğitimi öğretmenlerinin yaş ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4.14. Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Eğitim Durumları

Eğitim Durumu	Sayı	%
4 Yıllık Öğretmen Okulu	0	0,0
2-3 Yıllık Eğitim Enstitüsü	35	58,3
Öğretmen Lisesi	2	3,3
Yüksek Öğretmen Okulu	3	5,0
Eğitim Fakültesi	17	28,3
Diğer	3	5,0
TOPLAM	60	100

Tablo 4.14, okul yöneticilerinin %58.3'ü 2-3 yıllık Eğitim Enstitüsünden, %3.3'ü Öğretmen Lisesinden, %5'i Yüksek Öğretmen Okulundan, %28.3'ü Eğitim Fakültesinden ve %5'i de diğer okullardan mezun olduğunu göstermektedir. Buradan da anlaşıldığı gibi okul yöneticilerinin çoğu 2-3 yıllık Eğitim Enstitüsü mezunudur.

Tablo 4.15. Okul Yöneticilerinin Hizmet Yılları

Hizmet Yılı	Sayı	%
1 - 5 Yıl	0	0,0
6 - 10 Yıl	6	10,0
11 - 15 Yıl	11	18,3
16 - 20 Yıl	8	13,3
21 - 25 Yıl	27	45,0
26 Yıl ve yukarısı	8	13,3
TOPLAM	60	100

Araştırma grubu okul yöneticilerinin meslekteki hizmet yıllarına göre dağılımları incelendiğinde, %10'unun 6-10 yıllık %18.3'ünün 11-15 yıllık, %13.3'ünün 16-20 yıllık, %45'inin 21-25 yıllık ve %13.3'ünün de 26 yıl ve daha yukarısı çalışma sürelerinin olduğu belirlenmiştir. Buradan da hizmet yılı 21-25 yıl içerisinde olan okul yöneticilerinin çoğunlukta olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.16 Okul Yöneticilerinin İdareci Olarak Çalışma Yılları

İdareci Olarak Çalışma Yılı	Sayı	%
1 - 5 Yıl	19	31,7
6 - 10 Yıl	13	21,7
11 - 15 Yıl	13	21,7
16 Yıl ve Daha Çok	15	25,0
TOPLAM	60	100,0

Tablo 4.16 araştırma grubu okul yöneticilerinin idareci olarak çalışma yıllarına göre dağılımları incelendiğinde, %31.7'sinin 1-5 yıllık, %21.7'sinin 6-10 yıllık, %21.7'sinin 11-15 yıllık, %25'inin 16 yıl ve daha yukarısı bir süre için idareci olarak çalışmış olduklarını göstermektedir.

Tablo 4.17. Okul Yöneticilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Bakış Açıları

Seçenekler Sorular	Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Kısmen Katılmıyorum		Katılmıyorum		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Beden eğitimi dersi için gerekli araç ve gereç yeterli olmasa bile beden eğitimi dersi nitelikli bir şekilde yapılabilir	21	35,0	29	48,3	4	6,7	6	10,0	-	-	60	100
Nitelikli bir beden eğitimi dersinde araç gerecin önemi çok büyüktür	33	55,0	23	38,3	-	-	2	3,3	2	3,3	60	100
Beden eğitimi öğretmenin okul dışı görevleri, okul içindeki verimini düşürmektedir	18	30,0	31	51,7	-	-	5	8,3	6	10,0	60	100
Beden eğitimi öğretmenin okul dışı yaptığı etkinlikleri, okuldaki görevini ihmal etmesi açısından desteklemiyorum	23	38,3	15	25,0	4	6,7	7	11,7	11	18,3	60	100

Tablo 4.17'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürleri beden eğitimi dersinin nitelikli bir şekilde yapılabilmesinde araç-gerecin yeterli olmadığı zamanlarda bile beden eğitimi dersinin nitelikli bir şekilde yapılmasına ilişkin olarak soruya verdikleri cevaplarda %35'i "Katılıyorum", %48.3'ü "Kısmen Katılıyorum", %6.7'si "Kararsızım" % 10 "Kısmen Katılmıyorum", şeklinde cevap vermişlerdir. Nitelikli bir beden eğitimi dersinde araç gerecin önemi çok büyüktür sorusuna araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürlerinin %55'i "Katılıyorum", %38.3'ü "Kısmen Katılıyorum", %3.3'ü "Kısmen Katılmıyorum", %3.3'ü ise "Katılmıyorum" şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürlerinin %30'u beden eğitimi öğretmenin okul dışı görevleri, okul içindeki verimini düşürdüğüne ilişkin olarak "Katılıyorum, % 51.7'si "Kısmen Katılıyorum", % 8.3'ü "Kısmen Katılmıyorum" ve %10'u "Katılmıyorum" şeklinde cevap vermişlerdir. İlköğretim okul müdürleri, beden eğitimi öğretmenin okul dışı yaptığı etkinlikleri okuldaki görevlerini ihmal etmesi açısından desteklemedikleri görüşleri %38,3 "Katılıyorum", %25 "Kısmen Katılıyorum", %6,7'si "Kararsızım" %11.7'si "Kısmen Katılmıyorum" %18.3'ü "Katılmıyorum", şeklinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 4.18. Okul Yöneticilerinin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görevlerine İlişkin Bakış Açıları

Seçenekler Sorular	Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Kısmen Katılmıyorum		Katılmıyorum		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Öğrencilerimin, beden eğitimi ve spor etkinlikleri yapabilmesi için okul bahçesindeki spor alanlarımın düzenlenmesinden beden eğitimi öğretmeni sorumludur	13	21,7	30	50,0	3	5,0	10	16,7	4	6,7	60	100
Öğrencilerimin, daha sağlıklı, yapıcı, yaratıcı, ve mutlu olmasında beden eğitimi öğretmenin rolü büyüktür	22	36,7	15	25,0	1	1,7	19	31,7	3	5,0	60	100
Beden eğitimi öğretmeni, okulda disiplini sağlayan otoriter bir öğretmen niteliği taşımaktadır	18	30,0	20	33,3	7	11,7	7	11,7	8	13,3	60	100

Tablo 4.18 'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürleri öğrencilerin beden eğitimi ve spor etkinlikleri yapabilmesi için okul bahçesindeki spor alanlarının düzenlenmesinden beden eğitimi öğretmenin sorumlu olduğuna ilişkin soruya verdikleri cevaplarda % 21,7 "Katılıyorum" %50 "Kısmen Katılıyorum", %5 "Kararsızım" % 16,7 "Kısmen Katılmıyorum" %6,7 "Katılmıyorum", şeklinde olduğu görülmektedir. Bir diğer soruda ilköğretim okul müdürlerinin öğrencilerin daha sağlıklı, yapıcı ve üretken olmalarında beden eğitimi öğretmenin büyük rolü olduğunu kabul ettiklerini belirtirken, % 36,7 "Katılıyorum" %20 "Kısmen Katılıyorum", %1,7 "Kararsızım" % 31,7 "Kısmen Katılmıyorum" % 5 "Katılmıyorum", şeklinde cevap vermişlerdir. Beden eğitimi öğretmenin okulda disiplini sağlayan ve otoriter bir nitelik taşımasına ilişkin görüşlerini yansıtan soruda araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürleri % 30 "Katılıyorum" %33,3 "Kısmen Katılıyorum", %11,7 "Kararsızım" % 11,7 "Kısmen Katılmıyorum" %13,3 "Katılmıyorum", şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.19. Okul Yöneticilerinin Beden Eğitimi Öğretmeninden Beklentisine İlişkin Bakış Açıları

Seçenekler Sorular	Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Kısmen Katılmıyorum		Katılmıyorum		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Beden eğitimi öğretmeni okul içinde ve dışında öğrencilere yönelik önemli sorumluluklara sahip olmalıdır	19	31,7	14	23,3	4	6,7	17	28,3	6	10,0	60	100
Beden eğitimi öğretmeninden beklentim öncelikli olarak nitelikli bir beden eğitimi dersi gerçekleştirmesidir	41	68,3	19	31,7	-	-	-	-	-	-	60	100
Beden eğitimi öğretmeni aynı zamanda iyi bir antrenör olmalıdır	10	16,7	17	28,3	4	6,7	18	30,0	11	18,3	60	100
Beden eğitimi öğretmenin beden eğitimi derslerinden çok okul takımlarındaki başarısı daha önemlidir	12	20,0	6	10,0	3	5,0	21	35,0	18	30,0	60	100

Tablo 4.19 da görüldüğü gibi araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürlerinin, beden eğitimi öğretmenin okul içinde ve dışında öğrencilerine yönelik önemli sorumluluklara sahip olduğuna ilişkin soruya verdikleri cevaplarda % 31,7 "Katılıyorum" %23,3 "Kısmen Katılıyorum" %6,7 "Kararsızım" %28,3 "Kısmen Katılmıyorum" %10 "Katılmıyorum" oranında cevaplamışlardır. Araştırmaya katılan ilköğretim okulu müdürleri, beden eğitimi öğretmeninden beklentilerinin öncelikli olarak nitelikli bir beden eğitimi dersi gerçekleştirmesi olduğuna ilişkin görüşlerinde % 68,3 "Katılıyorum" %31,7 "Kısmen Katılıyorum" şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Buradan da anlaşılacağı gibi öncelikli olarak nitelikli ders işlenmesi görüşündedirler. Beden eğitimi öğretmenin aynı zamanda iyi bir antrenör olması gerektiğine ilişkin soruda ise, araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürleri, % 16,7 "Katılıyorum" %28,3 "Kısmen Katılıyorum" %6,7 "Kararsızım" %30 "Kısmen Katılmıyorum" %18,3 "Katılmıyorum" şeklinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürlerinin beden eğitimi öğretmeninden beden eğitimi dersinden çok okul takımlarındaki başarısının önemli olduğu görüşüne % 20 "Katılıyorum" %10 "Kısmen Katılıyorum" %5 "Kararsızım" %35 "Kısmen Katılmıyorum" %30 "Katılmıyorum" şeklinde bir cevap dağılımı göstermişlerdir.

Tablo 4.20. Okul Yöneticilerinin Beden Eğitimi Dersi Verimliliği Üzerinde Rol Oynayan Görevlerine İlişkin Bakış Açıları

Sorular	Seçenekler		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Kısmen Katılmıyorum		Katılmıyorum		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Beden eğitimi derslerinin amacına ulaşılabilmesi için elimden gelen her türlü çabayı gösteririm	34	56,7	22	36,7	4	6,7	-	-	-	-	60	100
Beden eğitimi öğretmenin başarısında, okul müdürünün tutum ve davranışlarının önemi büyüktür	28	46,7	27	45,0	3	5,0	1	1,7	1	1,7	60	100
Beden eğitimi öğretmenin okul dışındaki her türlü görevini destekliyorum	5	8,3	12	20,0	3	5,0	19	31,7	21	35,0	60	100
Okul müdürü, beden eğitimi öğretmenin etkinliklerini en iyi şekilde değerlendirerek onu, çalışma alanlarındaki motivasyonunu yükseltmelidir	44	73,3	15	25,0	1	1,7	-	-	-	-	60	100
Okul müdürü olarak işlerimin yoğunluğundan dolayı beden eğitimi etkinlikleriyle yakından ilgilenemiyorum	13	21,7	31	51,7	-	-	7	11,7	9	15,0	60	100
Okulda spor ve sosyal etkinliklerinin yapılması için beden eğitimi öğretmeni ile diğer öğretmenlerden daha yakın bir iletişim içinde olması gerekir	31	51,7	26	43,3	-	-	1	1,7	2	3,3	60	100
Okul müdürünün öncelikli görevi sadece yönetmek değil, aynı zamanda yönetim fonksiyonlarını etkili şekilde kullanabilmesi için öğretmenleriyle iletişim kurmak olmalıdır	46	76,7	14	23,3	-	-	-	-	-	-	60	100
Öğretmenlerimin isteklerini yönetmeliklere uymasa bile elimden geldiği kadar karşılamaya çalışırım	14	23,3	18	30,0	5	,3	11	18,3	12	20,0	60	100

Tablo 4.20 de görüldüğü gibi araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürlerinin beden eğitimi dersinin verimliliğinde rol oynayan görevlerine ilişkin soruda verdikleri cevaplarda %56.7'si beden eğitimi dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için elinden gelen her türlü çabayı göstermekte olduklarını çok büyük bir çoğunlukla kabul ettikleri dikkat çekerken %36.7'si bu görüşe "Kısmen Katılıyorum", % 6.7'si ise "Kararsızım" şeklinde cevap vermiş, diğer seçeneklerde ise görüş bildirmemişlerdir. Araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürlerinin beden eğitimi öğretmenin başarısında, okul müdürünün tutum ve davranışlarının önemi büyüktür sorusuna % 46,7 "Katılıyorum" %45 "Kısmen Katılıyorum" %5 "Kararsızım" %1,7 "Kısmen Katılmıyorum" %1,7 "Katılmıyorum" şeklinde cevap vermişlerdir. Beden eğitimi öğretmenin okul dışındaki her türlü görevini desteklediklerine soruya verdikleri cevaplarda ise, % 8.3 "Katılıyorum" %20

"Kısmen Katılıyorum" %5 "Kararsızım" %31,7 "Kısmen Katılmıyorum" %35 "Katılmıyorum" şeklinde görüş belirtmişlerdir. Okul müdürü, beden eğitimi öğretmenin etkinliklerini en iyi şekilde değerlendirerek onu çalışma alanlarına yönlendirmesine ilişkin soruya % 73,3 "Katılıyorum" %25 "Kısmen Katılıyorum" %1,7 "Kararsızım" şeklindeki görüşleri oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürlerinin okul müdürü olarak işlerinin yoğunluğundan dolayı beden eğitimi etkinlikleriyle yakından ilgilenemediklerine % 21,7 "Katılıyorum" %51,7 "Kısmen Katılıyorum" %11,7 "Kısmen Katılmıyorum" %15 "Katılmıyorum" şeklinde bir dağılımla görüş bildirmişlerdir. Diğer bir soruda araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürlerinin okulda spor ve sosyal etkinliklerin yapılması için beden eğitimi öğretmeni ile diğer öğretmenlerden daha yakın bir iletişim içinde olması gerektiği görüşünde % 51,7 "Katılıyorum" %43,3 "Kısmen Katılıyorum" %1,7 "Kısmen Katılmıyorum" %3,3 "Katılmıyorum" cevaplarını vererek büyük çoğunluğu desteklerken, %3,3 gibi azınlık desteklememektedir. Okul müdürünün öncelikli görevi sadece "yönetmek" değil aynı zamanda öğretmenleriyle iyi bir iletişim kurmak olması gerektiğine ilişkin soruya, araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürleri %100 oranında katıldıkları dikkat çekmektedir. Araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürlerinin beden eğitimi dersinin verimliliğinde rol oynayan görevlerine ilişkin soruda "Öğretmenlerimin isteklerini yönetmeliklere uymasa bile elimden geldiği kadar karşılamaya çalışırım" ise, % 23,3 "Katılıyorum" %30 "Kısmen Katılıyorum, %8 "Kararsızım" %18,3 "Kısmen Katılmıyorum" %20 "Katılmıyorum" şeklinde soruları cevaplandırmışlardır.

4.3. Beden Eğitimi Öğretmenleri ve Okul Yöneticilerine Yöneltilen Bazı Sorular Arasında Korelasyon Analizi.

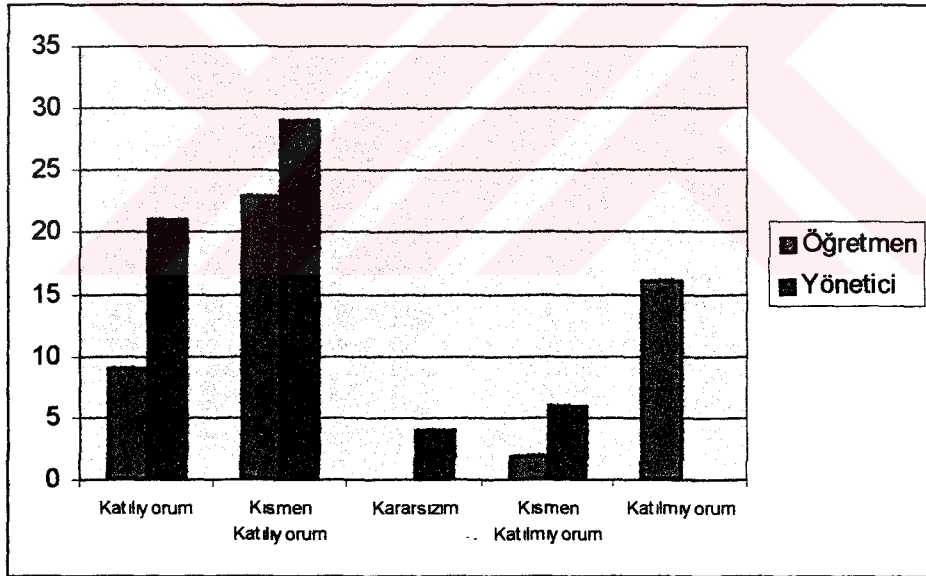
İstatistiksel incelemelerde korelasyon analizi değişkenlerin karşılıklı ilişkilerinin değerlendirilmesinde kullanılır. Bu çalışmada okul yöneticilerine ve beden eğitimi öğretmenlerine yöneltilen bazı sorular ortak özellik taşımaktadır. Yöneticilerin ve beden eğitimi öğretmenlerinin bu konulardaki görüşlerinin birbirine uyumu veya karşıtlığını tespit etmek ve ne oranda hemfikir olduklarını belirlemek amacıyla yedi soruya korelasyon analizi uygulanmıştır. Bunun için bu yedi soruya verilen cevaplar arasındaki korelasyon katsayısı belirlenmiştir. Bu katsayının pozitif

olması sorulara verilen cevaplar arasındaki fikirlerde uyum olduğunu ve katsayının değerinin 1'e yaklaşması uyumun daha yüksek olduğunu göstermektedir. Negatif değerdeki korelasyon katsayısı aynı soru ile ilgili olarak öğretmenlerin ve okul yöneticilerin aynı fikirde olmadığını, katsayının değerinin -1'e yaklaşması da fikir karşıtlığının şiddetinin arttığını gösterir.

Tablo 4.21. Araç Gereç Eksikliği Konusunda Fikir Karşılaştırması

Anketi Cevaplayan	Soru	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
Beden Eğitimi Öğretmeni	Beden eğitimi dersi için gerekli araç-gereç olmasa bile beden eğitimi dersi nitelikli bir şekilde yapılabilir	9	23	0	2	16
Okul Yöneticisi	Beden eğitimi dersi için gerekli araç ve gereç yeterli olmasa bile beden eğitimi dersi nitelikli bir şekilde yapılabilirdir	21	29	4	6	0

Grafik 4.1. Araç Gereç Eksikliği Konusunda Fikir Karşılaştırması

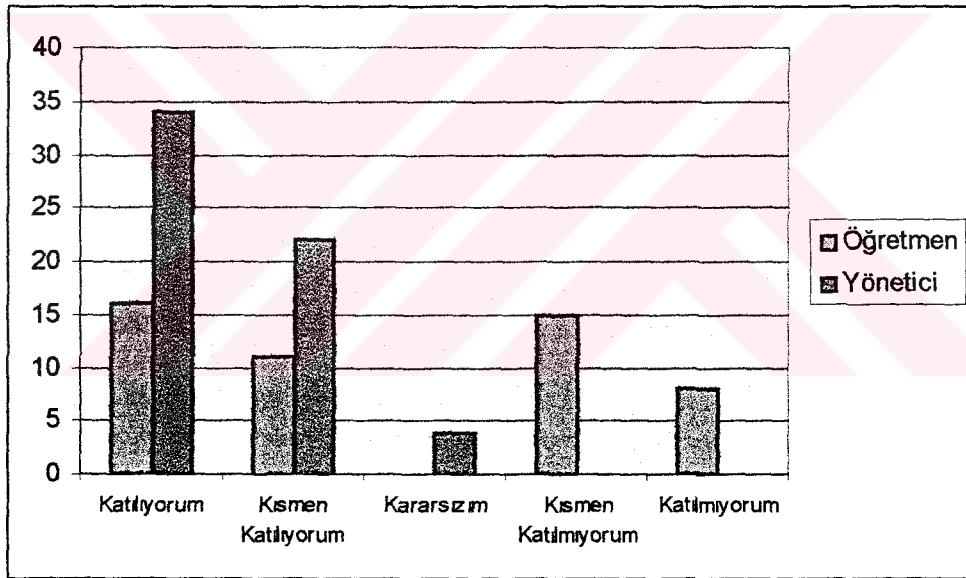

Beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin, yeterli araç gereç olmasa bile beden eğitimi dersinin nitelikli bir şekilde yapılabileceğine dair görüşlerinin karşılaştırılmasıyla elde edilen korelasyon katsayısı 0.56'dır. Yani bu konuda %56 oranında bir görüş birliği vardır ancak Grafik 4.1.'den de görüldüğü gibi bu görüşü beden eğitimi öğretmenleri okul yöneticileri kadar desteklememektedir.

Tablo 4.22. Beden Eğitimi Dersi İçin Okul Yöneticilerinin İmkan Sağlaması
Konusunda Fikir Karşılaştırması

Anketi Cevaplayan	Soru	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
Beden Eğitimi Öğretmeni	Her koşulda nitelikli bir beden eğitimi dersi yapabilmem için okul yöneticileri bana her türlü imkanı sunar	16	11	0	15	8
Okul Yöneticisi	Beden eğitimi derslerinin amacına ulaşabilmesi için elimden gelen her türlü çabayı gösteririm	34	22	4	0	0

Grafik 4.2. Beden Eğitimi Dersi İçin Okul Yöneticilerinin İmkan Sağlaması
Konusunda Fikir Karşılaştırması

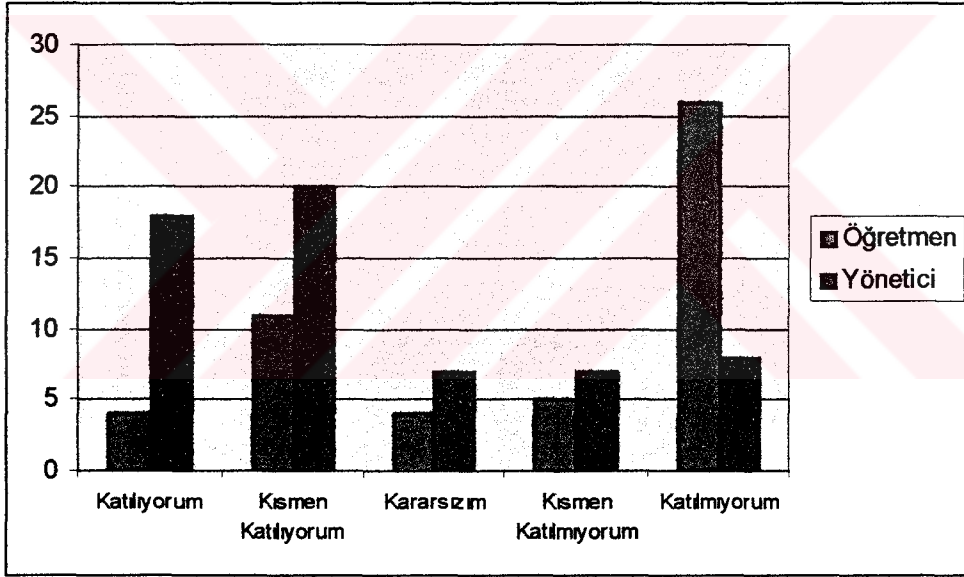
Beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin, beden eğitimi dersi için okul yöneticilerinin imkan sağlaması konusuna dair görüşlerinin karşılaştırılmasıyla elde edilen korelasyon katsayısı 0.47'dir. Yani bu konuda %47 oranında bir görüş birliği vardır ancak Grafik 4.2'den de görüldüğü gibi bu görüşü beden eğitimi öğretmenleri okul yöneticileri kadar desteklememektedir.

Tablo 4.23. Beden Eğitimi Öğretmeninin Disiplin Sağlayıcı Otoriter Nitelik Taşınması
Konusunda Fikir Karşılaştırması

Anketi Cevaplayan	Soru	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
Beden Eğitimi Öğretmeni	Beden eğitimi öğretmeni okulda disiplin sağlayıcı otoriter bir öğretmen niteliği taşımaktadır	4	11	4	5	26
Okul Yöneticisi	Beden eğitimi öğretmeni, okulda disiplini sağlayan otoriter bir öğretmen niteliği taşımaktadır	18	20	7	7	8

Grafik 4.3. Beden Eğitimi Öğretmeninin Disiplin Sağlayıcı Otoriter Nitelik Taşınması
Konusunda Fikir Karşılaştırması

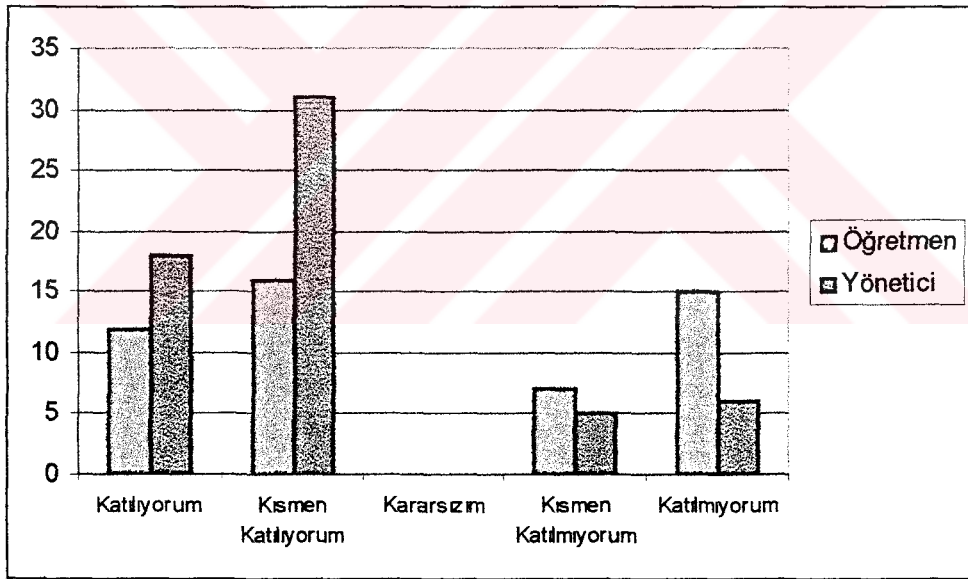

Beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin, beden eğitimi öğretmenin disiplin sağlayıcı otoriter nitelik taşınması konusuna dair görüşlerinin karşılaştırılmasıyla elde edilen korelasyon katsayısı -0.15'dir. Yani bu konuda %15 oranında bir görüş ayrılığı vardır ve beden eğitimi öğretmenleri Grafik 4.3'ten de anlaşılacağı gibi, bu konuda okul yöneticilerinin görüşlerine katılmamakta ve öğretmenin disiplin sağlayıcı otoriter insan görüntüsünden uzak olması gerektiğini düşünmektedirler.

Tablo 4.24. Beden Eğitimi Öğretmeninin Ders Dışı Görev ve Sorumluluklarının Ağır Gelmesi Konusunda Fikir Karşılaştırması

Anketi Cevaplayan	Soru	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
Beden Eğitimi Öğretmeni	Beden eğitimi öğretmenlerinin okul spor kolu sorumlulukları, okul takım çalışmaları, bayram komite görevleri gibi ders dışı görev ve sorumluluklarını ağır görmektedir	12	16	0	7	15
Okul Yöneticisi	Beden eğitimi öğretmenin okul dışı görevleri, okul içindeki verimini düşürmektedir	18	31	0	5	6

Grafik 4.4. Beden Eğitimi Öğretmeninin Ders Dışı Görev ve Sorumluluklarının Ağır Gelmesi Konusunda Fikir Karşılaştırması

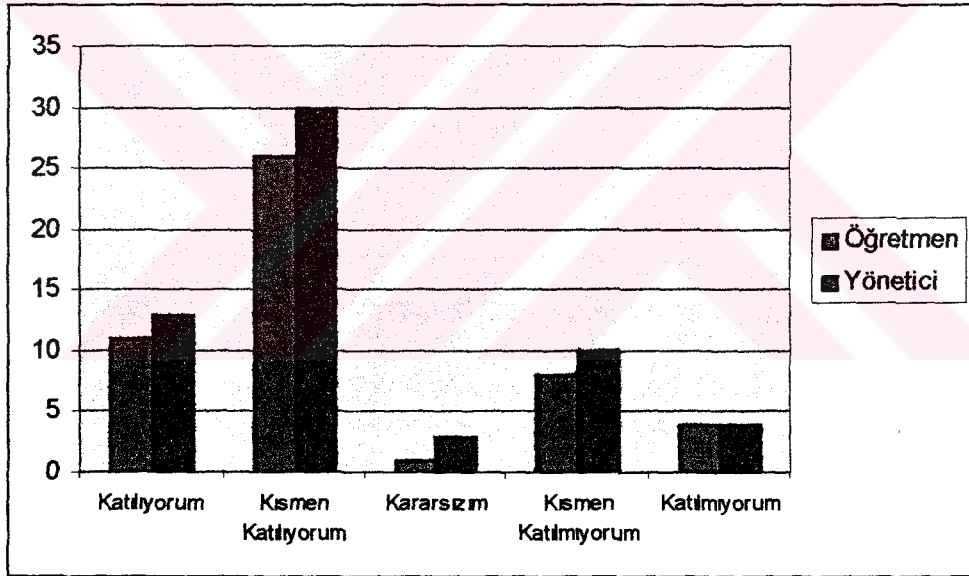

Beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin, beden eğitimi öğretmenin ders dışı görev ve sorumluluklarının ağır gelmesi konusuna dair görüşlerinin karşılaştırılmasıyla elde edilen korelasyon katsayısı 0.72'dir. Yani bu konuda %72 oranında bir görüş birliği vardır ve Grafik 4.4'ten de görüldüğü gibi okul yöneticileri bu konuya öğretmenlerden bile daha fazla katılmaktadır.

Tablo 4.25. Beden Eğitimi Ders Alanlarının Düzenlenmesi Konusundaki Görüşlerin Karşılaştırılması

Anketi Cevaplayan	Soru	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
Beden Eğitimi Öğretmeni	Beden eğitimi ders alanlarının düzenlenmesinde ve temizliğinden beden eğitimi öğretmeni sorumludur	11	26	1	8	4
Okul Yöneticisi	Öğrencilerimin, beden eğitimi ve spor etkinlikleri yapabilmesi için okul bahçesindeki spor alanlarının düzenlenmesinden beden eğitimi öğretmeni sorumludur	13	30	3	10	4

Grafik 4.5. Beden Eğitimi Ders Alanlarının Düzenlenmesi Konusundaki Görüşlerin Karşılaştırılması

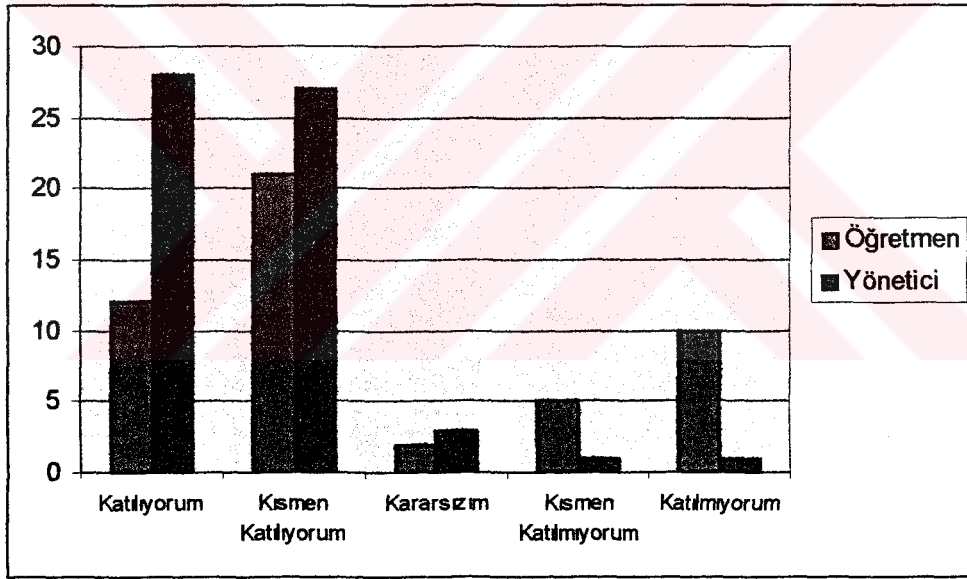

Beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin, beden eğitimi ders alanlarının düzenlenmesinden ve temizliğinden beden eğitimi öğretmenin sorumlu olması konusuna dair görüşlerinin karşılaştırılmasıyla elde edilen korelasyon katsayısı 0.99'dur. Yani bu konuda %99 oranında bir görüş birliği vardır ve Grafik 4.5'ten de görüldüğü hem okul yöneticileri hem de beden eğitimi öğretmenleri bu konuda tamamen aynı fikirdedirler.

Tablo 4.26. Okul Müdürünün Tutum ve Davranışlarının Beden Eğitimi Dersi Üzerindeki Etkisi Konusunda Görüşlerin Karşılaştırılması

Anketi Cevaplayan	Soru	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
Beden Eğitimi Öğretmeni	Okul yöneticilerinin beden eğitimi öğretmenleri arasında ayırım yapması motivasyonumu düşürmektedir	12	21	2	5	10
Okul Yöneticisi	Beden eğitimi öğretmenin başarısında, okul müdürünün tutum ve davranışlarının önemi büyüktür	28	27	3	1	1

Grafik 4.6. Okul Müdürünün Tutum ve Davranışlarının Beden Eğitimi Dersi Üzerindeki Etkisi Konusunda Görüşlerin Karşılaştırılması

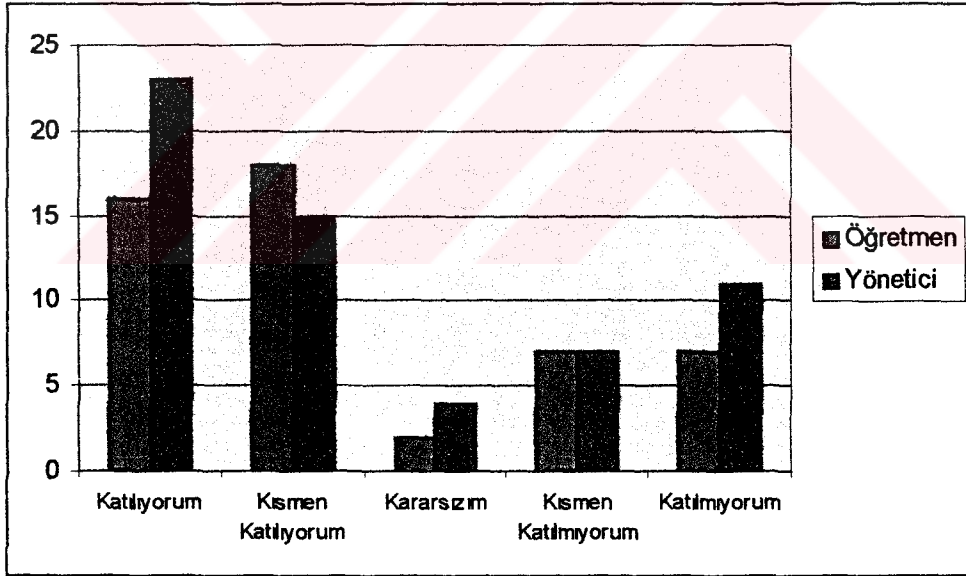

Beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin, beden eğitimi öğretmenin başarısında, okul müdürünün tutum ve davranışlarının öneminin büyük olduğu konusuna dair görüşlerinin karşılaştırılmasıyla elde edilen korelasyon katsayısı 0.78'dir. Yani bu konuda %78 oranında bir görüş birliği vardır ve Grafik 4.6'dan da görüldüğü gibi okul yöneticileri bu fikri beden eğitimi öğretmenlerinden biraz daha fazla desteklemektedir.

Tablo 4.27. Okul Dışı Faaliyetlerin Okul Derslerini Etkilemesi Konusunda Görüşlerin Karşılaştırılması

Anketi Cevaplayan	Soru	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
Beden Eğitimi Öğretmeni	Okul yöneticileri, bayram komite görevleri, okullar arası müsabakalar ve bunun gibi okul dışı faaliyetlerde bulunduğum süre içerisinde derslerin boş geçmesinden dolayı rahatsızlık duymaktadırlar	16	18	2	7	7
Okul Yöneticisi	Beden eğitimi öğretmenin okul dışı yaptığı etkinlikleri, okuldaki görevini ihmal etmesi açısından desteklemiyorum	23	15	4	7	11

Grafik 4.7. Okul Dışı Faaliyetlerin Okul Derslerini Etkilemesi Konusunda Görüşlerin Karşılaştırılması

Beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin, okul dışı faaliyetlerin okul derslerini etkilemesi konusuna dair görüşlerinin karşılaştırılmasıyla elde edilen korelasyon katsayısı 0.86'dir. Yani bu konuda %86 oranında bir görüş birliği vardır ve Grafik 4.7'den de görüldüğü gibi hem beden eğitimi öğretmenleri hem de okul yöneticileri okul dışı faaliyetlerin beden eğitimi derslerini etkilediği konusunda hemen hemen aynı fikirdedirler.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Beden eğitimi öğretmenleri ve okul yöneticilerine uygulanan anketten elde edilen verilerin değerlendirilmesiyle aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 4.7'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenleri beden eğitimi dersinin yapılabilmesi için araç gereç sıkıntısı çekip çekmediklerine ilişkin soruya verdikleri cevaplarda %32'si "Katılıyorum", %42'si "Kısmen Katılıyorum", %18'i "Kısmen Katılmıyorum", %8'si "Katılmıyorum" şeklinde cevaplamışlardır. Bu cevaplardan da anlaşılacağı gibi 50 beden eğitimi öğretmenin %74 gibi bir grup araç-gereç sıkıntısı çekerken %26 gibi bir grup araç-gereç bakımından bir sıkıntı çekmediğini söylemektedirler. İlköğretimde beden eğitimi dersinin amaçları tam olarak gerçekleştirilmemektedir. Okulların beden eğitimi dersi için uygun yer, araç-gereç olanakları bakımından yetersiz olmaları, amaçların gerçekleşmemesinde başta gelen sebepler olarak görülmektedir.

Şu andaki beden eğitimi derslerinin saatlerini derslerin nitelikli olarak gerçekleştirilebilmesi açısından yeterli olup olmadığı sorusuna ise %44'ü "Katılıyorum", %30'u "Kısmen katılıyorum" cevaplarını vermişlerdir, %12'si "Kısmen Katılmıyorum" %14'ü "Katılmıyorum" cevabını vermiştir. %74 gibi bir oran ilköğretim okullarındaki mevcut beden eğitimi ders saatlerini yetersiz bulmaktadırlar.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin, diğer branş öğretmenlerinin beden eğitimi öğretmeni ve dersine olumsuz bakış açıları dersin verimini etkiliyor şeklindeki soruya verdikleri cevaplar da, %26'sı "Katılıyorum", %54'ü "Kısmen katılıyorum", %4'ü "Kısmen Katılmıyorum" %16'sı ise "Katılmıyorum", şeklinde olmuştur. Buradan da, araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin %80'nine göre diğer branş öğretmenleri beden eğitimi dersi öğretmenini ve dersini fazla önemsemedikleri için beden eğitimi dersinin verimini de olumsuz yönde etkilemektedir sonucuna varılıyor.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerine sorulan bir başka soru da ilköğretim okullarındaki yaş gruplarının isteklerinin oyuna yönelik olması, oyun alanlarının ve beden eğitimi ders saatinin yetersiz olması çocukların isteklerine cevap vermiyor şeklinde idi. Bu soruya da %60'ı "Katılıyorum", %34'ü "Kısmen

"Katılıyorum" %6'lık gibi bir grup da "Katılmıyorum", şeklinde cevaplamıştır. Buradan çıkan %94'lük sonuç da ilköğretim okullarındaki beden eğitimi dersi müfredat programı ve ders saatleri araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerine göre ilköğretim yaş grubunun ihtiyacına cevap vermemekte olduğunu göstermektedir. Murat Özşaker 2001 yılında beden eğitimi dersinin amaç ve içeriğine ilişkin sorunlar adlı yüksek lisans tezinde %90 oranında aynı sonucu elde etmiştir.

Araştırma grubuna ders dışı görev ve sorumlulukları ile ilgili olan, bayram ve törenlerdeki görevlendirmelerin yoğunluğu nedeni ile ders planları yeterli verime ulaşamıyor (Tablo 4.8) şeklindeki soru sorulduğunda %26'sı "Katılıyorum", %54'ü "Kısmen Katılıyorum", %10'u "Kısmen Katılmıyorum", %10'u "Katılmıyorum" şeklinde cevaplamışlardır. Buradan da anlaşılacağı gibi araştırma grubun oluşturan ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu bayram ve törenlerdeki görevlendirmelerin çoğunluğu nedeni ile beden eğitimi ders saatlerine yeterince zaman ayıramadıkları ve bu sebeple de beden eğitimi ders planlarında yer alan konuların yeterli verime ulaşamadığı konusunda birleşmektedirler.

Ayrıca anketimizin 16. ve 17. maddelerini oluşturan sorularımız, Denizli il merkezinde araştırma grubumuzu oluşturan ilköğretim okullarında görevli beden eğitimi öğretmenlerinin spor salonu sıkıntısı çektiklerini göstermektedir. Zira araştırma grubumuzu oluşturan 20 beden eğitimi öğretmeninden sadece 16. ve 17. sorularımıza cevap vermişlerdir. Denizli il merkezinde ilköğretim okullarında spor salonu tesislerinin az olması yanı sıra bunların kullanımında da beden eğitimi öğretmenleri problemler yaşamaktadırlar. Tablo 4.8 incelendiğinde "okulumun salonunda ders dışı çalışmalara yeterli zaman yok" sorusuna cevap veren 20 beden eğitimi öğretmeninden %65'i "Katılıyorum", %15'i "Kararsızım" ve %20'si "Katılmıyorum" şeklinde cevap vermişlerdir. Anketimizin 17. soru maddesini oluşturan, "salonsuz okulların isteği doğrultusunda Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından salon tahsisi yapıldığından kendi salonumuzda çalışma şansı azalıyor" şeklindeki sorumuza da cevap veren 20 beden eğitimi öğretmeninden %40'ı "Katılıyorum", %25'i "Kısmen Katılıyorum", %10'u "Kararsızım" ve %25'i "Katılmıyorum" şeklinde cevaplamışlardır. 16. ve 17. sorularımızın cevaplarından da anlaşıldığı üzere ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri,

okul spor salonlarının az olması sebebi ile sıkıntı yaşadıkları gibi, spor salonu olan beden eğitimi öğretmenleri bunları kullanım açısından da problem yaşamaktadırlar.

Günümüzde ilköğretim okul spor salonlarımız birkaç bransa cevap veremezken, Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından ilgili beden eğitimi öğretmenine sormadan bir başka okula çalışma saati temin edildiğinden ilgili salonun beden eğitimi öğretmeni ders dışı faaliyetleri oluşturan okul spor takımlarının çalışması içinde kendi ve öğrencilerinin programlarına uygun çalışma saati ayarlayamamaktadır.

Bütün bu yaşanan sıkıntı ve problemlerin yanısıra ülkemizin ekonomik yönden beden eğitimi öğretmenlerinin maddi beklentisini karşılayamadığına işaret eden “ders dışı faaliyetlerin ücretleri yetersizdir” sorusuna, araştırmaya katılan ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin %78'i "Katılıyorum", %16'sı "Kısmen Katılıyorum", ve %6'sı da "Katılmıyorum" şeklinde cevap vermişlerdir. Biraz önce belirttiğimiz gibi beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu ders dışı faaliyetlerin ücretlerini az bulduklarını ifade etmektedirler.

Tablo 4.9'da spor kolu bütçemiz yeterli olmadığında araç-gereç alımı ve turnuvalara giderken okul yönetimi her zaman bize destek olmaktadır sorusuna %46 “Katılıyorum”, %28 “Kısmen Katılıyorum”, %4 “Kararsızım”, %4 “Kısmen Katılmıyorum”, %18 “Katılmıyorum” şeklinde cevaplar verilmiştir. Bu sorudan çıkan sonuç, %74 beden eğitimi öğretmeni spor kolu bütçesi yeterli olmadığında okul yöneticilerinden destek gördükleridir. Okul içi ve dışı etkinliklere katılan öğrencilere izin almada yöneticilerinden her zaman destek görürüm şeklindeki soruyu da % 50 'si "Katılıyorum", %36'sı "Kısmen Katılıyorum", %4'ü "Kararsızım" %2'si “Kısmen Katılmıyorum”, “%8'i “Katılmıyorum” şeklinde cevaplamışlardır. Buradan da her türlü etkinliğe katılan öğrencilere izin almada beden eğitimi öğretmenleri okul yöneticileri ile problem yaşamamakta, fakat %10 gibi bir azınlık oluşturan beden eğitimi öğretmeni okul yönetimiyle problem yaşadığını ifade etmektedir.

Tablo 4.10'a baktığımızda beden eğitimi öğretmenlerine göre öğrencilerin, velilerin beden eğitimi dersine bakış açıları nedir? Sorusu kapsamında öğretmenlerin verdikleri cevapların %80'i civarında, öğrencilerin derslerini aksattığı düşüncesi ile veliler çocuklarını bu tür faaliyetlere göndermek istememektedirler şeklinde sonuç

ortaya çıkmaktadır. Buradan da sporla uğraşan öğrencinin ders notlarının düştüğü anlamında olumsuz bir sonuç çıkmaktadır. Bu da spor yapan öğrencinin, sosyal ilişkilerinin gelişmesinin yanısıra olumsuz davranış ve ilişkilerden de korunduğu noktasının dikkatten kaçırıldığını ortaya koymaktadır. H.Nazım Çöker'in 1991 de yapmış olduğu doktora tezinde hemen hemen aynı sonucu elde etmiştir.

Tablo 4.17'de araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürleri beden eğitimi dersinin nitelikli bir şekilde yapılabilmesinde araç-gerecin yeterli olmadığı zamanlarda bile beden eğitimi dersinin nitelikli bir şekilde yapılmasına ilişkin olarak soruya verdikleri cevaplarda %35'i "Katılıyorum", %48.3'ü "Kısmen Katılıyorum", %6.7'si "Kararsızım" %10 "Kısmen Katılmıyorum", şeklinde cevap vermişlerdir. Nitelikli bir beden eğitimi dersinde araç gerecin önemi çok büyüktür sorusuna araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürlerinin %55'i "Katılıyorum", %38.3'ü "Kısmen Katılıyorum", %3.3'ü "Kısmen Katılmıyorum", %3.3'ü ise "Katılmıyorum" şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu müdürleri, beden eğitimi öğretmeninden beklentilerinin öncelikli olarak nitelikli bir beden eğitimi dersi gerçekleştirmesi olduğuna ilişkin görüşlerinde (tablo 4.19) %68,3 "Katılıyorum" %31,7 "Kısmen Katılıyorum" şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Buradan da anlaşılacağı gibi öncelikli olarak nitelikli ders işlenmesi görüşü sonucu elde edilmiştir. Tablo 4.20'de beden eğitimi öğretmenin başarısında, okul müdürünün tutum ve davranışlarının önemi büyüktür sorusuna %46,7 "Katılıyorum" %45 "Kısmen Katılıyorum" %5 "Kararsızım" %1,7 "Kısmen Katılmıyorum" %1,7 "Katılmıyorum" şeklinde cevap vererek %91.7 oranında aynı fikirde oldukları sonucuna varılmıştır. Ebru Sungar'ın 2000 yılında yüksek lisans tezinde okul yöneticilerinin benzer soruya vermiş olduğu cevap % 96,8 olarak bulunmuştur.

Okul müdürü, beden eğitimi öğretmenin etkinliklerini en iyi şekilde değerlendirerek onu çalışma alanlarına yönlendirmesine ilişkin soruya %73,3 "Katılıyorum" %25 "Kısmen Katılıyorum" %1,7 "Kararsızım" cevapları ile %98.3 hemfikir oldukları sonucu ortadadır. Okul müdürünün öncelikli görevi sadece "yönetmek" değil aynı zamanda öğretmenleriyle iyi bir iletişim kurmak olması gerektiğine ilişkin soruya, araştırmaya katılan ilköğretim okul müdürleri %100 oranında katıldıkları sonucuna varılmıştır.

Okul yöneticilerine ve beden eğitimi öğretmenlerine yöneltilen bazı sorular ortak özellik taşımasından dolayı yöneticilerin ve beden eğitimi öğretmenlerinin bu konulardaki görüşlerinin birbirine uyumu veya karşıtlığını tespit etmek ve ne oranda hemfikir olduklarını belirlemek amacıyla korelasyon analizi sonuçlarına baktığımızda: Beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin, yeterli araç gereç olmasa bile beden eğitimi dersinin nitelikli bir şekilde yapılabilmesine dair görüşlerinin karşılaştırılmasıyla elde edilen korelasyon katsayısı 0.56'dır. Yani bu konuda %56 oranında bir görüş birliği ortaya çıkmış ancak Grafik 4.1.'den de görüldüğü gibi bu görüşü beden eğitimi öğretmenleri okul yöneticileri kadar desteklemediği sonucuna varılmıştır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin, beden eğitimi öğretmenin disiplin sağlayıcı otoriter nitelik taşıması konusuna dair görüşlerinin karşılaştırılmasıyla elde edilen korelasyon katsayısı -0.15'dir. Yani bu konuda %15 oranında bir görüş ayrılığı vardır ve beden eğitimi öğretmenleri Grafik 4.3'ten de anlaşılacağı gibi, bu konuda okul yöneticilerinin görüşlerine katılmamakta ve öğretmenin disiplin sağlayıcı otoriter insan görüntüsünden uzak olması gerektiğini düşünmektedirler. Beden eğitimi öğretmenin ders dışı görev ve sorumluluklarının ağır gelmesi konusuna dair görüşlerinin karşılaştırılmasıyla elde edilen korelasyon katsayısı 0.72'dir. Yani bu konuda %72 oranında bir görüş birliği vardır ve Grafik 4.4'ten de görüldüğü gibi okul yöneticileri bu konuya öğretmenlerden bile daha fazla katılmaktadır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin, beden eğitimi ders alanlarının düzenlenmesinden ve temizliğinden beden eğitimi öğretmenin sorumlu olması konusuna dair görüşlerinin karşılaştırılmasıyla elde edilen korelasyon katsayısı 0.99'dur. Yani bu konuda %99 oranında bir görüş birliği vardır ve Grafik 4.5'ten de görüldüğü hem okul yöneticileri hem de beden eğitimi öğretmenleri bu konuda tamamen aynı fikirdedirler. beden eğitimi öğretmenin başarısında, okul müdürünün tutum ve davranışlarının öneminin büyük olduğu konusuna dair görüşlerinin karşılaştırılmasıyla elde edilen korelasyon katsayısı 0.78'dir. Yani bu konuda %78 oranında bir görüş birliği vardır ve Grafik 4.6'dan da görüldüğü gibi okul yöneticileri bu fikri beden eğitimi öğretmenlerinden biraz daha fazla desteklemektedir.

Toplanan veriler, programa rağmen beden eğitimi dersinin tartışılmaya değer boyutlarda bir yana itildiği gerçeğini ortaya koymuştur. Dersin amaçlarına uygun olarak gerçekleştirilmemesinin temel nedenlerinden birisi, belki de en önemlisi öğretmen, okul yöneticileri ve üst düzey sorumluların dersi bilinçli olarak önemsememelerinden kaynaklanmaktadır. Dersin öğretmen, yönetici ve veliler tarafından önemsenmemesi bütün bu faktörlerden daha etkileyici görülmektedir.

ÖNERİLER

1. Beden eğitimi dersinin etkili ve verimli bir şekilde işlenebilmesi için okul yöneticilerinin beden eğitimi dersi konusunda bilinçlendirilmelerini sağlamak amacıyla hizmet içi seminerlerine katılmaları sağlanmalıdır.

2. Bu öğretmen ve yöneticiler il ve ilçelerde aynı amaçla seminerler, kurslar, konferanslar düzenlemelidir. Hizmet İçi Dairesi Başkanlığı yıllık programlarında bu konuya önemle yer vermelidir.

3. İlköğretim okullarındaki tesis, araç, gereç sorunu dersin işlenmemesinin başta gelen sebepleri arasındadır. Beden eğitimi dersinin hedefler doğrultusunda daha iyi şartlarda gerçekleştirilmesi için, salonu olmayan okullara salon ve araç gereç temininde il özel idareleri, yerel yönetimler ve yardımseverlerden faydalanılmalıdır.

4. Ders saatlerinin az olması amaçlara ulaşmadaki engellerden birisidir. Bu sebeple beden eğitimi ders saatleri artırılmalıdır. Beden eğitimi öğretmenlerinin okul dışı görevleri mümkün olduğunca azaltılmalı, eğitim ve öğretime mani olmamalıdır.

5. Beden eğitimi öğretmenleri ve okul yöneticileri toplumda spor kültürünün gelişmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Bu yüzden toplumda beden eğitimi ve spor felsefesinin gelişmesi için okullara önemli görevler düşmektedir.

KAYNAKLAR

1. AÇIKADA, C., ERGEN, E; *Bilim ve Spor*, Büro Tek Ofset Matbaacılık, Ankara 1990
2. AÇIKADA, C., Spor Eğitiminin Amacı Ne Olmalıdır? p.54. *Spor Bilim Dergisi*, Bilim Teknik Yayınları, şubat, 1994.
3. AĞAOĞLU, E., *İletişim ve Sosyal Etkileşim Becerisi*, p.9. Yönetici Adaylarının Eğitimi Kurs Notları, Sekizinci Ünite, Anadolu Üniversitesi-Milli Eğitim Bakanlığı, Eskişehir, 1999.
4. AKGÜN, N., İŞLEĞEN, Ç., ERTAT, A., ERGEN, E., ÇOLAKOĞLU, H., ve EMEK, Y., *Eurofit Test Results Of Children In The Western Port Of Turkey* 1989
5. ALKAN, C., *Eğitim Ortamları*, p.5-6. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No.85, Ankara, 1979.
6. ARACI, H., *Okul/arda Bedeli Eğitimi*, p. 38, 49-50, 52-54, Bağırhan Yayinevi, Ankara, 1999.
7. ASLAN R., *Beden Eğitimi Bilgileri*. Bimaş Matbaa Ltd. Şti., s.5-6, Ankara, 1979
8. BAŞARAN, İ. E., *Eğitime Giriş*, p.B, 3. Baskı, Bimaş Matbaacılık, Ankara, 1978.
9. BAŞARAN, L. E., *Eğitime Giriş*, Kadioğlu Matbaası, 1991.
10. BİLGE, N., *Türkiye'de Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi*. Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1995.
11. BİLGİN, S., *Temel Beden Eğitimi ve Spor Alıştırmaları*, Saray Tıp Kitabevi, Medikal Yayıncılık, 1. Baskı, 1996
12. BLAIR, S., *Health-Related Fitness In High School Girls*, Physieal Education, 1988
13. BOZTEPE, H., *İlköğretim Çağındaki Çocukların Bedensel ve Sosyal Gelişimlerinde Beden Eğitimi ve Sporun Önemi, Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor, II. Ulusal Sempozyumu*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1994.
14. BRODMANN, D., *Sportunterrieht Und SeholSPORT*, Klinkhardt, 1984
15. BURSALIOĞLU, Z., *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davralış*, p.46-1 16 153. Pegem Yayıncılık, Sekizinci Baskı, Ankara, 1991.

16. BUTEKS, J., *Teacher Performance Self-Appraisal For Physical Educators, Strategies*, 1998
17. CAN, M., *Üst Düzeyde (Elit) Spor Yapanların Spora Yönelmelerinde İlk Ve Ortaöğretim Kurumlarının Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi , G.Ü. Sağlık Bilimleri Ens. Ankara 1995
18. CAN, S., *Resmi ve Özel Okullardaki Okul Yöneticileri ve Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Liderlik Davranışı Yönünden Karşılaştırılması*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Erzurum, 2002
19. ÇEKİ G., *Spor ve İnsan*, Gazi Kitabevi, s.5, Ankara, 1996
20. ÇÖKER. H. N., *Ankara İlkokullarında Beden Eğitimi Derslerinin Değerlendirilmesi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 1991
21. ÇÖLMEK, A., *Eğitimde Bugünkü Durum ve İlköğretimde Yeniden Yapılanma Önerileri*, Eğitim Yönetimi, sayı 15, 1998.
22. DAUER, V. P., *Fitness Elementary School Children Through Physical Education*, Minneapolis;. Burgess Publishing Company, 1964
23. D.P.T., *V. 5 Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara 1991
24. D.P.T., *Özel İhtisas Komisyonu Raporu*
25. DRUCKER, P.F., *Etkin Yöneticilik*, p.13, Eti Yayınevi, İkinci Baskı, 1994.
26. EDWARD, H., *The Sociology Of Sport* , Dorsey, Newyork, 1973
27. EKER, A., *İlköğretim Kurumları Spor Yarışmaları Programı*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1998
28. ERDEMLİ, A., *Hümanizma Olarak Spor, Spor Bilimleri 1. Ulusal Sempozyum Bildirilen*, 15-16 Mart 1990, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 1990
29. ERKAL, M., *Sosyolojik Açıdan Spor*, Ankara 1982
30. ERKAL M., *Sosyolojik Açıdan Spor*, Der Yayınları, s.28, İstanbul, 1998
31. ERKAN, N., *Yaşam Boyu Spor*, p. 17-18, Boyut Yayın Grubu, 1. Baskı, Boyut Matbaacılık, İstanbul, 1996.
32. ERSOY G., *Spor ve Beslenme*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1986
33. ERTÜRK, S., *Eğitimde Program Geliştirme*, Hacettepe Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1972.

34. FAZLIOĞLU, A., Yöneticilik ve Liderlik, p.6. *Kalkınmada Anahtar Dergisi*, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Sayı.120, Yıl 10, Aralık, 1998.
35. FİDAN, N., ERDEN, M., *Eğitime Giriş Programı*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Akım Yayınevi, Ankara, 1993.
36. FİŞEK, K., *100 Soruda Türk Spor Tarihi*, Gerçek Yayınevi, s.14, İstanbul, 1985
37. GANDER, M.J. ve GARDINER, H.W., *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. p.317368. Çevirenler. Dönmez, A., Çelen, N., Onur, B., İmge Kitabevi, Üçüncü Baskı, Ankara, 1998.
38. GAULHOFER, K., *Naturlicihis Tumen*, Band II, Osterreichischer Bundesverlay, 1956
39. GEORGE, H., *Sport And The Social Science*, Annals, AAPSS, Vol.445, September 1979
40. GOOD, C., *Dictionary of Education.*, New York: MC Grow-Hill Co. 1959
41. GORDON, T., *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*, p.139-140-252-253. Çeviren. Emel Aksay, Editör. Birsen Özkan, Sistem Yayıncılık, Birinci Basım, İstanbul, 1999.
42. GÖKMEN, H., *Psikomotor Gelişim*, p.5-6-8-9-31. Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1995.
43. GROSSING ,S., *Beden Spor Hareket, Spor Pedagojisinin Temel Kavramları, Bedensel Eğitimin Anlam Değişirmesi.* (Çev.); Orhun,A., Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1992.
44. GÜNiŞIK, E., *Temel Eğitim Kavramlarının Açıklanması.*, Gençlik Ve Spor Bakanlığı Yayınları: 4, Ankara 1973
45. GÜRAY, E., *İlköğretim Okullarındaki Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Hakkındaki Düşünceleri ve Beklentileri*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2002
46. GÜRSES, M. A., *Kütahya İli İlköğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Dersinin Amaçlarının Gerçekleştirilmesini Etkileyen Faktörler*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kütahya, 2001
47. İKİZLER, C., *Sporda Başarının Psikolojisi*, Alfa Basım, s.7, İstanbul, 1994
48. İMAMOĞLU, A.F., *İki binli Yıllara Doğru Türk Sporu Üzerine Bazı Gözlemler.* G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. C:8, Ankara 1992
49. İŞCAN, F., *Türklerde Spor*, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Beden

- Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları No. 55, s.12, Ankara, 1988.
50. **KALYON, T.**, (Ed), *Spor Hekimliği*, p. 126, Gata Basımevi, Ankara, 1994.
51. **KATE, K.**, *Yöneticinin Kılavuzu/Yönetme*, p.17. Çeviren. Ergin Koparan, Remzi Kitabevi, Birinci Basım, İstanbul, 1996.
52. **KAYA, Y. K.**, *Eğitim Yönetimi*, Bilim Kitabevi, Ankara, 1991.
53. **KİŞHALI, N. F.**, *İlköğretimde Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Uygulanabilirliği*, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Samsun, 1999
54. **KOÇTÜRK O. N.**, *Sporcular İçin Besin ve Beslenme El Kitabı*, İstanbul Mat., s.52, İstanbul, 1969
55. **KÜÇÜKAHMET, L.**, ve Arkadaşları, *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, p.1. Editör.Leyla Küçükahmet, Alkım Yayınevi, İstanbul, 1999.
56. **MARTENS, R.**, Başarılı Antrenörlük, çev. Tuncer Büyükanat, p. xi, Birinci Basım, Beyaz Yayınları, İstanbul, 1998.
57. **MATHEWS, D. K.**, *Measurement in Physical Education, Fourth Edition*, W. B. Saunders Company, Toronto, 1973
58. **M.E.B.**, *İlköğretim Okulları Lise Ve Dengi Okulları, Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları*, M.E Basım Evi, Ankara 1988
59. **MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI.**, *Milli Eğitim Temel Kanunu*, p. 2-3, Kanun No. 4306, Kabul Tarihi 18.8.1997, Milli Eğitim Basımevi.
60. **MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI.**, *Yönetici Atama Yönetmeliği*, p.234-472, 23681 Sayılı Resmi Gazete, Tarih, 30.04.1999.
61. **MONSTOSSOR, M.**, *Çocuk Eğitimi, "Montessori Metodu"*, p. 105-118, çev. Güler YÜCEL, Özgür Yayınları, İstanbul, 1995.
62. *Morpa Ansiklopedisi*, 1996.
63. **MURATLI, S.**, *Çocuk ve Spor*. p.29-31-41-44. Bağrgan Yayımevi, Birinci Basım, Ankara, 1997.
64. **NICHOLS, B.**, *Moving And Learning. The Elementary School Physical Education Experefice*, Third Edition, United States of America, Musby Year Book Ine., 1994.
65. **NIXONS, J., JEWEL, H.A.**, *An Introduction To Physical Education*, Philadelphia, W.B. Saundres Co. 1996
66. **ORHUN,A.**, *İlk ve Ortaöğretim Okullarında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen*

- Programlarının Çağdaşlık Boyutu, İzmir i. Eğitim" Bildirileri Buca Eğitim Fakültesi Yayını, İzmir, 1991.*
67. **ORHUN,A.**, *Beden Eğitimi Dersinden Okul Spor Dersine, Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu*, Milli Eğitim Ankara, 1992.
68. **ORKUNOĞLU, O.**, *Sporda Güç Geliştirme*, p. 9, 2. Baskı, Gökçe Ofset Matbaacılık, Ankara, 1989.
69. **OSMA U.**, *Orta Dereceli Okullarda Beden Eğitimi*, Kayı Yayıncılık, s.6, İstanbul, 1983
70. **ÖZALP, İ.**, *Yönetim ve Organizasyon*, p.6, Cilt.1, Eskişehir, 1995.
71. **ÖZBAYDAR, S.**, *İnsan Davranışının Sınırlan Ve Spor Psikolojisi*, Altın Kitaplar Yayın Evi, Ankara 1983
72. **ÖZÇELİK, D. A.**, *Eğitim Programları ve Öğretim*, ÖSYM Yayınları, s42-44, Ankara, 1992
73. **ÖZMEN, Ö.**, *Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni*, E.Ü BESYO Yayını, İzmir 1976
74. **ÖZMEN Ö.**, *Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni*, Şah Yayıncılık, s.7-8, Eskişehir, 1997
75. **ÖZŞAKER, M.**, *İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersinin Amaç ve İçeriğine İlişkin Sorunlar*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2001
76. **ÖZTÜRK, Ü.**, *İlkokullarda Beden Eğitimi*, Seda Yayıncılık, s. 14, İstanbul, 1984
77. **ÖZTÜRK, F.**, *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*, p. 51-53, 79, Bağırğan Yayınevi, Ankara, 1997.
78. **PANGRAZI, RP.**, ve **DAVER, V.P.**, (Eds), *Dynamic Physical Education For Elementary School Children*, p. 19-20, Twenty Edition, Macmillian Publishing Company, United States of America, 1992.
79. **SARGUT, Ş.**, ve Arkadaşları, *Orta Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerini Nasıl Daha Verimli ve İşlevsel Duruma Getirebiliriz?*, p.215. Orta Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sorunları, Türk Eğitim Derneği Yayınları, 1988.
80. **SAVAŞ, İ.**, *Sporda Sözlüğü Terimler ve Açıklamalar*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993,s.32
81. **SELÇUK, H.**, *Temel Eğitim Okullarında Beden Eğitimi Ders Kitabı*, Ak Yayıncılık, s.5, İstanbul, 1980
82. **SEVİM Y.**, *Antrenman Bilgisi*, Gazi Büro Kitabevi, s.24, Ankara, 1995
83. **SEYREK, H. M.**, *Çocuk Oyunları El Kitabı*, Müzik Eserleri Yayınları, İzmir, 1994
84. **SMITH, O.W.D.**, **STANLEY, J.H.**, *Shores Foundations of Curriculum Development*, USA, Harcourt Drove and World, Ine., 1957.

85. **SOYDAN, T.**, *Ortaöğretimde Yaratıcılığın Geliştirilmesi*, p. 7, Kalkınmada Anahtar Dergisi, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları No. 113, Mayıs 1998.
86. **Spor Bilimleri Sözlüğü.**, Türk Spor Vakfı Yayını,s.62, Adana, 1996
87. **STRCMEYER, H.**, *Leibeserziehung Und Schulssport*, Osterreichhiseber Bundeswerby, 1983
88. **SUNGAR.E.**, *İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersi Verimliliğinde Okul Yöneticilerinin Önemi ve Okul Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma* ,Sağlık Bilimleri Enstitüsü Eskişehir 2000
89. **ŞİŞMAN, M.**, *Öğretmenliğe Giriş*, p.150-177-160. Pegem Yayıncılık, Birinci Basım. 1999.
90. **TAMER, K.**, *Beden Eğitimi Oyun Öğretimi*, Anadolu Üni. Açıköğretim Fakültesi Yayın No: 101, Ankara 1987
91. **TDK (Türk Dil Kurumu).**, *Türkçe Sözlük*, 5. Baskı,TDK Yayınları 011, 1969.
92. **TEZCAN, M.**, *Sosyolojik Açıdan Boş Zamanların Değerlendirilmesi*, M.E.B. Yayını, Ankara, 1982.
93. **THOMPSON, B.L.**, *Yeni Yöneticinin El Kitabı I/Yönetim Fonksiyonları*, p.120. Çeviren. Vedat, G.Diker, Hayat Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul, 1998.
94. **TUĞLACI P.**, *Okyanus Ansiklopedisi* ,Tekin Yayınevi, s. 14, İstanbul,1971
95. **VARIŞ, F.**, *Eğitimde Program Geliştirme*. Teorilerle Alkım Kitapçılık Yayıncılık. Ankara, 1996
96. **WERNER, I.**, *Liderlik ve Yönetim*, s.10. Çeviren. Vedat Üner, Rota Yayıncılık,Birinci Baskı, İstanbul, 1993.
97. **YALÇIN, H.F.**, *Çocuk Beden Eğitimi ve ilkokullara Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme*, p. 141, *Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt.7, 1991.
98. **YALÇIN, H.F.**, *Beden Eğitimi Öğretmeni El Kitabı*, s. 99, 2. Baskı, Gazi Üniversitesi Yayın No. 203, Gazi Eğitim Fakültesi Yayın No. 24, Ankara, 1995.
99. **YAPRAKDAL, A.**, *İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi*, Kardelen Yayıncılık, s.54-55, Ankara, 1997
100. **YAVUZER, H.**, *Çocuk ve Suç*. p.150,151-163-165. Altın Kitaplar Yayınevi, Bilimsel Sorunlar Dizisi: 6,1982.
101. **YÖRÜKOĞLU, A.**, *Çocuk ve Ruh Sağlığı*, p.29-72-76-77-82. Özgür Yayınları, Yirmi ikinci Basım, İstanbul, 1998.

EK-1**ARAŞTIRMAYA ALINAN DENİZLİ MERKEZ İLKÖĞRETİM OKULLARI**

- 1-100. Yıl Mehmetçik İlköğretim Okulu
- 2-19 Mayıs İlköğretim Okulu
- 3-A.Demireren M.Musaoğlu İlköğretim Okulu
- 4-A.Nuri Erikoğlu İlköğretim Okulu
- 5-A.Nuri Özsoy İlköğretim Okulu
- 6-A.Sami Uslu İlköğretim Okulu
- 7-Aktepe Katip Çelebi İlköğretim Okulu
- 8-Ali Baysal İlköğretim Okulu
- 9-Arif Yalınkaya İlköğretim Okulu
- 10-Atalar İlköğretim Okulu
- 11-Atatürk İlköğretim Okulu
- 12-Bağbaşı İlköğretim Okulu
- 13-Bahçelievler İlköğretim Okulu
- 14-Bekir Sıddık İlköğretim Okulu
- 15-Çamlık F.Akçakoca İlköğretim Okulu
- 16-D.Demircioğlu Emsan İlköğretim Okulu
- 17-Dentaş İlköğretim Okulu
- 18-Dr.Necdet Durmuş İlköğretim Okulu
- 19-Fatih İlköğretim Okulu
- 20-Gazi İlköğretim Okulu
- 21-H.Ahmet Paralı İlköğretim Okulu
- 22-H.H.Kömürcüoğlu İlköğretim Okulu
- 23-H.İ.Demireren Cumhuriyet İlköğretim Okulu
- 24-Hacı Ali Bektaş İlköğretim Okulu
- 25-Hacı İbrahim Cin İlköğretim Okulu
- 26-Hacı Şakir Nilüfer Öz İlköğretim Okulu
- 27-Hulusi Kulaklı İlköğretim Okulu
- 28-Hürriyet İlköğretim Okulu

- 29-İlbadı İlköğretim Okulu
 30-İsmail Uslu İlköğretim Okulu
 31-İstiklal İlköğretim Okulu
 32-Kayhan Kasabası İlköğretim Okulu
 33-Kayhan Merkez İlköğretim Okulu
 34-Kınıklı B.Boya İlköğretim Okulu
 35-Lütfi Ege İlköğretim Okulu
 36-Merkez İlköğretim Okulu
 37-Merkezefendi İlköğretim Okulu
 38-Mimar Sinan İlköğretim Okulu
 39-Mustafa Kulaklı İlköğretim Okulu
 40-Müftü Ahmet Hulusi İlköğretim Okulu
 41-Namık Kemal İlköğretim Okulu
 42-Okul Yaptırma Ve Yaşatma Derneği İlköğretim Okulu
 43-Raşit Özkardeş İlköğretim Okulu
 44-Ressam İbrahim Çallı İlköğretim Okulu
 45-Sevil Kaynak İlköğretim Okulu
 46-Sümer İlköğretim Okulu
 47-Ticaret Borsası İlköğretim Okulu
 48-Üçler İlköğretim Okulu
 49-Vakıfbank İlköğretim Okulu
 50-Yeşilköy İ.Cengiz
 51-Yeşilköy İşitme Engelliler İlköğretim Okulu
 52-Zaferiye Abaloğlu İlköğretim Okulu
 53-Özel P.E.V İlköğretim Okulu
 54-Özel OTTÜ İlköğretim Okulu
 55-Özel Çamlık İlköğretim Okulu
 56-Özel Denizli İlköğretim Okulu
 57-Özel Servergazi İlköğretim Okulu
 58- Özel Vildan İlköğretim Okulu
 (59)-M.Kazım Abaloğlu İlköğretim Okulu
 (60)-Kömürcü İlköğretim Okulu

EK-2

**T.C
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

SAYI : B.08.4.MEM.4.20.00.07-040 / 7915

KONU : Anket.

V ALİLİK MAKAMINA

Muğla Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı öğrencisi Gonca KORUCU'nun (60) altmış sayıdan oluşan ekli listede isimleri yazılı il merkezinde bulunan ilköğretim okullarında Yüksek Lisans Tezi olarak "İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Uygulanmasında Karşılaşılan Güçlükler ve Okul Yöneticilerinin Bu Konudaki Görüşleri" adlı anket çalışmasını beden eğitimi öğretmenleri ve okul yöneticilerine uygulamak istediği ile ilgili dilekçe okul isim listesi ve anket formları ilişikte sunulmuştur.

Adı geçen öğrencinin ekli listede isimleri yazılı okullarımızda söz konusu anket çalışması öğretmen ve yöneticilere uygulaması müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, gereğini olurlarınıza arz ederim.

Ekrem EKİCİ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
..../03/2003
Fethi ÖZDEMİR
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK-3

**İLKÖĞRETİM OKULLARINDA BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ
UYGULAMALARINDA BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNE UYGULANAN
ANKET FORMU**

BİRİNCİ BÖLÜM**Kişisel bilgiler**

Aşağıdaki sorularla ilgili seçeneklerden, durumunuza uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz.

1.Cinsiyetiniz a. Bayan b. Bay**2.Yaşınız** a. 22 ile 26 b. 27 ile 31 c. 32 ile 36 d. 37 ile 41 e. 42 ile 46 f. 47 ve yukarı**3. Medeni durumunuz** a.Evli b.Bekar c.Dul veya boşanmış**4.En son bitirdiğiniz yüksek öğretim kurumunu belirtiniz.** a. 2-3 yıllık Eğitim Enstitüsü b. Yüksek Öğretmen Okulu c. Spor Akademisi d. Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü e. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu f. Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu g. Diğer (Lütfen belirtiniz)**5.Öğretmenlik mesleğinizdeki hizmet sürenizi belirtiniz.** a. 1 ile 5 yıl b. 6 ile 10 yıl c. 11 ile 15 yıl d. 16 ile 20 yıl e. 21 ile 25 yıl f. 25 yıl ve yukarısı**6.En son çalıştığınız kurumdaki çalışma yılınız.** a. 1 ile 2 yıl b. 3 ile 5 yıl c. 6 ile 8 yıl d. 9 yıl ve yukarısı

İKİNCİ BÖLÜM

Bu bölümde ilköğretim Okullarındaki beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükleri içeren ifadeler yer almaktadır. Sizden istenen her bir soruyu okuyup katılma derecenizi belirtmenizdir. Hiçbir soru maddesini boş bırakmamaya özen gösteriniz.

1.Okulumda beden eğitimi dersinin yapılabilmesi için araç-gereç sıkıntısı çekmiyorum.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

2.Şu andaki beden eğitimi derslerinin saatlerini, derslerin nitelikli olarak gerçekleştirilebilmesi açısından yeterli bulmuyorum.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

3.Beden eğitimi dersi için öğrenci sayıları çok kalabalıktır.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

4.Beden eğitimi dersi için gerekli araç-gereç olmasa bile beden eğitimi dersi nitelikli bir şekilde yapılabilir.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

5.Diğer branş öğretmenlerinin beden eğitimi öğretmeni ve dersine olumsuz bakış açıları dersin verimi etkiliyor.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

6.İlköğretim okullarındaki yaş gruplarının isteklerinin oyuna yönelik olması, oyun alanlarının ve beden eğitimi ders saatinin yetersiz olması çocukların isteklerine cevap vermiyor.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

7.Eğitim öğretimin sabahçı ve öğlenci olarak uygulanmasında, sabahçı grupta ilk saatler, öğlenci olan grupta son saatlere yerleştirilen ders programı dersin verimini olumsuz etkiliyor.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

8.Haftalık ders saatinin 2 saat olması, beden eğitimi dersinin amaçlarına ulaşmasına engel olmaktadır.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

9.Ders yükümün fazla olması nedeniyle okul spor takımlarına pek fazla ilgi gösteremiyorum.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

10.Beden eğitimi ders alanlarının düzenlenmesinde ve temizliğinden beden eğitimi öğretmeni sorumludur.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

11.Beden eğitimi öğretmenlerinin okul spor kolu sorumlulukları, kul takım çalışmaları, bayram komite görevleri gibi ders dışı görev ve sorumluluklarım ağır gelmektedir.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

12.Tüm branşlarda spor takımlarının oluşturulması ve çalıştırılması beden eğitimi öğretmenin görevi değildir.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

13.Beden eğitimi öğretmeni okulda disiplin sağlayıcı otoriter bir öğretmen niteliği taşımaktadır.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

14.Spor kolu için para toplamada öğrenci velileri ile sık sık problemler yaşamaktayım.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

15.Bayram ve törenlerdeki görevlendirmelerin yoğunluğu nedeniyle ders planları yeterli verime ulaşmıyor.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

16.Okulumun salonunda ders dışı çalışmalara yeterli zaman yok.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

17.Salonsuz okulların isteği doğrultusunda Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından salon tahsisi yapıldığından kendi salonumuzda çalışma şansı azalıyor.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

18.Ders dışı faaliyetlerin ücretleri yetersiz.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

19.Beden eğitimi derslerinin yapılabilmesi için okul bahçesindeki spor alanlarının düzenlenmesinde okul yöneticileri ellerinden gelen her türlü gayreti gösterirler.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

20.Haftalık ders programı hazırlanırken beden eğitimi dersinin hangi saate koyulması gerektiği konusunda okul yönetimi benim görüşümü almaktadır.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

21.Spor kolu bütçemiz yeterli olmadığından araç-gereç alım ve turnuvalara giderken okul yönetimi her zaman bize destek olmaktadır.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

22.Beden eğitimi dersi uygulamasında okul yöneticileri özellikle kız öğrencilerin kılık ve kıyafetine karışır.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

23.Okul içi ve okul dışı etkinliklere katılan öğrencilere izin almada okul yöneticilerinden her zaman destek görürüm.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

24.Okul yöneticileri "Başarılı olmasa da olur, önemli olan öğrencilerin etkinliklere katılması" düşüncesi ile tüm branşlarda faaliyet göstermek ister.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

25.Beden eğitimi öğretmeni olarak başarılı bir şekilde sadece bir branşta antrenörlük yapabileceğimden, okul yöneticileri, diğer branşlarda antrenör tutulmasını her zaman anlayışla karşılar.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

26.Her koşulda nitelikli bir beden eğitimi dersi yapabilmem için okul yöneticileri bana her türlü imkanı sunar.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

27.Okul yöneticileri, bayram komite görevleri, okullar arası müsabakalar ve bunun gibi okul dışı faaliyetlerde bulunduğum süre içerisinde derslerin boş geçmesinden dolayı rahatsızlık duymaktadırlar.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

28.Okul yöneticilerinin beden eğitimi öğretmenleri arasında ayırım yapması motivasyonumu düşürmektedir.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

29.Okul yöneticilerinin beden eğitimi dersine bakışı dersin etkililiğini değiştirmektedir.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

30.Okul takımlarının oluşturulmasında öğrencilerin derslerini aksattığı düşüncesi ile veliler çocuklarının bu tür faaliyetlere göndermek istememektedirler.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

31.Beden eğitimi ders süresinin kısa olması öğrencinin derse olan motivasyonunu düşürmektedir.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

32.Öğrencilerin gerekli malzemeleri olmaması onları beden eğitimi dersine karşı ilgisiz yapmaktadır.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

33.Anadolu Liseleri ve Fen Liselerine girişte beden eğitimi ile ilgili soru sorulmaması beden eğitimi derslerinin hafife alınmasına neden olmaktadır.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

34.Beden eğitimi öğretmenlerinin okul spor kolu sorumlulukları, okul takım çalışmaları, bayram komite görevleri gibi ders dışı görev ve sorumlulukların ağır gelmektedir.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

35.Okul takımlarındaki çocukların ders dışı özel ders ve kursları sebebiyle çalışma zamanı kısıtlanmaktadır.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

36.Ekonomik yönden iyi olan veliler hafta sonu gezilerine gittikleri için çocukların hafta sonu ders dışı faaliyetlerine katılmalarını engellemektedir.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ VERİMLİLİĞİNDE OKUL YÖNETİCİLERİNE
UYGULANAN ANKET FORMU**

BİRİNCİ BÖLÜM

Kişisel Bilgiler

Aşağıdaki sorularla ilgili seçeneklerden, durumunuza uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz.

1.Cinsiyetiniz

a. Bayan

b. Bay

2.Yaşınız

a. 21 ile 30

b. 31 ile 40

c. 41 ile 50

d. 51 ile 60

e. 61 ve daha yukarı

3. Medeni durumunuz

a.Evli

b.Bekar

c.Dul veya boşanmış

4. Bitirdiğiniz en son eğitim kurumu

a. Dört yıllık İlköğretim Okulu

b. 2-3 Yıllık Eğitim Enstitüleri

c. Öğretmen Lisesi

d. Yüksek Öğretim Okulu

e. Eğitim Fakültesi

5. Öğretmenlik mesleğinizdeki hizmet sürenizi belirtiniz.

a. 1 ile 5 yıl

b. 6 ile 10 yıl

c. 11 ile 15 yıl

d. 16 ile 20 yıl

e. 21 ile 25 yıl

f. 26 yıl ve daha yukarı

6. İdareci olarak çalışma yılınız

a. 1 ile 5 yıl

b. 6 ile 10 yıl

c. 11 ile 15 yıl

d. 15 yıl ve daha yukarı

İKİNCİ BÖLÜM

Bu bölümde ilköğretim Okullarındaki okul yöneticilerinin, beden eğitimi ve spor derslerine olan tutumlarını içeren ifadeler yer almaktadır. Sizden istenen her bir soruyu okuyup katılma derecenizi belirtmenizdir. Hiçbir soru maddesini boş bırakmamaya özen gösteriniz.

1. Beden eğitimi derslerinin amacına ulaşılabilmesi için elimden gelen her türlü çabayı gösteririm.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

2. Beden eğitimi dersi için gerekli araç ve gereç yeterli olmasa bile beden eğitimi dersi nitelikli bir şekilde yapılabilir.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

3. Nitelikli bir beden eğitimi dersinde araç gerecin önemi çok büyüktür.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

4. Öğrencilerimin, beden eğitimi ve spor etkinlikleri yapabilmesi için okul bahçesindeki spor alanlarının düzenlenmesinden beden eğitimi öğretmeni sorumludur.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

5. Öğrencilerimin, daha sağlıklı, yapıcı, yaratıcı, ve mutlu olmasında beden eğitimi öğretmenin rolü büyüktür.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

6. Beden eğitimi öğretmeni okul içinde ve dışında öğrencilere yönelik önemli sorumluluklara sahip olmalıdır.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

7. Beden eğitimi öğretmeninden beklentim öncelikli olarak nitelikli bir beden eğitimi dersi gerçekleştirmesidir.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

8. Beden eğitimi öğretmeni aynı zamanda iyi bir antrenör olmalıdır.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

9. Beden eğitimi öğretmeni, okulda disiplini sağlayan otoriter bir öğretmen niteliği taşımaktadır.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

10. Beden eğitimi öğretmenin beden eğitimi derslerinden çok okul takımlarındaki başarısı daha önemlidir.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

11. Beden eğitimi öğretmenin başarısında, okul müdürünün tutum ve davranışlarının önemi büyüktür.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

12. Beden eğitimi öğretmenin okul dışı görevleri, okul içindeki verimini düşürmektedir.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

13. Beden eğitimi öğretmenin okul dışı yaptığı etkinlikleri, okuldaki görevini ihmal etmesi açısından desteklemiyorum.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

14. Beden eğitimi öğretmenin okul dışındaki her türlü görevini destekliyorum

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

15. Okul müdürü, beden eğitimi öğretmenin etkinliklerini en iyi şekilde değerlendirerek onu, çalışma alanlarındaki motivasyonunu yükseltmelidir.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

16. Okul müdürü olarak işlerimin yoğunluğundan dolayı beden eğitimi etkinlikleriyle yakından ilgilenemiyorum.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

17. Okulda spor ve sosyal etkinliklerinin yapılması için beden eğitimi öğretmeni ile diğer öğretmenlerden daha yakın bir iletişim içinde olması gerekir.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

18. Okul müdürünün öncelikli görevi sadece yönetmek değil, aynı zamanda yönetim fonksiyonlarını etkili şekilde kullanabilmesi için öğretmenleriyle iletişim kurmak olmalıdır.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

19. Öğretmenlerimin isteklerini yönetmeliklere uymasa bile elimden geldiği kadar karşılamaya çalışırım.

Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum
( )	( )	( )	( )	( )

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER : **Gonca KORUCU**

Doğum Tarihi : 14.08.1978

Doğum Yeri : DENİZLİ

Medeni Hali : Bekar

EĞİTİM BİLGİLERİ :

1985 – 1990	Merkezefendi İlkokulu
1990 – 1993	Pamukkale Ortaokulu
1993 – 1996	Denizli Lisesi
1996 – 2000	Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
2000 – 2001	Muğla Üniversitesi Yabancı Diller İngilizce Hazırlık
2001 – 2004	Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans